

ZM
ROPCZYCE S.A.

RAPORT ROCZNY

ZAKŁADY MAGNEZYTOWE „ROPCZYCE” S.A.

ZA OKRES 01.01.2017 – 31.12.2017

Spis treści

A. OŚWIADCZENIE ZARZĄDU.....	3
B. WYBRANE DANE FINANSOWE	4
C. WPROWADZENIE DO ROCZNEGO JEDNOSTKOWEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO ZA 2017 ROK	5
D. ROCZNE JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZAKŁADÓW MAGNEZYTOWYCH „ROPCZYCE” S.A. ZA OKRES OD 01 STYCZNIA 2017 R. DO 31 GRUDNIA 2017 R.....	10
E. INFORMACJA DODATKOWA DO ROCZNEGO JEDNOSTKOWEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO ZAKŁADÓW MAGNEZYTOWYCH „ROPCZYCE” S.A. ZA 2017 ROK.....	17

A. OŚWIADCZENIE ZARZĄDU

Na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 133, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 25 maja 2016 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2016 r. poz. 860), Zarząd Spółki oświadcza, że wedle swojej najlepszej wiedzy, niniejsze sprawozdanie finansowe i dane porównywalne sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi Spółkę zasadami rachunkowości oraz że odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową Spółki oraz jej wynik finansowy.

Zarząd oświadcza także, że sprawozdanie z działalności emitenta zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć oraz sytuacji emitenta, w tym opis podstawowych zagrożeń i ryzyka.

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało przygotowane przy zastosowaniu zasad rachunkowości, zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską oraz w zakresie wymaganym przez rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 maja 2016 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim. Sprawozdanie to obejmuje okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku i okres porównywalny od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 roku.

Zarząd oświadcza, że podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych, dokonujący badania sprawozdania finansowego został wybrany zgodnie z przepisami prawa oraz że podmiot ten i biegli rewidenci, dokonujący tego badania, spełniali warunki do wyrażenia bezstronnej i niezależnej opinii o badanym rocznym sprawozdaniu finansowym, zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi.

Zgodnie z przyjętymi przez Zarząd zasadami ładu korporacyjnego, biegły rewident został wybrany przez Radę Nadzorczą Uchwałą nr IX/94/2017 z dnia 22.05.2017 roku w sprawie wyboru audytora do badania i przeglądu sprawozdań finansowych Spółki i Grupy Kapitałowej za 2017 r. Rada Nadzorcza dokonała powyższego wyboru, mając na uwadze zagwarantowanie pełnej niezależności i obiektywizmu samego wyboru, jak i realizacji zadań przez biegłego rewidenta.

B. WYBRANE DANE FINANSOWE

dane w tys. zł

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016		01.01.2017 - 31.12.2017	
	PLN	EUR	PLN	EUR
RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT				
Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	243 038	55 543	275 023	64 792
Koszt własny sprzedaży	194 168	44 374	216 879	51 094
Zysk (strata) na działalności operacyjnej	18 305	4 183	21 657	5 102
Zysk (strata) brutto	17 900	4 091	14 394	3 391
Zysk (strata) netto	13 451	3 074	11 172	2 632
Średnioważona liczba udziałów/akcji w sztukach	4 745 619	4 745 619	6 987 488	6 987 488
Zysk (strata) netto na akcję zwykłą (zł/euro)	2,83	0,65	1,60	0,38

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ				
Aktywa trwałe	305 038	68 951	257 789	61 807
Aktywa obrotowe	143 867	32 520	180 567	43 291
Kapitał własny	297 635	67 277	301 498	72 286
Zobowiązania długoterminowe	93 674	21 174	88 711	21 269
Zobowiązania krótkoterminowe	57 596	13 019	84 590	20 281
Liczba akcji	6 987 488	6 987 488	6 987 488	6 987 488
Wartość księgowa na akcję (zł/euro)	42,60	9,63	43,15	10,35

RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH				
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	14 903	3 406	8 482	1 998
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-2 139	-489	-5 267	-1 241
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	-12 426	-2 840	-3 392	-799

Kurs EUR/PLN	2016	2017
- dla danych bilansowych	4,4240	4,1709
- dla danych rachunku zysków i strat	4,3757	4,2447

Do przeliczenia danych sprawozdania z sytuacji finansowej użyto kursu średniego NBP na dzień bilansowy.

Do przeliczenia pozycji rachunku zysków i strat oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych użyto kursu będącego średnią arytmetyczną kursów NBP obowiązujących na ostatni dzień poszczególnych miesięcy danego okresu.

C. WPROWADZENIE DO ROCZNEGO JEDNOSTKOWEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO ZA 2017 ROK

INFORMACJE OGÓLNE

I. Dane jednostki:

Nazwa: ZAKŁADY MAGNEZYTOWE „ROPCZYCE” S.A.

Forma prawna: SPÓŁKA AKCYJNA

Siedziba: UL. POSTĘPU 15C, 02-676 WARSZAWA

Kraj rejestracji: POLSKA

Podstawowy przedmiot działalności: PRODUKCJA WYROBÓW OGNIOTRWAŁYCH

Organ prowadzący rejestr: SĄD REJONOWY DLA M.ST. WARSZAWY W WARSZAWIE, XIII WYDZIAŁ GOSPODARCZY KRAJOWEGO REJESTRU SĄDOWEGO

Numer statystyczny REGON: 690026060

II. Czas trwania Jednostki:

Spółka została utworzona na czas nieoznaczony.

III. Okresy prezentowane

Jednostkowe sprawozdanie finansowe zawiera dane za okres od 01 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku. Dane porównawcze prezentowane są według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku dla sprawozdania z sytuacji finansowej, za okres od 01 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku dla sprawozdania z całkowitych dochodów, sprawozdania z przepływów pieniężnych oraz sprawozdania ze zmian w kapitale własnym.

IV. Skład organów Jednostki według stanu na dzień 31.12.2017 r.:

Zarząd:

JÓZEF SIWIEC	- PREZES ZARZĄDU
MARIAN DARŁAK	- WICEPREZES ZARZĄDU DS. JAKOŚCI I ROZWOJU
ROBERT DUSZKIEWICZ	- WICEPREZES ZARZĄDU DS. FINANSOWYCH

Zmiany w składzie Zarządu Spółki:

W okresie sprawozdawczym oraz do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie nastąpiły zmiany w składzie Zarządu Spółki.

Prokurenci:

Maria Oboz-Lew – Główny Księgowy

W okresie sprawozdawczym oraz do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie nastąpiły zmiany w zakresie osoby pełniącej funkcję prokurenta w Spółce.

Rada Nadzorcza:

Roman Wenc	- Przewodniczący Rady Nadzorczej
Małgorzata Wypychowska	- Członek Rady Nadzorczej
Grzegorz Ubysz	- Członek Rady Nadzorczej
Lesław Wojtas	- Członek Rady Nadzorczej
Kostiantyn Litwinow	- Członek Rady Nadzorczej

Zmiany w składzie Rady Nadzorczej Spółki:

W okresie sprawozdawczym nie nastąpiły zmiany w składzie Rady Nadzorczej Spółki.

W dniu 8 lutego 2018 roku Walne Zgromadzenie Spółki uchwałami nr 8 – 13 powołało Radę Nadzorczą na nową X kadencję, która rozpocznie się z chwilą wygaśnięcia mandatów członków Rady Nadzorczej bieżącej kadencji.

Skład powołanej Rady Nadzorczej jest następujący:

Roman Wenc	Członek Rady Nadzorczej,
Małgorzata Wypychowska	Członek Rady Nadzorczej,
Grzegorz Ubysz	Członek Rady Nadzorczej,
Lesław Wojtas	Członek Rady Nadzorczej,
Kostiantyn Litwinow	Członek Rady Nadzorczej,
Łucja Skiba	Członek Rady Nadzorczej, przy czym wybór tego Członka Rady Nadzorczej będzie skuteczny od momentu rejestracji zmian Art. 17 Statutu Spółki w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Szczegółowe informacje na temat ww. uchwał Walnego Zgromadzenia Spółka przekazała do publicznej wiadomości w dniu 8 lutego 2018 roku, raportami bieżącymi nr 14/2018 oraz 16/2018.

V. Biegły Rewident:

BDO Sp. z o. o.
ul. Postępu 12
02 -676 Warszawa

VI. Prawnicy:

Kancelarie Prawne obsługujące w sposób stały działalność operacyjną Spółki:

Kancelaria Adwokacka
Krzysztof Miąso
ul. Krisiego 6, 39-100 Ropczyce

Wypychowska i Wspólnicy sp.k.
ul. Kruczkowskiego 4D lok. 1
00-412 Warszawa

FKA Furtek Komosa Aleksandrowicz Sp.k.
ul. Królewska 16,
00-103 Warszawa

RKKW - KWAŚNICKI, WRÓBEL & Partnerzy
ul. Wilcza 46,
00-679 Warszawa

VII. Banki:

PKO Bank Polski S.A.
 ING Bank Śląski S.A.
 Podkarpacki Bank Spółdzielczy w Sanoku
 Bank Gospodarstwa Krajowego

VIII. Notowania na rynku regulowanym:

1. Informacje ogólne:

Giełda:

Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

ul. Książęca 4
 00-498 Warszawa

Symbol na GPW:

RPC

Sektor na GPW:

Przemysł materiałów budowlanych

2. System depozytowo – rozliczeniowy:

Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. (KDPW)

ul. Książęca 4
 00-498 Warszawa

IX. Znaczący Akcjonariusze:

Według stanu na dzień 31.12.2017 r. akcjonariuszami posiadającymi ponad 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu byli:

Akcjonariusz	Liczba akcji	% kapitału akcyjnego	Liczba głosów na WZ	Udział w ogólnej liczbie głosów na WZ	Ogólna liczba głosów w Spółce ^{a)}
ZM INVEST S.A.	2 406 586	34,32%	0 ^{b)}	0,00%	34,32%
Józef Siwiec	1 274 409	18,17%	1 274 409	27,85%	18,17%
Interminex Handelsgesellschaft m.b.H	640 385	9,13%	640 385	13,99%	9,13%
Marian Darłak	497 413	7,09%	497 413	10,87%	7,09%
ZM ROPCZYCE S.A. (akcje własne)	25 146	0,36%	0	0,00%	0,36%
Pozostali	2 168 695	30,93%	2 164 411 ^{b)}	47,29%	30,93%
Razem	7 012 634	100,00%	4 576 618	100%	100,00%

a) - ogólna liczba głosów w Spółce oznacza – stosownie do definicji przewidzianej w Ustawie o Ofercie Publicznej – sumę głosów przypadających na wszystkie akcje Spółki. Bez znaczenia pozostaje przy tym to, czy głosy te mogą być faktycznie wykonywane, czy też istnieją jakiegokolwiek ograniczenia w zakresie ich wykonywania.

b) - z uwagi na naruszenie obowiązków związanych ze znacznymi pakietami akcji spółek publicznych wynikających z Ustawy o Ofercie Publicznej, akcjonariusz Spółki – ZM Invest S.A. z siedzibą w Ropczycach – utracił możliwość wykonywania prawa głosu ze wszystkich posiadanych akcji Spółki; powyższą okoliczność Zarząd Spółki ustalił w oparciu o opinię prawną sporządzoną przez uznanych ekspertów z zakresu prawa rynku kapitałowego; dodatkowo, w ocenie Spółki również jedna z osób fizycznych będąca akcjonariuszem Spółki – z analogicznych powodów – utraciła możliwość wykonywania prawa głosu ze wszystkich posiadanych akcji Spółki (akcje posiadane przez tego akcjonariusza zostały uwzględnione w rubryce „Pozostali”). W dniu 13 października 2016 roku Emitent wystąpił do Sądu Okręgowego w Warszawie, XVI Wydział Gospodarczy, z powództwem o ustalenie, że dwóch akcjonariuszy Spółki, w tym m. in. ZM Invest nie może wykonywać prawa głosu z akcji Spółki.

X. Spółki zależne:

Jednostki zależne to wszelkie jednostki (w tym jednostki specjalnego przeznaczenia), w odniesieniu do których Spółka ma zdolność kierowania ich polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu większości ogólnej liczby głosów w organach stanowiących.

Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego w skład Grupy Kapitałowej - poza jednostką dominującą (Zakłady Magnezytowe Ropczyce S.A.) wchodzi: ZM Service Sp. z o.o. (spółka zależna), Haicheng Ropczyce Refractories Materials Co.Ltd. (spółka zależna) oraz ZM Nieruchomości Sp. z o.o. (spółka zależna).

ROPCZYCE

ZM Service Sp. z o.o.

39-100 Ropczyce, ul. Przemysłowa 1

Spółka zarejestrowana w Sądzie Rejonowym w Rzeszowie XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000040591

Podstawowym przedmiotem działalności Spółki jest produkcja maszyn do aplikacji wyrobów ogniotrwałych przez ich użytkowników (torkretnice i tynkownice), a także produkcja maszyn i urządzeń mechanicznych, linii technologicznych oraz części eksploatacyjnych maszyn i urządzeń na potrzeby przemysłu wyrobów ogniotrwałych, hutnictwa i cementowni. Spółka świadczy ponadto usługi w zakresie bieżącego utrzymania ruchu w ZM „ROPCZYCE” S.A. (urządzenia mechaniczne i energetyczne, wykonawstwo form do formowania wyrobów ogniotrwałych), a także usługi o podobnym charakterze na rzecz innych podmiotów zewnętrznych.

ZM Nieruchomości Sp. z o.o.

02-002 Warszawa, ul. Nowogrodzka 62C

Spółka zarejestrowana w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000536683

Przedmiotem działalności Spółki jest zarządzanie nieruchomościami własnymi poprzez ich wynajem, dalszą restrukturyzację i przygotowanie do ich sprzedaży, dzięki aktywnym działaniom na rynku nieruchomości.

Haicheng Ropczyce Refractories Materials Co. Ltd.

Room 61, No. 234 Xinghai Street

Haicheng

Spółka została założona zgodnie z prawem ChRL dotyczącym Przedsiębiorstw będących wyłącznie własnością zagraniczną (zwanym „prawem WFOE”) i posiada status osoby prawnej w Chinach.

Przedmiotem działalności spółki zależnej Haicheng Ropczyce Refractories Materials Co. Ltd. (WFOE) jest wsparcie aktywności Zakładów Magnezytowych „ROPCZYCE” S.A. na rynku chińskim w zakresie kontraktacji wyrobów ogniotrwałych przeznaczonych na eksport, produkowanych pod nadzorem i wg technologii ZMR S.A., zaopatrzenie w surowce do produkcji wyrobów ogniotrwałych oraz funkcja operatora w zakresie kontaktów z chińskimi partnerami handlowymi oraz administracją państwową w Chinach.

Z uwagi na zmiany, jakie miały miejsce na światowych rynkach wyrobów ogniotrwałych w 2017 roku, Zarząd Spółki podjął decyzję o rozpoczęciu procesów likwidacji lub alternatywnie zbycia Spółki WFOE.

Procesy te zostaną przeprowadzone z uwzględnieniem koniecznych działań faktycznych i wszelkich uregulowań prawno-podatkowych mających na celu doprowadzenie do uzyskania przez Spółkę jak najwyższego zwrotu aktywów w postaci środków pieniężnych (po uiszczeniu wszelkich niezbędnych podatków na terytorium ChRL).

Tabela prezentująca udział Zakładów Magnezytowych „ROPCZYCE” S.A. w podmiotach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej, spełniających kryteria jednostek zależnych wraz ze wskazaniem stosowanych metod konsolidacji

Nazwa podmiotu	Udział w kapitale jednostki zależnej%	Udział w ogólnej liczbie głosów %	Metoda konsolidacji	Rok objęcia udziałów
ZM Service Sp. z o.o.	100,00%	100,00%	pełna	2001
Haicheng Ropczyce Refractories Materials Co. Ltd. (WFOE)*	100,00%	100,00%	-	2015
ZM Nieruchomości Sp. z o.o.	100,00%	100,00%	pełna	2016

*Haicheng Ropczyce Refractories Materials Co. Ltd. (WFOE) na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego nie prowadziła działalności gospodarczej i nie podlegała konsolidacji

XI. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 28.02.2018 roku.

D. ROCZNE JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZAKŁADÓW MAGNEZYTOWYCH „ROPCZYCE” S.A. ZA OKRES OD 01 STYCZNIA 2017 R. DO 31 GRUDNIA 2017 R.

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	NOTA	za okres 01.01.2016 - 31.12.2016	za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
I. Przychody ze sprzedaży produktów, usług, towarów i materiałów	1,2	243 038	275 023
II. Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	3	194 168	216 879
III. Zysk (strata) brutto na sprzedaży		48 870	58 144
IV. Pozostałe przychody	4	6 293	4 653
V. Koszty sprzedaży	3	17 276	19 322
VI. Koszty ogólnego zarządu	3	14 496	16 984
VII. Koszty projektów badawczych (netto)	3	19	
VIII. Pozostałe koszty	4	5 067	4 834
IX. Zysk (strata) na działalności operacyjnej		18 305	21 657
X. Przychody finansowe	5	2 532	791
XI. Koszty finansowe	5	2 937	8 054
XII. Dochody z tytułu udziałów w jednostkach stowarzyszonych			
XIII. Zysk (strata) przed opodatkowaniem		17 900	14 394
XIV. Podatek dochodowy	6	4 449	3 222
XV. Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej		13 451	11 172
XVI. Zysk (strata) z działalności zaniechanej			
XVII. Zysk (strata) netto na działalności kontynuowanej i zaniechanej		13 451	11 172

Zysk (strata) netto (zanalizowany)	8	13 451	11 172
Podstawowy za okres obrotowy		2,83	1,60
Rozwodniony za okres obrotowy		2,83	1,60
Zysk (strata) netto na jedną akcję z działalności kontynuowanej (w zł)	8		
Podstawowy za okres obrotowy		2,83	1,60
Rozwodniony za okres obrotowy		2,83	1,60
Zysk (strata) netto na jedną akcję z działalności zaniechanej (w zł)		0,00	0,00

Ropczyce, dnia 28.02.2018 r.

SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	NOTA	za okres 01.01.2016 - 31.12.2016	za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Zysk (strata) netto		13 451	11 172
Inne całkowite dochody , w tym:		-318	-273
Zmiany w nadwyżce z przeszacowania rzeczowych aktywów trwałych, w tym:		135	
- odniesione na kapitał z aktualizacji wyceny			
- odniesione na kapitał zapasowy		135	
Zyski (straty) z tytułu przeszacowania składników aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży			
Efektywna część zysków i strat związanych z instrumentami zabezpieczającymi przepływy środków pieniężnych			
Zyski (straty) aktuarialne z programów określonych świadczeń		-453	-273
Podatek dochodowy związany z elementami pozostałych całkowitych dochodów		-61	-51
Suma dochodów całkowitych	10,11	13 194	10 950

POGRUPOWANIE CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	NOTA	za okres 01.01.2016 - 31.12.2016	za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
Zysk (strata) netto		13 451	11 172
Inne całkowite dochody, które w późniejszych okresach, po spełnieniu określonych warunków, zostaną przeniesione do wyniku okresu			
Inne całkowite dochody, które w późniejszych okresach nie zostaną przeniesione do wyniku okresu		-318	-273
Podatek dochodowy od dochodów całkowitych, które w późniejszych okresach zostaną przeniesione do wyniku okresu			
Podatek dochodowy od dochodów całkowitych, które w późniejszych okresach nie zostaną przeniesione do wyniku okresu		-61	-51
Suma dochodów całkowitych	10,11	13 194	10 950

Ropczyce, dnia 28.02.2018 r.

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

AKTYWA	NOTA	stan na 31.12.2016 r.	stan na 31.12.2017 r.
I. Aktywa trwałe		305 038	257 789
1. Rzeczowe aktywa trwałe	12	176 598	172 520
2. Wartości niematerialne	13	5 412	7 039
3. Długoterminowe aktywa finansowe	14,15	112 678	70 227
4. Akcje i udziały w jednostkach konsolidowanych metoda praw własności			
5. Należności długoterminowe	16	515	
6. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	6	9 835	8 003
7. Pozostałe aktywa długoterminowe	12a		
8. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe			
II. Aktywa obrotowe		143 867	180 567
1. Zapasy	17	54 189	77 625
2. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	18,19	69 707	89 008
3. Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		9 679	6 648
4. Pozostałe należności z tyt. wycen kontraktów			
5. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	21	5 309	5 132
6. Krótkoterminowe aktywa finansowe	15	818	1 159
7. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	20	4 165	995
III. Aktywa dostępne do sprzedaży	22		36 443
AKTYWA RAZEM		448 905	474 799

Ropczyce, dnia 28.02.2018 r.

PASywa	NOTA	stan na 31.12.2016 r.	stan na 31.12.2017 r.
I. Kapitał własny		297 635	301 498
1. Kapitał zakładowy	23	17 532	17 532
2. Akcje własne	24	-805	-805
3. Kapitał zapasowy	25	166 748	173 112
4. Kapitał z aktualizacji wyceny	25	96 094	96 094
5. Pozostałe kapitały rezerwowe	25		
6. Zyski / Straty aktuarialne	26	-622	-844
7. Zyski zatrzymane, w tym:		18 688	16 409
7.1. Niepodzielony zysk lub niepokryta strata z lat ubiegłych	26	5 237	5 237
7.2. Zysk (strata) netto bieżącego okresu		13 451	11 172
II. Zobowiązanie długoterminowe		93 674	88 711
1. Kredyty i pożyczki	27	32 583	30 348
2. Zobowiązania długoterminowe z tytułu leasingu finansowego	33	390	925
3. Pochodne instrumenty finansowe	28	619	21
4. Pozostałe zobowiązania długoterminowe	28	17 584	16 657
5. Rezerwa na świadczenia emerytalne oraz pozostałe rezerwy długoterminowe	35,36	1 295	1 437
6. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	6	34 735	34 762
7. Rozliczenia międzyokresowe	34	6 468	4 561
III. Zobowiązania krótkoterminowe		57 596	84 590
1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	29, 30	32 839	44 666
2. Pochodne instrumenty finansowe	28	708	643
3. Kredyty i pożyczki	27	13 407	21 641
4. Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu leasingu finansowego	33	317	534
5. Pozostałe zobowiązania finansowe	27		4 437
6. Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego			625
7. Rezerwa na świadczenia pracownicze oraz pozostałe rezerwy krótkoterminowe	35,36	7 701	9 479
8. Rozliczenia międzyokresowe		2 624	2 565
IV. Zobowiązania związane z aktywami dostępnymi do sprzedaży	22		
PASywa RAZEM		448 905	474 799

Ropczyce, dnia 28.02.2018 r.

SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	Kapitał zakładowy	Kapitały zapasowy	Akcje własne	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały	Zyski / Straty aktuarialne	Niepodzielony wynik finansowy	Wynik finansowy bieżącego okresu	Kapitał własny ogółem
Dwanaście miesięcy zakończonych 31.12.2016 r.									
Kapitał własny na dzień 01.01.2016 r.	11 515	114 860	-805	96 094	0	-255	16 982		238 391
Zmiany zasad (polityki) rachunkowości									
Korekty z tyt. błędów									
Kapitał własny po korektach	11 515	114 860	-805	96 094	0	-255	16 982		238 391
Emisja akcji	6 017	44 691							50 708
Koszty emisji akcji		-435							-435
Płatność w formie akcji własnych									
Podział zysku netto		7 522					-7 522		
Wypłata dywidendy							-4 123		-4 123
Suma dochodów całkowitych		110				-367		13 451	13 194
Pozostałe zmiany							-100		-100
Kapitał własny na dzień 31.12.2016 r.	17 532	166 748	-805	96 094	0	-622	5 237	13 451	297 635
dwanaście miesięcy zakończonych 31.12.2017 r.									
Kapitał własny na dzień 01.01.2017 r.	17 532	166 748	-805	96 094	0	-622	18 688		297 635
Zmiany zasad (polityki) rachunkowości									
Korekty z tyt. błędów									
Kapitał własny po korektach	17 532	166 748	-805	96 094	0	-622	18 688		297 635
Emisja akcji									
Koszty emisji akcji									
Płatność w formie akcji własnych									
Podział zysku netto		6 364					-6 364		
Wypłata dywidendy							-6 987		-6 987
Suma dochodów całkowitych						-222		10 136	9 914
Pozostałe zmiany							-100		-100
Kapitał własny na dzień 31.12.2017 r.	17 532	173 112	-805	96 094	0	-844	5 237	10 136	300 462

Ropczyce, dnia 28.02.2018 r.

SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	za okres 01.01.2016 - 31.12.2016	za okres 01.01.2017 - 31.12.2017
SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH		
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		
I. Zysk / (strata) netto	13 451	11 172
II. Korekty razem:	1 452	-2 690
1. Udział w (zyskach) stratach netto jednostek wycenianych metodą praw własności		
2. Amortyzacja	13 224	13 271
3. Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych	-92	-2 031
4. Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)	2 301	2 141
5. Zysk (strata) z tytułu działalności inwestycyjnej	-234	-16
6. Zmiana stanu rezerw	11 293	1 726
7. Zmiana stanu zapasów	3 451	-23 436
8. Zmiana stanu należności	-2 153	-19 918
9. Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów	-4 689	16 938
10. Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	-9 129	-691
11. Bieżący podatek dochodowy		1 311
12. Podatek dochodowy zapłacony "-"/ zwrócony"+"	-12 174	2 346
13. Inne korekty	-346	5 669
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I+/-II)	14 903	8 482
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		
I. Wpływy	897	478
1. Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	94	302
2. Zbycie inwestycji w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne		
3. Zbycie aktywów finansowych, w tym:	803	176
a) w jednostkach powiązanych		6
- zbycie aktywów finansowych		6
- dywidenda i udziały w zyskach		
- spłata udzielonych pożyczek		
- odsetki		
- inne wpływy z aktywów finansowych		
b) w pozostałych jednostkach	803	170
- zbycie aktywów finansowych		
- dywidenda i udziały w zyskach		
- spłata udzielonych pożyczek	615	140
- odsetki	188	30
- inne wpływy z aktywów finansowych		
4. Inne wpływy inwestycyjne		
II. Wydatki	3 036	5 745
1. Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	2 979	5 745
2. Nabycie inwestycji w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne		
3. Wydatki na aktywa finansowe, w tym:	57	
a) w jednostkach powiązanych	57	
- nabycie aktywów finansowych	57	
- udzielone pożyczki krótkoterminowe		
b) w pozostałych jednostkach		
- nabycie aktywów finansowych		
- udzielone pożyczki krótkoterminowe		
4. Inne wydatki inwestycyjne		
III. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej(I-II)	-2 139	-5 267

C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
I. Wpływy	19 277	34 091
1. Wpływy netto z emisji akcji (wydania udziałów) i innych instrumentów kapitałowych oraz dopłat do kapitału	9 260	
2. Kredyty i pożyczki	10 000	33 908
3. Emisja dłużnych papierów wartościowych		
4. Inne wpływy finansowe (factoring i dofinansowanie)	17	183
II. Wydatki	31 703	37 483
1. Nabycie akcji (udziałów) własnych		
2. Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli	4 123	6 987
3. Inne, niż wypłaty na rzecz właścicieli, wydatki z tytułu podziału zysku		
4. Spłaty kredytów i pożyczek	24 851	28 048
5. Wykup dłużnych papierów wartościowych		
6. Z tytułu innych zobowiązań finansowych		
7. Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego	340	455
8. Odsetki	2 389	1 993
9. Inne wydatki finansowe		
III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)	-12 426	-3 392
D. Przepływy pieniężne netto razem (A.III+/-B.III+/-C.III)	338	-177
E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym	338	-177
- zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		
F. Środki pieniężne na początek okresu	4 971	5 309
G. Środki pieniężne na koniec okresu	5 309	5 132
- o ograniczonej możliwości dysponowania		

Ropczyce, dnia 28.02.2018 r.

E. INFORMACJA DODATKOWA DO ROCZNEGO JEDNOSTKOWEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO ZAKŁADÓW MAGNEZYTOWYCH „ROPCZYCE” S.A. ZA 2017 ROK

I. ZGODNOŚĆ Z MIĘDZYNARODOWYMI STANDARDAMI SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ.

Zgodność z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone, zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości (MSR), które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, związanymi z nimi standardami i interpretacjami zaakceptowanymi przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) oraz Komisję ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (KIMSF) według stanu obowiązującego na dzień 31.12.2017 roku oraz w zakresie wymaganym przez rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych. Sprawozdanie to obejmuje okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku i okres porównywalny od 1 stycznia do 31 grudnia 2016 roku.

Niniejsze sprawozdanie finansowe Spółki powinno być czytane łącznie ze skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupy sporządzonym na dzień 31 grudnia 2017 roku, zatwierdzonym do publikacji przez Zarząd i opublikowanym tego samego dnia co jednostkowe sprawozdanie finansowe, celem uzyskania pełnej informacji o sytuacji majątkowej i finansowej Spółki na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz wyniku finansowego za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Unię Europejską.

W 2017 r. Spółka przyjęła wszystkie nowe i zatwierdzone standardy i interpretacje wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości i Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowych Standardów Rachunkowości i zatwierdzone do stosowania w UE, mające zastosowanie do prowadzonej przez nią działalności i obowiązujące w okresie sprawozdawczym od 1 stycznia 2017 r.

Przyjęcie nowych i zatwierdzonych przez UE standardów i interpretacji nie spowodowało zmian w zasadach (polityce) rachunkowości Spółki wpływających na wielkości wykazywane w sprawozdaniach finansowych sporządzonych za 2017 r. oraz okres porównywalny, natomiast prezentacja danych w sprawozdaniu finansowym została dostosowana do wymogów nowo obowiązujących standardów.

Zasady (polityka) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego za 2017 rok są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzeniu rocznego sprawozdania finansowego za 2016 rok, z wyjątkiem zmian opisanych poniżej.

Zastosowano takie same zasady dla okresu bieżącego i porównywalnego.

Zmiany wynikające ze zmian MSSF

Od 1 stycznia 2017 roku obowiązują następujące nowe lub zmienione standardy oraz interpretacje wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej.

- Zmiany w MSR 7: Inicjatywa w sprawie ujawnień

Zmiany w MSR 7 zostały opublikowane w dniu 29 stycznia 2016 roku i mają zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub później. Celem zmian było zwiększenie zakresu informacji przekazywanej odbiorcom sprawozdania finansowego w zakresie działalności finansowej jednostki poprzez dodatkowe ujawniania zmian wartości bilansowej zobowiązań związanych z finansowaniem działalności jednostki.

- Zmiany w MSR 12: Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego z tytułu niezrealizowanych strat.

Zmiany w MSR 12 zostały opublikowane w dniu 19 stycznia 2016 roku i mają zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub później. Ich celem jest doprecyzowanie wymogów w zakresie ujmowania aktywów z tytułu podatku odroczonego dotyczących dłużnych instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej.

- Zmiany do różnych standardów wynikające z corocznego przeglądu Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (Annual Improvements 2014-2016)

W dniu 8 grudnia 2016 roku w wyniku dokonanego przeglądu MSSF wprowadzono drobne poprawki do następujących 3 standardów:

- MSSF 1 Śródroczna sprawozdawczość finansowa, w zakresie usunięcia kilku zwolnień przewidzianych w tym standardzie, które nie mają już zastosowania,
- MSSF 12 Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach, w zakresie doprecyzowania wymogów odnośnie ujawnień informacji na temat udziałów niezależnie od tego czy są one traktowane jako przeznaczone do sprzedaży, przekazania w formie dywidendy i działalność zaniechana, czy też nie ,
- MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach, w zakresie momentu, w którym jednostki o charakterze inwestycyjnym (np. venture capital) mogą zdecydować o wyborze sposobu wyceny udziałów w jednostkach stowarzyszonych lub wspólnych przedsięwzięciach w wartości godziwej, a nie metodą praw własności.

Mają one zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 r. (za wyjątkiem poprawek do MSSF 12, które obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 r. lub później).

Standardy nieobowiązujące (Nowe standardy i interpretacje)

W niniejszym sprawozdaniu finansowym Spółka nie zdecydowała o wcześniejszym zastosowaniu opublikowanych standardów lub interpretacji przed ich datą wejścia w życie.

Następujące standardy i interpretacje zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, a nie weszły jeszcze w życie na dzień bilansowy:

- MSSF 9 Instrumenty finansowe

Nowy standard został opublikowany w dniu 24 lipca 2014 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później. Celem standardu jest uporządkowanie klasyfikacji aktywów finansowych oraz wprowadzenie jednolitych zasad podejścia do oceny utraty wartości dotyczących wszystkich instrumentów finansowych. Standard wprowadza również nowy model rachunkowości zabezpieczeń w celu ujednoczenia zasad ujmowania w sprawozdaniach finansowych informacji o zarządzaniu ryzykiem.

Spółka stosuje nowy standard od 1 stycznia 2018 roku.

Spółka jest w trakcie analizy modelu biznesowego oraz testów klasyfikacyjnych TKiO (Tylko Kapitał i Odsetki) istotnych pozycji instrumentów finansowych, na podstawie których Spółka wstępnie spodziewa się, że istotne instrumenty finansowe, takie jak należności handlowe i pozostałe, lokaty bankowe, środki pieniężne zostaną zaklasyfikowane do kategorii wyceny według zamortyzowanego kosztu, co oznaczałoby brak zmian w stosunku do obecnej metody wyceny, czyli wg szacunków nie będzie miało to wpływu na sprawozdanie finansowe Spółki sporządzane za okresy rozpoczynające się od 01.01.2018 roku.

W odniesieniu do odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu, z uwagi na to, że dotychczas stosowana metoda szacowania odpisu opierała się na modelu straty poniesionej, zastosowanie nowego modelu spowoduje powstanie różnicy w wysokości odpisów. Spółka jest w trakcie opracowywania metody szacowania odpisu opartego na modelu straty oczekiwanej. Z uwagi jednak na fakt, że spółka nie ukończyła na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego całego procesu analizy dokumentacji (w tym obszernej dokumentacji handlowej) szczególnie w odniesieniu do należności z tytułu dostaw i usług, dlatego nie jest w stanie podać realnej różnicy w odniesieniu do dotychczas ujętych w księgach odpisów aktualizujących wartość należności, które mogłaby zaprezentować w sprawozdaniu a nie byłyby obciążone błędem.

- MSSF 14 Regulatory Deferral Accounts

Nowy standard został opublikowany w dniu 30 stycznia 2014 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później. Nowy standard ma charakter przejściowy w związku z toczącymi się pracami RMSR nad uregulowaniem sposobu rozliczania operacji w warunkach regulacji cen. Standard wprowadza zasady ujmowania aktywów i zobowiązań powstałych w związku z transakcjami o cenach regulowanych w przypadku gdy jednostka podejmie decyzję o przejściu na MSSF.

Spółka zastosuje nowy standard nie wcześniej niż z dniem ustalonym przez Unię Europejską jako data wejścia w życie tego standardu. Ze względu na przejściowy charakter standardu Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać formalnej procedury zatwierdzenia standardu i poczekać na docelowy standard.

- **MSSF 15 Przychody z umów z klientami**

Nowy ujednolicony standard został opublikowany w dniu 28 maja 2014 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później i dozwolone jest jego wcześniejsze zastosowanie. Standard ustanawia jednolite ramy ujmowania przychodów i zawiera zasady, które zastąpią większość szczegółowych wytycznych w zakresie ujmowania przychodów istniejących obecnie w MSSF, w szczególności, w MSR 18 Przychody, MSR 11 Umowy o usługę budowlaną oraz związanych z nimi interpretacjach.

Spółka zastosuje nowy standard od 1 stycznia 2018 roku.

Fundamentalną zasadą nowego standardu jest ujmowanie przychodów w momencie przekazania kontroli nad towarami lub usługami na rzecz klienta. Wysokość przychodów ustala się w odniesieniu do każdego odrębnego obowiązku świadczenia na podstawie ceny transakcyjnej alokowanej przy wykorzystaniu jednostkowej ceny sprzedaży.

Spółka dokonała wstępnej analizy grupy reprezentatywnych umów z klientami, na podstawie której stwierdzono, iż standard ten powinien mieć ograniczony wpływ na kwoty oraz moment rozpoznawania przychodów.

Obecnie Spółka prowadzi analizę szczegółową zidentyfikowanych zagadnień które mogłyby wymagać innego ujęcia księgowego niż stosowane dotychczas oraz ich istotności. Dotyczą one przede wszystkim:

- nieujmowanych dotychczas elementów leasingu w ramach umów z klientami,
- nieujmowanych dotychczas usług, które mogą spełniać kryteria odrębnych obowiązków świadczenia.

Spółka jest w trakcie szczegółowej analizy, która pozwoli określić ostateczny zakres korekt, o ile okażą się one istotne.

Z uwagi na trwający proces Spółka na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania nie dysponuje realnymi wartościami, które mogłyby zaprezentować w sprawozdaniu a nie byłyby obciążone błędem.

- **Doprecyzowanie zapisów MSSF 15: Przychody z umów z klientami**

Doprecyzowanie zapisów MSSF 15 zostało opublikowane w dniu 12 kwietnia 2016 roku i ma ono zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później (zgodnie z datą rozpoczęcia obowiązywania całego standardu). Celem zmian w standardzie było wyjaśnienie wątpliwości pojawiających się w trakcie analiz przedwdrożeniowych odnośnie: identyfikacji zobowiązania do spełnienia świadczenia (performance obligation), wytycznych stosowania standardu w kwestii identyfikacji zleceniodawcy/agenta oraz przychodów z licencji dotyczących własności intelektualnej, czy wreszcie okresy przejściowego przy pierwszym zastosowaniu nowego standardu.

Spółka zastosuje te regulacje wraz z datą wdrożenia MSSF 15, tj. od 1 stycznia 2018 roku.

- **MSSF 16 Leasing**

Nowy standard został opublikowany w dniu 13 stycznia 2016 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później i dozwolone jest jego wcześniejsze zastosowanie (ale pod warunkiem równoczesnego zastosowania MSSF 15). Standard zastępuje dotychczasowe regulacje dotyczące leasingu (m.in. MSR 17) i diametralnie zmienia podejście do umów leasingowych o różnym charakterze, nakazując leasingobiorcom wykazywanie w bilansach aktywów i zobowiązań z tytułu zawartych umów leasingowych, niezależnie od ich rodzaju.

Spółka na chwilę obecną planuje zastosować standard po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym za 2019 rok. Spółka jest w trakcie analizy skutków wdrożenia standardu, w tym przede wszystkim identyfikacji umów, w których występuje w roli leasingobiorcy, biorąc także pod uwagę uproszczenia przewidziane w standardzie. Spółka dotychczas nie zawierała istotnych umów sklasyfikowanych jako leasing operacyjny zgodnie z MSR 17, jednak spodziewa się, że na skutek analizy umów dzierżawy, najmu oraz innych o podobnym charakterze zostanie zidentyfikowana grupa umów, które będą wymagały ujęcia w sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywów oraz zobowiązań z tytułu leasingu. Na chwilę obecną Spółka nie spodziewa się, aby wspomniane aktywa oraz zobowiązania wynikające z nowo rozpoznanych umów leasingu stanowiły istotną pozycję w sprawozdaniu finansowym.

- **MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe**

Nowy standard został opublikowany w dniu 18 maja 2017 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub później. Dozwolone jest jego wcześniejsze zastosowanie (pod

warunkiem równoczesnego zastosowania MSSF 15 i MSSF 9). Standard zastępuje dotychczasowe regulacje dotyczące umów ubezpieczeniowych (MSSF 4).

Nowy standard, w przypadku wejścia w życie, nie będzie miał zastosowania do sprawozdań finansowych Spółki.

- Zmiany w MSSF 10 i MSR 28: Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem

Zmiany w MSSF 10 i MSR 28 zostały opublikowane w dniu 11 września 2014 roku i mają zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później (termin wejścia w życie obecnie został odroczony bez wskazania daty początkowej). Zmiany doprecyzowują rachunkowość transakcji, w których jednostka dominująca traci kontrolę nad jednostką zależną, która nie stanowi „biznesu” zgodnie z definicją określoną w MSSF 3 „Połączenia jednostek”, w drodze sprzedaży wszystkich lub części udziałów w tej jednostce zależnej do jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia ujmowanego metodą praw własności.

Spółka zastosuje zmiany w standardach nie wcześniej niż z dniem ustalonym przez Unię Europejską jako data wejścia w życie tego standardu. Aktualnie Komisja Europejska postanowiła odroczyć formalną procedurę zatwierdzenia zmienionych standardów.

- Zmiany w MSSF 2: Klasyfikacja i wycena transakcji płatności na bazie akcji

Zmiany w MSSF 2 zostały opublikowane w dniu 20 czerwca 2016 roku i mają one zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później. Celem zmian w standardzie było doprecyzowanie sposobu ujmowania niektórych rodzajów transakcji płatności na bazie akcji.

Zmiany w interpretacji standardu nie mają zastosowania w odniesieniu do sprawozdań finansowych Spółki.

- Zmiany w MSSF 4: Zastosowanie MSSF 9 „Instrumenty finansowe” w MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” opublikowane w dniu 12 września 2016 roku.

Mają one zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później.

Spółka zastosuje nową interpretację od 1 stycznia 2018 roku.

- KIMSF 22 Transakcje w walucie obcej a wynagrodzenie zaliczkowe

Nowa interpretacja została opublikowana w dniu 8 grudnia 2016 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później. Celem interpretacji jest wskazanie w jaki sposób określić datę transakcji dla celów ustalenia właściwego kursu (do przeliczeń) transakcji zawartej w walucie obcej w sytuacji, gdy jednostka płaci lub otrzymuje zaliczkę w walucie obcej.

Spółka zastosuje nową interpretację od 1 stycznia 2018 roku.

- Zmiana w MSR 40 Przeniesienie nieruchomości inwestycyjnych

Zmiana w MSR 40 została opublikowana w dniu 8 grudnia 2016 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później. Jej celem jest doprecyzowanie, że przeniesienie nieruchomości z lub do nieruchomości inwestycyjnych może nastąpić wtedy, i tylko wtedy, gdy nastąpiła zamiana sposobu użytkowania nieruchomości.

Spółka zastosuje zmieniony standard od 1 stycznia 2018 roku.

- KIMSF 23 Niepewność w zakresie sposobów ujmowania podatku dochodowego

Nowa interpretacja została opublikowana w dniu 7 czerwca 2017 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później. Celem interpretacji jest wskazanie w jaki sposób ująć w sprawozdaniach finansowych podatek dochodowy w przypadkach, gdy istniejące przepisy podatkowe mogą pozostawiać pole do interpretacji i różnicy zdań pomiędzy jednostką i organami podatkowymi.

Spółka zastosuje nową interpretację od 1 stycznia 2019 roku.

- Zmiana w MSSF 9: Przedpłaty z ujemną rekompensatą

Zmiana w MSSF 9 została opublikowana w dniu 12 października 2017 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później. Jej celem jest wskazanie zasad wyceny dla aktywów finansowych, które mogą zostać spłacone wcześniej na podstawie warunków umownych i, formalnie, mogłyby nie spełniać wymogów testu „płatność wyłącznie kapitału i odsetek”, co wykluczałoby ich wycenę w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Spółka zastosuje zmieniony standard od 1 stycznia 2019 roku.

- Zmiana w MSR 28: Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach
Zmiana w MSR 28 została opublikowana w dniu 12 października 2017 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później. Jej celem jest wskazanie zasad wyceny dla udziałów w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach w sytuacji, gdy nie są one wyceniane metodą praw własności.

Zmiany standardu nie mają zastosowania w odniesieniu do sprawozdań finansowych Spółki.

- Zmiany do różnych standardów wynikające z corocznego przeglądu Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (Annual Improvements 2015-2017)

W dniu 12 grudnia 2017 roku w wyniku dokonanego przeglądu MSSF wprowadzono drobne poprawki do następujących standardów:

- MSSF 3 Połączenia jednostek, w zakresie doprecyzowania, że w momencie objęcia kontroli jednostka ponownie wycenia posiadane udziały we wspólnym działaniu,
- MSSF 11 Wspólne ustalenia umowne, w zakresie doprecyzowania, że w momencie objęcia współkontroli jednostka nie wycenia ponownie posiadanych udziałów we wspólnym działaniu,
- MSR 12 Podatek dochodowy, wskazując, że wszelkie podatkowe konsekwencje wypłat dywidend należy ujmować w taki sam sposób,
- MSR 23 Koszty finansowania zewnętrznego, nakazując zaliczać do źródeł finansowania o charakterze ogólnym również te kredyty i pożyczki, które pierwotnie służyły finansowaniu powstających aktywów – od momentu, gdy aktywa są gotowe do wykorzystania zgodnie z zamierzonym celem (użytkowanie lub sprzedaż).

Mają one zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 r. lub później.

Spółka zastosuje zmienione standardy od 1 stycznia 2019 roku.

- Zmiany w MSR 19: Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie programu

Zmiany w MSR 19 zostały opublikowane w dniu 7 lutego 2018 roku i mają zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później. Zmiany dotyczą sposobu ponownej wyceny programów zdefiniowanych świadczeń w przypadku, gdy ulegają one zmianie. Zmiany w standardzie oznaczają, że w przypadku ponownej wyceny aktywa/zobowiązania netto z tytułu danego programu należy zastosować zaktualizowane założenia w celu określenia bieżącego kosztu zatrudnienia i kosztów odsetek dla okresów po zmianie programu. Do tej pory, MSR 19 tego nie wyjaśniał precyzyjnie.

Spółka zastosuje zmieniony standard od 1 stycznia 2019 roku.

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji przyjętych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych standardów, interpretacji oraz zmian do nich, które na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego do publikacji nie zostały jeszcze przyjęte do stosowania przez kraje UE:

- MSSF 14 Regulatory Deferral Accounts opublikowany w dniu 30 stycznia 2014 roku (wstrzymany proces przyjęcia do stosowania przez kraje UE),
- MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe, opublikowany w dniu 18 maja 2017,
- Zmiany w MSSF 10 i MSR 28: Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem opublikowane w dniu 11 września 2014 roku (wstrzymany proces przyjęcia do stosowania przez kraje UE),
- Zmiany w MSSF 2: Klasyfikacja i wycena transakcji płatności na bazie akcji opublikowane w dniu 20 czerwca 2016 roku,
- KIMSF 22 Transakcje w walucie obcej a wynagrodzenie zaliczkowe, opublikowana w dniu 8 grudnia 2016 roku,
- Zmiana w MSR 40 Przeniesienie nieruchomości inwestycyjnych, opublikowana w dniu 8 grudnia 2016 roku,
- KIMSF 23 Niepewność w zakresie sposobów ujmowania podatku dochodowego, opublikowana 7 czerwca 2017 roku,
- Zmiana w MSSF 9: Przedpłaty z ujemną rekompensatą, opublikowana 12 października 2017 roku,
- Zmiana w MSR 28: Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach, opublikowana 12 października 2017 roku,
- Zmiany do różnych standardów wynikające z corocznego przeglądu Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (Annual Improvements 2015-2017) opublikowane w dniu 12 grudnia 2017 roku,
- Zmiany w MSR 19: Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie programu opublikowane w dniu 7 lutego 2018 roku.

II. OPIS PRZYJĘTYCH I ZASTOSOWANYCH ZASAD (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI, W TYM METOD WYCENY AKTYWÓW I PASYWÓW ORAZ PRZYCHODÓW I KOSZTÓW

Zasady (polityka) rachunkowości przedstawione poniżej stosowane były w odniesieniu do wszystkich okresów zaprezentowanych w sprawozdaniu finansowym Spółki.
Niektóre dane porównawcze zostały przekształcone w celu uzyskania zgodności z prezentacją bieżącego okresu.

Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniu finansowym wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym Spółka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych polskich (PLN), który jest walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Spółki.

Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowymi aktywami trwałymi są aktywa materialne, utrzymywane celem wykorzystania w procesie produkcji i dostaw towarów i usług, wynajęcia innym podmiotom lub dla potrzeb administracji. Rzeczowy majątek należy wyłącznie wykazywać w aktywach jeżeli istnieje prawdopodobieństwo uzyskania w przyszłości korzyści ekonomicznych powiązanych z tą pozycją majątku oraz wartość może zostać obliczona w sposób wiarygodny.

Rzeczowymi aktywami trwałymi w Spółce są:

- nieruchomości – w tym grunty, budowle (obiekty inżynierii lądowej i wodnej), budynki,
- maszyny, urządzenia i środki transportowe, inne rzeczy,
- przyjęte do użytkowania ulepszenia w obcych środkach trwałych,
- środki trwałe, nie stanowiące własności lub współwłasności jednostki, wykorzystywane przez nią na potrzeby związane z działalnością na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze, zawartej z właścicielem tych środków spełniające warunki określone w MSR (leasing)

Środki trwałe są ewidencjonowane, zgodnie z klasyfikacją środków trwałych GUS, (KST, KRST).

Rzeczowe aktywa trwałe wycenia się na dzień początkowego ujęcia według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia.

Po początkowym ujęciu pozycji rzeczowych aktywów trwałych wg ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, Spółka ustala wartość bilansową składników rzeczowych aktywów trwałych jako wartość godziwą na dzień ostatniego przeszacowania pomniejszoną o późniejsze umorzenie oraz łączną kwotę późniejszych odpisów z tytułu utraty wartości.

Na koniec każdego roku obrotowego Spółka dokonuje weryfikacji i oceny wartości bilansowej kluczowych składników rzeczowych aktywów trwałych, aby nie dopuścić do wystąpienia istotnej różnicy pomiędzy wartością bilansową a wartością, która zostałaby ustalona na dzień bilansowy przy zastosowaniu wartości godziwej. W przypadku wystąpienia istotnych różnic dla analizowanych składników, Spółka powinna dokonać przeszacowania całej grupy rzeczowych aktywów trwałych, do której dany składnik należy.

Prawo wieczystego użytkowania gruntu, uzyskane w drodze decyzji administracyjnej (otrzymane nieodpłatnie od Skarbu Państwa) jak również prawo wieczystego użytkowania gruntu nabyte odpłatnie jest ujmowane w ewidencji bilansowej i może podlegać przeszacowaniu.

Prawo wieczystego użytkowania gruntu w przypadku użytkowania bez tytułu prawnego jest ujmowane w ewidencji pozabilansowej (np. trwały zarząd).

Grunty własne / w tym: prawo wieczystego użytkowania gruntu/ nie podlegają umorzeniu.

Środki trwałe są umarzone wg metody liniowej przez określony z góry okres ekonomicznej użyteczności począwszy od pierwszego miesiąca następującego po miesiącu, w którym wprowadzono je do ewidencji.

Środki trwałe o wartości początkowej nieprzekraczającej 3,5 tys. zł dla celów bilansowych i podatkowych (w ramach przyjętego uproszczenia) amortyzowane są jednorazowo w miesiącu następującym po miesiącu, w którym wprowadzono je do ewidencji majątkowej Spółki.

Zastosowane stawki umorzeniowe są następujące (według grup rodzajowych):

a) Budynki i obiekty inż. lądowej i wodnej (KŚT gr. 1 i 2)	1,5 % - 4,5 %
b) Urządzenia techniczne i maszyny (KŚT gr. 3-6)	4,0 % - 50,0 %
c) Środki transportu (KŚT gr. 7)	6,0 % - 50,0 %
d) Pozostałe środki trwałe (KŚT gr. 8)	6,0 % - 30,0 %

W momencie usunięcia składnika rzeczowych aktywów trwałych z ewidencji bilansowej (np. likwidacja lub zbycie środka trwałego), wartość netto jest wyksięgowywana, a wynik operacji jest odnoszony w ciężar rachunku zysków i strat.

W przypadku środków trwałych, dla których skutek przeszacowania został odniesiony na kapitał z aktualizacji wyceny, w momencie ich usunięcia z ewidencji bilansowej różnicę z przeszacowania przenosi się z kapitału z aktualizacji wyceny na kapitał zapasowy.

Wartości końcowe oraz okresy użytkowania składników rzeczowych aktywów trwałych są poddawane corocznym przeglądom, analizom i aktualizowane zweryfikowaną stawką amortyzacyjną w następnych okresach sprawozdawczych.

W ramach aktualizacji stawek i okresów użytkowania środków trwałych, na koniec każdego roku obrotowego w Spółce dokonuje się również weryfikacji wartości bilansowych środków trwałych, w celu porównania ich z wartościami rynkowymi. W przypadku nie stwierdzenia znaczących rozbieżności pomiędzy wartością bilansową a wartością godziwą posiadanych rzeczowych aktywów trwałych, przyjmuje się ich wartości bilansowe jako wiarygodne i obowiązujące na dany rok.

Środki trwałe w budowie

Środki trwałe w budowie wycenia się w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, pomniejszonych o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. W uzasadnionych przypadkach do ceny nabycia lub kosztu wytworzenia środków trwałych w budowie zalicza się różnice kursowe z wyceny należności i zobowiązań oraz odsetki od zobowiązań finansujących wytworzenie lub nabycie środków trwałych.

Środki trwałe w budowie obejmują w szczególności:

- wydatki na nabycie gruntów,
- roboty i usługi wykonane przez jednostki obce, w tym także zakup środków trwałych w budowie od innych jednostek,
- produkty z własnej działalności gospodarczej wykonane na rzecz środków trwałych w budowie,
- koszty likwidacji nieprzeznaczonych środków trwałych (w tym również ich wartość netto) burzonych w związku ze środkiem trwałym w budowie,
- koszty częściowej likwidacji (rozbiórki, demontażu) obiektów przebudowywanych lub modernizowanych,
- nieodpłatnie otrzymane środki trwałe w budowie,
- maszyny i urządzenia przekazane do montażu lub zainstalowania przed oddaniem do eksploatacji, a także maszyny i urządzenia nie wymagające montażu lub zainstalowania,
- odsetki, prowizje i ujemne i dodatnie różnice kursowe od kredytów, pożyczek i zobowiązań za okres realizacji środka trwałego w budowie.

Do kosztów środków trwałych w budowie nie zalicza się odsetek od kredytów inwestycyjnych po zakończeniu budowy, kar i odszkodowań umownych oraz kosztów przetargów, ogłoszeń, zawierania umów, składania zamówień związanych z środkami trwałymi w budowie (obciążają one koszty działalności podstawowej).

Odpisy spowodowane trwałą utratą wartości środków trwałych w budowie ujmuje się w pozostałych kosztach operacyjnych. W przypadku ustania przyczyny utworzenia odpisu aktualizującego z tytułu trwałej utraty wartości zwiększa się wartość środka trwałego w budowie o odpowiednią część odpisu i odpis podlega zaliczeniu do pozostałych przychodów operacyjnych.

Na dzień bilansowy środki trwałe w budowie wycenia się w wysokości ogółu kosztów poniesionych w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, pomniejszonych o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

Wartości niematerialne

Do wartości niematerialnych zalicza się możliwe do zidentyfikowania niepieniężne składniki aktywów, nie posiadające postaci fizycznej spełniające podane poniżej kryteria:

a) możliwość zidentyfikowania – kryterium to jest spełnione gdy:

- wartość niematerialna jest odrębna to znaczy, że może być oddzielona od Spółki i sprzedana, przeniesiona, licencjonowana, wynajęta lub wymieniona zarówno samodzielnie jak i wspólnie z powiązаныmi umowami, składnikami aktywów lub zobowiązaniami;

lub

- powstała w wyniku umowy/kontraktu lub innych tytułów prawnych bez względu na to, czy te prawa są transferowane lub oddzielne od jednostki albo innych praw i obowiązków.

b) kontrola - kryterium to jest spełnione, gdy Spółka jest uprawniona do uzyskiwania przyszłych korzyści ekonomicznych powstających za przyczyną danego środka i jest w stanie ograniczyć dostęp do tych korzyści osobom trzecim

c) przyszłe korzyści ekonomiczne – mogą występować w postaci przychodów ze sprzedaży bądź w postaci oszczędności kosztów

d) możliwość wiarygodnego ustalenia ceny nabycia lub kosztu wytworzenia

Do wartości niematerialnych w Spółce zalicza się m.in.:

- nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe i prawa autorskie
- nabyte licencje na nowe technologie produkcji
- koszty zakończonych prac rozwojowych

Składnik wartości niematerialnych wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Po początkowym ujęciu składnika wartości niematerialnych wg ceny nabycia lub kosztu wytworzenia dopuszcza się zmianę modelu wyceny składnika wartości niematerialnych na model oparty na wartości przeszacowanej. Po dokonaniu zmiany metody wyceny, nowe zasady należy zastosować wobec wszystkich składników należących do tej grupy aktywów w Spółce.

Zastosowane roczne stawki umorzeniowe są następujące (według grup rodzajowych):

a/ nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe i prawa autorskie	10,0% - 50,0 %
b/ nabyte licencje na nowe technologie produkcji	20,0 %
c/ koszty zakończonych prac rozwojowych	20,0% - 33,3 %

Wartości niematerialne o wartości początkowej nie przekraczającej 3,5 tys. zł nie podlegają wpisowi do ewidencji majątkowej Spółki, a wydatki poniesione na ich nabycie odnosi się bezpośrednio w koszty uzyskania przychodów w miesiącu oddania ich do użytkowania.

Na dzień bilansowy wartości niematerialne wycenia się według cen nabycia pomniejszonych o odpisy amortyzacyjne i odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

Badania i rozwój

Wydatki poniesione na etapie prac badawczych z zamiarem pozyskania nowej wiedzy naukowej lub technicznej ujmowane są w zysku lub stracie bieżącego okresu w momencie ich poniesienia.

Nakłady poniesione na prace rozwojowe, których efekty działań znajdują zastosowanie w opracowaniu lub wytworzeniu nowego lub w znacznym stopniu ulepszanego produktu podlegają aktywowaniu w przypadku, gdy wytworzenie nowego produktu (lub procesu) jest technicznie możliwe i jest ekonomicznie uzasadnione oraz Spółka posiada techniczne, finansowe oraz inne niezbędne środki do ukończenia prac rozwojowych. Koszty podlegające aktywowaniu zawierają: koszty amortyzacji sprzętu laboratoryjnego i aparatury badawczej, materiałów, wynagrodzenia pracowników bezpośrednio zaangażowanych w prace rozwojowe, uzasadnioną część kosztów pośrednio związanych z wytworzeniem składnika wartości niematerialnych.

Pozostałe koszty prac badawczo – rozwojowych, których nie da się jasno przyporządkować do etapu prac badawczych czy rozwojowych, ujmowane są w zysku lub stracie bieżącego okresu w momencie ich poniesienia.

Koszty prac rozwojowych ujmowane są jako wartości niematerialne na dzień bilansowy w oparciu o ich cenę nabycia lub koszt wytworzenia pomniejszoną o skumulowane odpisy amortyzacyjne oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Leasing oraz składniki rzeczowych aktywów trwałych użytkowane na podstawie umów leasingu

Umowa leasingowa jest to umowa, na mocy której w zamian za opłatę lub serie opłat, leasingodawca przekazuje Spółce prawo do użytkowania danego składnika aktywów przez uzgodniony okres.

W zależności od warunków umowy zawartą umowę klasyfikuje się jako:

- leasing finansowy;
lub
- leasing operacyjny.

Klasyfikacji leasingu dokonuje się na dzień rozpoczęcia leasingu. Jeżeli w jakimkolwiek momencie Spółka i leasingodawca postanawiają zmienić warunki umowy leasingowej, z wyjątkiem jej odnowienia, w sposób, który prowadziłby do zmiany jej klasyfikacji, gdyby tak zmienione warunki obowiązywały od dnia rozpoczęcia leasingu, to zmienioną umowę uznaje się za nową umowę przez okres jej obowiązywania. Jednakże zmiany oszacowań (na przykład zmiany szacowanego ekonomicznego okresu użytkowania bądź wartości końcowej przedmiotu leasingu) lub zmiany okoliczności (np. niedopełnienie warunków umowy leasingowej przez leasingobiorcę) nie upoważniają do zmiany klasyfikacji umowy leasingowej dla celów rachunkowych.

Rozpoczęcie leasingu jest to wcześniejsza z dwóch dat:

- zawarcia umowy leasingowej; lub
- zobowiązania się stron umowy do przestrzegania zasadniczych postanowień umowy leasingowej.

Na ten dzień:

- leasing jest klasyfikowany albo jako leasing operacyjny, albo jako leasing finansowy; oraz
- w przypadku leasingu finansowego następuje określenie kwot, które zostaną wykazane w momencie rozpoczęcia leasingu.

Rozpoczęcie okresu leasingu jest to data, od której leasingobiorcy przysługuje prawo do korzystania z przedmiotu leasingu. Jest to data początkowego ujmowania leasingu (tj. ujęcia aktywów, zobowiązań, przychodów lub kosztów z tytułu leasingu).

Na dzień rozpoczęcia okresu leasingu, ujmuje się leasing finansowy w bilansie jako aktywa i zobowiązania.

Przy obliczaniu wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych (rat), stopą dyskontową jest stopa procentowa leasingu, jeżeli możliwe jest jej ustalenie. W przeciwnym razie stosuje się krańcową stopę procentową Spółki. Wszelkie początkowe koszty bezpośrednie Spółki zwiększają kwotę wykazywaną jako składnik aktywów.

Minimalne opłaty leasingowe (raty) zostają rozdzielone pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie niespłaconego salda zobowiązania. Koszty finansowe są rozliczane na poszczególne okresy objęte okresem leasingu, aby uzyskać stałą okresową stopę procentową w stosunku do niespłaconego salda zobowiązania. Warunkowe opłaty leasingowe są księgowane jako koszty w okresach, w których je poniesiono.

Leasing finansowy powoduje naliczanie amortyzacji aktywów podlegających amortyzacji, a także kosztów finansowych w każdym z okresów obrotowych. Do amortyzacji aktywów podlegających amortyzacji będących przedmiotem leasingu stosuje się zasady opisane w akapicie *Rzeczowe aktywa trwałe* oraz w akapicie *Wartości niematerialne*. Jeżeli istnieje przy tym wystarczająca pewność, że leasingobiorca uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu, to okres przewidywanego używania składnika aktywów jest równy okresowi jego użytkowania. Przy braku wystarczającej pewności, że leasingobiorca uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu, dany składnik aktywów należy umorzyć przez krótszy z dwóch okresów: okres leasingu lub okres użytkowania.

Opłatę wstępną leasingową rozlicza się metodą liniową proporcjonalnie do czasu trwania umowy.

Jeżeli umowa leasingu u korzystającego, księgowo jest umową leasingu finansowego a dodatkowo jest umową leasingu operacyjnego to do podziału opłaty minimalnej (rat leasingowych) na część kapitałową i odsetkową stosuje się metodę uproszczoną. Jest to metoda równomierna (liniowa) określona w Krajowym Standardzie Rachunkowości nr 5 "Leasing, najem i dzierżawa". Część odsetkowa stanowi dla korzystającego koszt finansowy zaś część kapitałowa spłatę zobowiązania wobec finansującego.

Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego Spółka prezentuje w sprawozdaniu finansowym w podziale na część krótko- i długoterminową, gdzie część krótkoterminową stanowi wartość rat podlegających zapłacie w terminie do 12 miesięcy od dnia bilansowego, natomiast część długoterminowa to wartość kwot do zapłaty w terminie przekraczającym rok.

Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości inwestycyjne to grunty, budynki lub ich części utrzymywane w celu uzyskiwania przychodów z czynszów lub z tytułu wzrostu ich wartości kapitałowej, albo też w obu tych celach łącznie.

Nieruchomości inwestycyjne wycenia się zgodnie z MSR 40 początkowo w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Przy początkowej wycenie uwzględnia się koszty przeprowadzenia transakcji.

Po początkowym ujęciu jednostka dokonuje wyceny na koniec każdego roku obrotowego według wartości godziwej, a wahania wartości godziwej wykazuje w rachunku zysków i strat.

Jeżeli w momencie nabycia konkretnej nieruchomości występują wyraźne dowody wskazujące na to, że jednostka nie będzie mogła ustalać jej wartości godziwej z zachowaniem ciągłości tej metody, wówczas do takiej nieruchomości stosuje model ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i kontynuuje jego stosowanie do czasu zbycia danej nieruchomości.

Instrumenty finansowe i ich klasyfikacja

Spółka ujmuje składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, w przypadku, kiedy staje się stroną kontraktu i jest związana jego postanowieniami w zakresie dotyczącym danego instrumentu finansowego.

Aktywa finansowe wprowadza się do ksiąg rachunkowych na dzień zawarcia kontraktu w cenie nabycia, to jest w wartości godziwej poniesionych wydatków lub przekazanych w zamian innych składników majątkowych.

Zobowiązania finansowe wycenia się natomiast w wartości godziwej uzyskanej kwoty lub wartości otrzymanych innych składników majątkowych.

Do głównych instrumentów finansowych, które występują w Spółce należą:

- instrumenty pochodne, tj. terminowe transakcje walutowe typu forward, opcje walutowe i inne struktury opcyjne złożone z w/w transakcji,
- pożyczki, należności i depozyty tj. pożyczki udzielone, należności z tyt. dostaw i usług i pozostałe należności, lokaty i depozyty zabezpieczające,
- długoterminowe aktywa finansowe dostępne do sprzedaży tj. udziały i akcje w jednostkach pozostałych (innych niż jednostki podporządkowane),
- zobowiązania finansowe, tj. zobowiązania z tyt. kredytów bankowych, zobowiązania z tyt. dostaw i usług i pozostałe zobowiązania.

Spółka klasyfikuje instrumenty finansowe na dzień ujęcia, do następujących kategorii:

- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- pożyczki udzielone i należności własne,
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży,
- zobowiązania finansowe, w tym zobowiązania wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Aktywa finansowe są klasyfikowane jako inwestycja wyceniana w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeśli są przeznaczone do obrotu lub zostały wyznaczone jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy przy początkowym ujęciu.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują głównie akcje podmiotów notowanych na giełdzie oraz zyski z wyceny pochodnych instrumentów finansowych.

Pożyczki udzielone i należności własne

Pożyczki i należności są aktywami finansowymi o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, które nie są notowane na aktywnym rynku. Takie aktywa są początkowo ujmowane według wartości godziwej powiększonej o bezpośrednio dające się przyporządkować koszty transakcyjne. Wycena pożyczek i należności w terminie późniejszym odbywa się według zamortyzowanego kosztu, z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, po pomniejszeniu o ewentualne odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Do pożyczek i należności zalicza się środki pieniężne i ich ekwiwalenty oraz należności z tytułu dostaw i usług i pozostałe, w tym należności z tytułu udzielonych pożyczek. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty obejmują środki pieniężne w kasie oraz depozyty bankowe na żądanie o początkowym okresie zapadalności do trzech miesięcy.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży obejmują pozostałe aktywa finansowe niesklasyfikowane do żadnej z powyższych kategorii tj. nie będące:

- pożyczkami udzielonymi i należnościami własnymi,
- aktywami utrzymywanymi do upływu terminu wymagalności
- oraz aktywami finansowymi przeznaczonymi do obrotu.

Do aktywów dostępnych do sprzedaży zalicza się kapitałowe papiery wartościowe, w tym w szczególności: udziały/akcje w innych podmiotach (nienotowanych na giełdzie) nie będących podmiotami podporządkowanymi, które Spółka nie przeznaczyła do sprzedaży w krótkim terminie. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży ujmowane są początkowo w wartości godziwej łącznie z kosztami transakcji, chyba że są one nieistotne.

Na dzień bilansowy kategoria ta wyceniana jest według wartości godziwej.

W przypadku braku możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są ujmowane w koszcie początkowym z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

Skutki zmian wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wynikający z utraty wartości odnosi się bezpośrednio do rachunku zysków i strat jako koszt finansowy.

Zobowiązania finansowe, w tym zobowiązania wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Do zobowiązań finansowych zalicza się min. instrumenty pochodne, kredyty, pożyczki, kredyty w rachunku bieżącym, zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania.

Aktywa i zobowiązania finansowe kompensuje się ze sobą i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto, wyłącznie jeśli Spółka posiada ważny prawnie tytuł do kompensaty określonych aktywów i zobowiązań finansowych lub zamierza rozliczyć daną transakcję w wartości netto poddanych kompensacie składników aktywów i zobowiązań finansowych lub zamierza jednocześnie podlegające kompensacie aktywa finansowe zrealizować, a zobowiązania finansowe rozliczyć.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek wycenia się wykorzystując odpowiednie własne techniki wyceny oraz metody stosowane przez właściwe instytucje finansowe (Banki). Przy wyborze odpowiednich metod i założeń Spółka kieruje się profesjonalnym osądem.

Pozycje długoterminowych aktywów i zobowiązań finansowych zaklasyfikowanych do instrumentów finansowych (innych niż instrumenty pochodne) wyceniane są na dzień bilansowy metodą zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej lub metodą dyskonta do wartości godziwej.

Pochodne instrumenty finansowe otwarte na dzień bilansowy wyceniane są w wartości godziwej w oparciu o profesjonalne metody wyceny stosowane przez Banki, w których zawarto takie transakcje.

Zyski lub straty wynikające ze składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, kwalifikowanego jako wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy, ujmuje się w przychodach lub kosztach okresu.

Wartość bilansową dotycząca przepływów pieniężnych z tytułu instrumentów finansowych o terminie zapadalności powyżej 12 miesięcy od dnia bilansowego lub przekraczającym normalny cykl operacyjny w Spółce kwalifikuje się do aktywów lub zobowiązań finansowych długoterminowych.

Przez określenie długoterminowe rozumie się również te aktywa i zobowiązania, które nie mają terminu wymagalności.

Długoterminowe aktywa finansowe nie są przeznaczone do sprzedaży według stanu na dzień sporządzenia sprawozdania, choć mogą być do niej dostępne.

Wartość bilansowa dotycząca przepływów pieniężnych z tytułu instrumentów finansowych o terminie zapadalności przypadającym w okresie do 12 miesięcy od dnia bilansowego zaliczana jest do aktywów lub zobowiązań krótkoterminowych.

Pochodne instrumenty finansowe a rachunkowość zabezpieczeń

Spółka używa pochodnych instrumentów finansowych w celu wyeliminowania ryzyka kursowego.

Pochodne instrumenty finansowe na moment ujęcia nie są wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające, dla których dokumentuje się powiązanie pomiędzy instrumentem zabezpieczającym a pozycją zabezpieczaną. W związku z tym wszelkie zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych są ujmowane w zysku lub stracie bieżącego okresu.

Spółka nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń.

Jednostki zależne

Jednostki zależne to wszelkie jednostki (w tym jednostki specjalnego przeznaczenia), w odniesieniu do których Spółka ma zdolność kierowania ich polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu większości ogólnej liczby głosów w organach stanowiących. Przy dokonywaniu oceny, czy Spółka kontroluje daną jednostkę uwzględnia się istnienie i wpływ potencjalnych praw głosu, które w danej chwili można zrealizować lub zamienić.

Jednostki stowarzyszone

Jednostki stowarzyszone to wszelkie jednostki, na które Spółka wywiera znaczący wpływ, lecz których nie kontroluje, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20 do 50% ogólnej liczby głosów w organach stanowiących.

Zapasy

Zapasy są to aktywa przeznaczone do dalszej sprzedaży w toku zwykłej działalności gospodarczej, będące w trakcie produkcji przeznaczone na sprzedaż lub mające postać materiałów lub dostaw surowców używanych w procesie produkcyjnym lub w trakcie świadczenia usług.

Zapasy obejmują nabyte w celu zużycia na własne potrzeby materiały, zakupione w celu sprzedaży w stanie nie przetworzonym towary oraz wytworzone lub przetworzone, zdatne do sprzedaży produkty gotowe, a także półprodukty, jak i produkcję w toku.

Zapasy wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia lub też w wartości netto możliwej do uzyskania, w zależności od tego, która z kwot jest niższa.

Uwzględniając działalność produkcyjną Spółki oraz potrzeby ewidencyjne w ramach głównych grup rodzajowych obrotu magazynowego, ewidencję w zakresie stanu i zmian zapasów stanowiących własność Spółki i zlokalizowanych zarówno w siedzibie Spółki jak i w wydziale zamiejscowym Spółki podzielono na następujące grupy:

- materiały techniczne i pozostałe,
- surowce do produkcji,
- półprodukty (półfabrykaty, mlewa i masy formierskie),
- wyroby gotowe,
- towary,
- opakowania.

Metody ewidencji zapasów oraz wyceny rozchodów w poszczególnych kategoriach przedstawia tabela poniżej:

Kategoria zapasu	Cena ewidencyjna	Metoda wyceny rozchodów
Materiały, opakowania	Cena nabycia	Cena średnioważona
Surowce	Cena nabycia	Cena średnioważona
Złomy własne (surowce)	Cena stała ewidencyjna	Cena średnioważona
Surowce przetworzone	Rzeczywisty koszt wytworzenia	Koszt rzeczywisty średnioważony
Produkcja w toku	Rzeczywisty koszt wytworzenia	Koszt rzeczywisty średnioważony
Półfabrykaty	Koszt planowany (normatywny)	Koszt planowany (normatywny)
Produkty gotowe	Koszt planowany (normatywny)	Koszt planowany (normatywny)
Towary	Cena nabycia	Cena średnioważona

Dodatkowe koszty związane z zakupem materiałów / surowców / towarów rozliczane są na bieżąco w momencie rozchodu materiałów/ surowców / towarów.

Odchylenia pomiędzy kosztami planowanymi a kosztami rzeczywiście poniesionymi są ustalane na koniec każdego okresu sprawozdawczego i podlegają rozliczeniu w koszt wytworzenia sprzedanych produktów gotowych oraz korygują wartość zapasów produktów gotowych i półfabrykatów.

Cena nabycia to cena zakupu składnika aktywów, obejmująca kwotę należną sprzedającemu, bez podlegających odliczeniu podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego, a w przypadku importu powiększona o obciążenia o charakterze publicznoprawnym oraz powiększona o koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika aktywów do stanu zdatnego do używania lub wprowadzenia do obrotu, łącznie z kosztami transportu, jak też załadunku, wyładunku, składowania lub wprowadzenia do obrotu, a obniżona o rabaty, opusty, inne podobne zmniejszenia i odzyski. Jeżeli nie jest możliwe ustalenie ceny nabycia składnika aktywów, jego wyceny dokonuje się według ceny sprzedaży takiego samego lub podobnego przedmiotu.

Koszt wytworzenia produktu obejmuje koszty pozostające w bezpośrednim związku z danym produktem oraz uzasadnioną część kosztów pośrednio związanych z wytworzeniem tego produktu. Koszty bezpośrednie obejmują wartość zużytych materiałów bezpośrednich, robocizny bezpośredniej oraz koszty pozyskania i przetworzenia związane bezpośrednio z produkcją i inne koszty poniesione w związku z doprowadzeniem produktu do postaci i miejsca, w jakich się znajduje w dniu wyceny. Do uzasadnionej, odpowiedniej do okresu wytwarzania produktu, części kosztów pośrednich zalicza się zmienne pośrednie koszty produkcji oraz tę część kosztów stałych, pośrednich kosztów produkcji, które odpowiadają poziomowi tych kosztów przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych. Pozostałe koszty zalicza się do ceny nabycia lub kosztu wytworzenia zapasów tylko w takim zakresie, w jakim ponosi się je celem doprowadzenia zapasów do ich aktualnego stanu i miejsca.

Nie zalicza się do kosztów wytworzenia kosztów ogólnego zarządu, kosztów sprzedaży produktów, magazynowania wyrobów gotowych i półproduktów, chyba, że poniesienie tych kosztów jest niezbędne w procesie produkcji, a także nieuzasadnionych kosztów wydziałowych (np. kosztów stałych dotyczących utrzymania nie wykorzystanego potencjału produkcyjnego i strat produkcyjnych).

Na koniec każdego okresu obrotowego przeprowadza się analizę wykorzystania mocy produkcyjnych z uwzględnieniem aktualnych uwarunkowań rynkowych, przewidywanego popytu na produkty Spółki, technicznych parametrów posiadanych maszyn i linii produkcyjnych oraz aktualnej produkcji Spółki. Jeśli przeprowadzona analiza wskazuje, iż posiadane moce produkcyjne nie są w pełni wykorzystane koszty niewykorzystanego potencjału produkcyjnego są ujmowane, jako koszt okresu.

Zapasy w sprawozdaniu z sytuacji finansowej wykazuje się w wartości netto, to jest po pomniejszeniu o utworzone na nie odpisy aktualizujące.

Cena nabycia lub koszt wytworzenia zapasów mogą nie być możliwe do odzyskania, jeżeli zapasy zostały uszkodzone, utraciły całkowicie lub częściowo swoją przydatność lub jeśli spadły ich ceny sprzedaży. Brak możliwości odzyskania ceny nabycia lub kosztu wytworzenia zapasów może także wynikać ze wzrostu szacowanych kosztów przygotowania sprzedaży lub szacowanych kosztów niezbędnych do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

W takiej sytuacji dokonuje się odpisów aktualizujących do poziomu wartości netto możliwej do uzyskania. Wówczas odpisanie wartości odbywa się na zasadzie odpisów indywidualnych.

Dopuszcza się dokonywanie zbiorczych odpisów - dla grup zapasów w przypadku zapasów związanych z tą samą linią produkcyjną, posiadających podobne przeznaczenie.

Wartości materiałów i innych surowców przeznaczonych do wykorzystania w procesie produkcji zapasów nie odpisuje się do kwoty niższej od ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, jeżeli oczekuje się, że wyroby gotowe, do produkcji których będą wykorzystane, zostaną sprzedane w wysokości ceny nabycia lub kosztu wytworzenia lub powyżej ceny nabycia lub kosztu wytworzenia.

Standardowe podejście do urealnienia wyceny zapasów (poza pojedynczymi analizami jak wyżej) polega na dokonaniu oceny zapasów we wszystkich asortymentach w oparciu o analizę ich czasu zalegania (czyli w oparciu o tzw. Raporty z wiekowania), gdzie w wyniku analizy i weryfikacji dokonuje się odpisów aktualizujących w następujący sposób:

- zapasy nie wykazujące obrotu od 1 do 2 lat – 50% wartości bilansowej,
- zapasy nie wykazujące obrotu powyżej 2 lat – 100% wartości bilansowej.

Dodatkowo podczas analizy struktury wiekowej w każdej grupie zapasów, w odniesieniu do pozycji istotnych nie wykazujących obrotu dokonuje się merytorycznej ich analizy pod kątem konieczności magazynowania wybranych pozycji jako strategiczne lub też możliwości ich zużycia czy sprzedaży w najbliższej przyszłości. W przypadkach uzasadnionych, odpisów aktualizujących nie dokonuje się (tj. jeżeli brak obrotu w dłuższym czasie nie jest równoznaczny z utratą wartości czy przydatności zapasu)

Odpisy aktualizujące /w tym: ostrożna wycena/ prezentowane są w działalności operacyjnej w pozostałych kosztach (utworzone), natomiast rozwijane/wykorzystane - w pozostałych przychodach.

Należności i zobowiązania

W Spółce ujmuje się należności i zobowiązania z podziałem na krótkoterminowe i długoterminowe.

Do należności krótkoterminowych kwalifikuje się wszystkie należności z tytułu dostaw i usług niezależnie od umownego terminu wymagalności, oraz wszystkie pozostałe tytuły wymagalne w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego, nie będące aktywami finansowymi. Należności krótkoterminowe obejmują również bieżącą część należności długoterminowych.

Należności długoterminowe, to należności z innych tytułów aniżeli należności z tytułu dostaw i usług, których termin spłaty przypada w okresie dłuższym niż rok od dnia bilansowego, a więc w roku przyszłym i później, a także z tytułu dostaw i usług wykraczających poza normalny cykl operacyjny.

Pożyczki i należności długoterminowe są aktywami finansowymi nie będącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami. W Spółce wycenia się je według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej. Skutki wyceny ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Należności i roszczenia wykazuje się w kwocie wymagającej zapłaty, to jest z uwzględnieniem należnych odsetek. Odsetki naliczane i księgowane są na dobro przychodów finansowych. Na całą kwotę niezapłaconych odsetek od nieterminowych płatności tworzony jest odpis aktualizacyjny w ciężar kosztów finansowych.

Oszacowanie odpisów na należności wątpliwe następuje, gdy uzyskanie pełnej kwoty należności przestaje być prawdopodobne, na podstawie analizy sytuacji finansowej i majątkowej dłużnika oraz na podstawie struktur wiekowych sald należności. Po upływie 6 miesięcy od daty wymagalności płatności za sprzedane wyroby i braku wpływu należności dokonuje się odpisu aktualizującego w wysokości 50 % wątpliwej należności, a po upływie 1 roku 100% należności. Odpisów aktualizujących należności dokonuje się również w sytuacji powzięcia informacji o zagrożeniu zapłaty za dany towar w wysokości 100% wątpliwej należności.

Należności i roszczenia wykazuje się w kwocie netto, to jest pomniejszone o utworzone odpisy aktualizacyjne w związku z ryzykiem ich nieściągalności.

Utworzone odpisy aktualizujące należności w rachunku zysków i strat prezentowane są w pozostałych kosztach w działalności operacyjnej.

Pod pojęciem zobowiązania rozumie się wynikający z przeszłych zdarzeń obowiązek wykonania świadczeń o wiarygodnie określonej wartości, które spowodują wykorzystanie już posiadanych lub przyszłych aktywów w Spółce.

Zobowiązania krótkoterminowe to ogół zobowiązań z tytułu dostaw i usług w normalnym cyklu produkcyjnym, a także całość lub ta część pozostałych zobowiązań, które stają się wymagalne w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Zobowiązania długoterminowe obejmują zobowiązania lub ich część, w stosunku do której termin wymagalności przypada co najmniej po upływie roku licząc od dnia bilansowego.

W pozycji tej wykazuje się również długoterminową część kredytów bankowych i pożyczek, a także z tytułu dostaw i usług powyżej 12 miesięcy wykraczające poza normalny cykl operacyjny. Podział kredytu i pożyczki na część długo i krótkoterminową następuje na zasadach opisanych wyżej.

Zobowiązania finansowe z tytułu kredytów i pożyczek wycenia się w momencie ich początkowego ujęcia w księgach w cenie nabycia odpowiadającej wartości godziwej otrzymanych środków pieniężnych, pomniejszonych o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki. W następnych okresach, kredyty i pożyczki są wyceniane według zamortyzowanej ceny nabycia, przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Przy ustalaniu zamortyzowanej ceny nabycia uwzględnia się wszystkie koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane przy rozliczaniu zobowiązania. Skutki wyceny ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Zobowiązania wycenia się w kwocie wymagającej zapłaty, tzn. że do zobowiązań, których termin wymagalności już minął dolicza się odsetki za zwłokę w zapłacie.

Zobowiązania i należności długo i krótkoterminowe wyrażone w walutach obcych wycenia się na dzień bilansowy przy zastosowaniu kursu zamknięcia, co oznacza, iż na dzień bilansowy należności i zobowiązania wycenione zostaną według kursu średniego NBP ogłoszonego na ten dzień.

Dodatnie i ujemne różnice kursowe powstałe w wyniku przeliczenia należności i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych korygują odpowiednio pozostałe koszty lub przychody finansowe (per saldo).

Środki pieniężne

Środki pieniężne oraz ich ekwiwalenty obejmują: środki pieniężne w kasie, na rachunkach bankowych oraz lokaty i krótkoterminowe papiery wartościowe z terminem zapadalności do 3-ech miesięcy.

Środki pieniężne wykazuje się w wartości nominalnej. W przypadku środków zgromadzonych na rachunkach bankowych wartość nominalna obejmuje doliczone lub ewentualnie potrącone przez bank odsetki.

Krajowe środki pieniężne w kasie i na rachunkach bankowych wycenia się według wartości nominalnej.

Wpływ i rozchód walut na dewizowym rachunku bankowym wycenia się wg kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień przeprowadzenia operacji.

Wpływ (rozchód) własnych środków lub wartości pieniężnych w walucie obcej jest przeprowadzony na podstawie metody „FIFO”.

Środki pieniężne wyrażone w walutach obcych wycenia się na dzień bilansowy przy zastosowaniu natychmiastowego kursu zamknięcia tj. według kursu średniego NBP ogłoszonego na ten dzień.

Rozliczenia międzyokresowe kosztów - krótko- i długoterminowe

Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe kosztów obejmują wydatki dotyczące miesięcy następujących po okresie objętym sprawozdaniem finansowym, wycenione w wysokości faktycznie poniesionej /m.in. ubezpieczenia majątkowe i osobowe, gwarancje ubezpieczeniowe, koszty prac rozwojowych do momentu przyjęcia na wartości niematerialne, prenumeraty i inne wydatki dot. przyszłych okresów/, które da się jednoznacznie określić i przyporządkować do tych okresów. Wydatki te – z wyłączeniem ubezpieczeń i kosztów prac rozwojowych oraz innych, o wartościach istotnych - są rozliczane jednorazowo w koszty stycznia – w roku, którego dotyczą.

Tytuły czynnych rozliczeń międzyokresowych, które nie dotyczą normalnego cyklu działalności operacyjnej Spółki, a ich okres rozliczenia nastąpi w czasie dłuższym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego, wykazywane są na dzień bilansowy w rozliczeniach międzyokresowych długoterminowych.

Aktywa przeznaczone do sprzedaży

Zgodnie z MSSF 5 „Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana” Spółka klasyfikuje składniki aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży, jeżeli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez jego dalsze wykorzystanie. Warunkiem zaliczenia aktywów do tej grupy stanowi aktywne poszukiwanie nabywcy przez kierownictwo jednostki oraz wysokie prawdopodobieństwo zbycia tych aktywów w ciągu jednego roku od daty ich zakwalifikowania, a także dostępność tych aktywów do natychmiastowej sprzedaży.

Aktywa trwałe zaklasyfikowane jako przeznaczone do zbycia wyceniane są po niższej z dwóch wartości: wartości bilansowej lub wartości godziwej pomniejszonych o koszty związane ze sprzedażą.

Kapitały własne

Kapitały własne ujmuje się w księgach rachunkowych w wartości nominalnej według ich rodzajów i zasad określonych przepisami prawa i statutem Spółki.

Kapitał własny obejmuje kapitał zakładowy (akcyjny), kapitał zapasowy i rezerwy, kapitał z aktualizacji wyceny, zyski/straty aktuarialne oraz zysk (stratę) netto danego okresu i niepodzielony wynik z lat ubiegłych.

Kapitał zakładowy wykazuje się w wysokości określonej w statucie i wpisanej w rejestrze sądowym.

Zadeklarowane, lecz nie wniesione wkłady kapitałowe ujmuje się jako należne wpłaty na poczet kapitału. Akcjonariusze mogą zwiększać lub zmniejszać kapitał zgodnie z Kodeksem Spółek Handlowych. Jeżeli zwiększenie następuje na skutek podwyższenia kapitału, księgowane jest dopiero pod datą zarejestrowania zmiany przez sąd. Do czasu zarejestrowania zmiany, kwoty wniesione przez akcjonariuszy powinny być wykazywane jako rozrachunki.

Kapitał zakładowy (akcyjny) może być obniżony poprzez umorzenie akcji, tak jak przewiduje to Statut Spółki. Wycena kapitału podstawowego w pasywach bilansu następuje w wartości nominalnej.

Kapitał zapasowy tworzony jest z podziału zysku, przeniesienia z kapitału rezerwowego, przeniesienia z kapitału z aktualizacji wyceny oraz nadwyżki wartości emisyjnej akcji powyżej ich wartości nominalnej pomniejszonej o koszty tej emisji. Pozostała część kosztów emisji zaliczana jest do kosztów finansowych.

Zwiększenia/zmniejszenia kapitału zapasowego z tytułu podziału zysku/pokrycia straty z lat ubiegłych następują na podstawie uchwał Walnego Zgromadzenia.

Zwiększenia kapitału z aktualizacji wyceny są wynikiem przeszacowania składników aktywów w oparciu o decyzje Zarządu Spółki i jako takie są potwierdzane uchwałą Walnego Zgromadzenia po fakcie ich zaistnienia.

Pozostałe zmiany w kapitale z aktualizacji wyceny są następstwem ujęcia i rozliczania wprowadzonych wartości z przeszacowania w oparciu o regulacje MSR/MSSF mające zastosowanie do poszczególnych kategorii zmian.

Akcje własne wyceniane są w cenie nabycia i wykazywane w kwocie ujemnej w kapitale własnym.

Kapitał z aktualizacji wyceny tworzony jest w związku z wyceną instrumentów finansowych, oraz wyceną majątku Spółki do wartości godziwej.

Zyski i straty aktuarialne - Spółka zgodnie z MSR 19 dokonuje wyceny rezerw na świadczenia pracownicze przez licencjonowanego aktuarium, który wycenia nie tylko wartość tych rezerw na dany dzień bilansowy, ale dokonuje także wyceny poszczególnych składowych, które w oparciu o przyjęte założenia i dane wejściowe wpływają na zmianę wartości rezerw na świadczenia pracownicze pomiędzy danymi datami bilansowymi.

Jednym z elementów składowych wyceny rezerw na świadczenia pracownicze są zyski i straty aktuarialne.

Zgodnie z MSR 19 zyski i straty aktuarialne to wszelkie zmiany wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń, wynikające ze:

- skutków zmian założeń aktuarialnych,
- korekt założeń aktuarialnych ex post (skutków różnic pomiędzy poprzednimi założeniami aktuarialnymi a tym, co faktycznie nastąpiło).

Zyski i straty aktuarialne to pozycja w kapitale, na którą składają się:

- zmiany wartości rezerw na świadczenia pracownicze wynikające ze zmiany założeń demograficznych (w tym ze zmiany założeń dotyczących: rotacji pracowników, przechodzenia na rentę inwalidzką, wcześniejszego przechodzenia na emeryturę, umieralności pracowników),
- zmiany wartości rezerw na świadczenia pracownicze wynikające ze zmiany założeń finansowych (w tym ze zmiany założeń dotyczących: stopy dyskontowej, wzrostu wynagrodzeń w Spółce),
- zmiany wartości rezerw na świadczenia pracownicze wynikające z różnic pomiędzy rzeczywistą realizacją założeń w danym okresie (w okresie wyznaczonym przez obecną i poprzednią datę bilansową) a założeniami aktuarialnymi przyjętymi do wyceny rezerw na poprzednią datę bilansową.

Zyski i straty aktuarialne wyceniane przez Spółkę, związane są ze świadczeniami po okresie zatrudnienia takimi jak odprawy emerytalne i rentowe, dlatego zgodnie z MSR 19 Spółka prezentuje je w innych całkowitych dochodach, czyli wpływają one bezpośrednio na kapitał własny i są prezentowane w odrębnej pozycji kapitałów własnych.

Rezerwy na zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe bierne kosztów

Rezerwy są zobowiązaniami, których kwota lub termin zapłaty nie są pewne.

Rezerwę tworzy się, gdy:

- a) na Spółce ciąży obowiązek /prawny lub zwyczajowy/ wynikający ze zdarzeń przeszłych,
- b) prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków usabiających korzyści ekonomiczne,
- c) można oszacować wiarygodnie kwotę tego obowiązku

Jeśli warunki te nie są spełnione, rezerwy nie tworzy się.

Wysokość rezerw powinna być jak najbardziej właściwym szacunkiem nakładów niezbędnych do wypełnienia istniejącego obowiązku na dzień bilansowy, czyli:

- a) kwotą, jaką zgodnie z racjonalnymi przesłankami Spółka zapłaciłaby w ramach wypełnienia obowiązku na dzień bilansowy lub,
- b) kwotą, jaką zapłaciłaby na rzecz strony trzeciej w zamian za przejęcie na siebie obowiązku w tym samym terminie.

Rezerwę wycenia się uwzględniając ryzyko i niepewność - niepewność jednak nie usprawiedliwia tworzenia nadmiernych rezerw, ani celowego zawyżania zobowiązań, dyskontując rezerwy – jeśli skutek zmiany wartości pieniądza w czasie jest istotny, uwzględniając zdarzenia przyszłe, takie jak zmiany prawne i zmiany technologiczne, jeśli dysponuje się wystarczającymi dowodami na to, że zmiany takie nastąpią, nie uwzględniając zysków z przypuszczalnych likwidacji aktywów, nawet, jeśli przypuszczalna likwidacja jest blisko związana ze zdarzeniem, które jest przyczyną powstania rezerwy.

Rezerwy tworzone są na poniższe tytuły:

- udzielone gwarancje i poręczenia,
- naprawy gwarancyjne
- skutki toczącego się postępowania sądowego i odwoławczego,
- odprawy emerytalno-rentowe,
- przyszłe zobowiązania związane z restrukturyzacją
- inne przyszłe zobowiązania, mogące istotnie wpłynąć na sytuację Spółki w przyszłym okresie.

Rozliczenia międzyokresowe bierne kosztów dokonywane są w wysokości prawdopodobnych zobowiązań przypadających na bieżący okres sprawozdawczy. Do biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów zalicza się min.:

- koszty nie wykorzystanych urlopów wraz ze składkami ZUS,
- rezerwy na nie wypłacone premie dla pracowników, prokurentów i członków zarządu,
- rezerwa na przyszłe koszty finansowe
- rezerwa na koszty celem zachowania współmierności przychodów i kosztów,
- inne przyszłe zobowiązania, w tym. min: prowizje od sprzedanych produktów, koszty audytu, opłaty licencyjne i produktowe.

Rozliczenia międzyokresowe bierne wykazuje się w pozycji Sprawozdania z sytuacji finansowej – Rezerwy na zobowiązania.

Rezerwy na świadczenia pracownicze

Zgodnie z MSR nr 19 rezerwy na świadczenia pracownicze obejmują :

- rezerwy na odprawy emerytalno-rentowe, szacowane przez aktuarium raz w roku lub częściej w przypadku wystąpienia istotnych zmian w strukturze zatrudnienia pracowników,
- rezerwy na niewykorzystane urlopy szacowane przez właściwe komórki organizacyjne wewnątrz Spółki
- inne rezerwy np. na nagrody dla pracowników i premie, szacowane przez właściwe komórki organizacyjne wewnątrz Spółki

Pracownicy Spółki mają prawo do odpraw emerytalno-rentowych, które są wypłacane jednorazowo przy odejściu na emeryturę lub rentę zgodnie z zasadami wynagradzania w Spółce. Wysokość świadczeń zależy od wysokości średniego wynagrodzenia oraz stażu pracy.

Wysokość zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych wyliczana jest przez niezależną firmę doradztwa aktuarialnego metodą prognozowanych świadczeń jednostkowych.

Zmiany zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia Spółka dzieli wg następujących kategorii:

- koszty zatrudnienia,
- wartość netto odsetek (czyli wartość pieniądza w czasie) od niedoborów/nadwyżek zdefiniowanych świadczeń,
- przeszacowanie, zawierające zmiany wartości godziwej aktywów programu, wynikające z innych czynników niż wartość pieniądza w czasie oraz zyski lub straty aktuarialne na zobowiązania.

Zyski i straty aktuarialne Spółka rozpoznaje w innych całkowitych dochodach, natomiast koszty zatrudnienia oraz odsetki, ujmuje w zysku lub stracie bieżącego okresu.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej rezerwy na odprawy emerytalno-rentowe prezentowane są w wysokości wartości bieżącej zobowiązania na dzień bilansowy.

Na dzień bilansowy (30.06. oraz 31.12) dokonuje się weryfikacji niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych i w oparciu o bieżącą wiedzę (na dzień sporządzania Sprawozdania Finansowego) dokonuje się wyliczenia wartości rezerwy przyjmując ilość niewykorzystanych dni urlopowych oraz wynagrodzenie. Wysokość rezerwy obliczana jest przez Dział właściwy do wyceny świadczeń pracowniczych.

Podatek dochodowy bieżący i odroczony

Podatek dochodowy za okres sprawozdawczy obejmuje podatek bieżący i odroczony. Podatek ujmuje się w zysku lub stracie, z wyłączeniem zakresu, w którym odnosi się on bezpośrednio do pozycji ujętych w innych całkowitych dochodach lub kapitale własnym. W tym przypadku podatek również ujmowany jest odpowiednio w innych całkowitych dochodach lub kapitale własnym.

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego roku obrotowego i wykazywane jako zobowiązanie w kwocie, w jakiej zostanie zapłacone. Dochód do opodatkowania (strata podatkowa) to dochód (strata) za dany okres, ustalony zgodnie z zasadami ustanowionymi przez władze podatkowe, na podstawie których podatek dochodowy podlega zapłacie (zwrotowi). Obciążenie podatkowe jest to łączna kwota bieżącego i odroczonego podatku, uwzględniona przy ustalaniu zysku lub straty za dany okres.

W związku z przejściowymi różnicami między wykazywaną w księgach rachunkowych wartością aktywów i pasywów, a ich wartością podatkową oraz stratą podatkową możliwą do odliczenia w przyszłości, Spółka tworzy rezerwę i ustala aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, którego jest podatnikiem.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który umożliwi wykorzystanie różnic przejściowych oraz strat podatkowych. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia od podatku, w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego.

Rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w wysokości kwoty podatku dochodowego, wymagającej w przyszłości zapłaty, w związku z występowaniem dodatnich różnic przejściowych, to jest różnic, które spowodują zwiększenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przyszłości.

W odniesieniu do przejściowych różnic między wykazywaną w księgach rachunkowych wartością aktywów trwałych a ich wartością podatkową Spółka ustala aktywa i rezerwę z tytułu podatku odroczonego, która jest ujmowana w sprawozdaniu finansowym „per saldo”.

Wysokość rezerwy i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się przy uwzględnieniu stawek podatku dochodowego obowiązujących w roku powstania obowiązku podatkowego.

Rezerwa na podatek odroczony jak również aktywowany podatek dochodowy podlegają analizie i rozliczane są w okresach miesięcznych w oparciu o tytuły, na podstawie których zostały utworzone.

Podatek odroczony jest wykazywany w rachunku zysków i strat w pozycji „Podatek dochodowy”, za wyjątkiem podatku odroczonego dotyczącego pozycji ujętych w kapitale własnym. Podatek odroczony dotyczący pozycji, które w danym okresie zwiększyły lub zmniejszyły bezpośrednio kapitał własny ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej Spółka rozpoznaje aktywa i rezerwy na podatek odroczony w szyku rozstawnym, ponieważ nie spełnione są przesłanki zawarte w MSR 12, na podstawie których Spółka mogłaby dokonać kompensaty należności z tytułu podatku odroczonego z rezerwami na podatek odroczony.

Rozliczenia międzyokresowe przychodów

Rozliczenia międzyokresowe przychodów dokonywane z zachowaniem zasady ostrożności, obejmują w szczególności:

- dostawy zafakturowane kontrahentom zagranicznym /eksport i WDT/, które jeszcze nie zostały dostarczone do miejsca przeznaczenia i na dzień bilansowy nie przekazano odbiorcy prawa własności m.in. z uwagi na zawarte w kontrakcie warunki dostawy na bazie INCOTERMS
- dotacje rządowe dotyczące składnika aktywów, otrzymane w formie pieniężnej do rozliczenia w przyszłości (z odnośnymi kosztami), które stopniowo drogą równych odpisów rocznych, będzie odnosić się do rachunku zysków i strat proporcjonalnie do szacowanego okresu użytkowania związanego z nimi składnika aktywów.

Zasady wyceny przychodów i kosztów

Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług, rabaty i opusty ujmowane są w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Spółka uzyska korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób.

W Spółce przychody ujmuje się, jeżeli spełnione zostały następujące warunki:

- Spółka przekazała nabywcy znaczące ryzyko i korzyści wynikające z praw własności do towarów,
- Spółka przestaje być trwale zaangażowana w zarządzanie sprzedanymi towarami w stopniu w jakim zazwyczaj funkcję taką realizuje się wobec towarów, do których ma się prawo własności, ani też nie sprawuje nad nimi efektywnej kontroli,
- kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób,
- istnieje prawdopodobieństwo, że Spółka uzyska korzyści ekonomiczne z tytułu transakcji oraz
- koszty poniesione, oraz te, które zostaną poniesione przez Spółkę w związku z transakcją można wycenić w wiarygodny sposób.

Ocena tego, kiedy Spółka przekazała nabywcy znaczące ryzyko i korzyści związane z własnością, wymaga zbadania okoliczności towarzyszących transakcji. W większości przypadków przekazanie ryzyka i korzyści zbiega się z przekazaniem mu tytułu prawnego lub fizycznym przekazaniem dóbr.

Jeżeli na Spółce nadal ciąży znaczące ryzyko związane z własnością, transakcja nie ma charakteru sprzedaży i nie można ująć przychodów.

Przychody z tytułu odsetek, dywidend, tantiem ujmuje się w oparciu o następujące zasady:

- odsetki ujmuje się sukcesywnie w miarę upływu czasu z uwzględnieniem efektywnej rentowności osiągniętej z tytułu użytkowania aktywów,
- tantiemy ujmuje się w oparciu o zasadę memoriału, zgodnie z istotą stosownej umowy,
- dywidendy ujmuje się w momencie ustalenia praw udziałowców do ich otrzymania.

W Spółce ewidencjonuje się koszty w układzie rodzajowym, funkcjonalnym i kalkulacyjnym wg modelu rachunku kosztów pełnych.

Koszt sprzedanych produktów, towarów i materiałów obejmuje koszty bezpośrednio z nimi związane oraz uzasadnioną część kosztów pośrednich, co szczegółowo przedstawiono poniżej.

Koszty bezpośrednio obejmują wartość zużytych materiałów bezpośrednich, koszty pozyskania i przetworzenia związane bezpośrednio z produkcją i inne koszty poniesione w związku z doprowadzeniem produktu do postaci i miejsca, w jakich się znajduje w dniu wyceny. Do uzasadnionej, odpowiedniej do okresu wytwarzania produktu, części kosztów pośrednich zalicza się zmienne pośrednie koszty produkcji oraz tę część kosztów stałych, pośrednich kosztów produkcji, które odpowiadają poziomowi tych kosztów przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych. Za normalny poziom wykorzystania zdolności produkcyjnych uznaje się przeciętną, zgodną z oczekiwanymi w typowych warunkach, wielkość produkcji za daną liczbę okresów lub sezonów, przy uwzględnieniu planowych remontów. Jeżeli nie jest możliwe ustalenie kosztu wytworzenia produktu, jego wyceny dokonuje się według ceny sprzedaży netto takiego samego lub podobnego produktu, pomniejszonej o przeciętnie osiąganą przy sprzedaży, a w przypadku produkcji w toku – także z uwzględnieniem stopnia jego przetworzenia.

Cześć stałych pośrednich kosztów produkcji, która nie odpowiada poziomowi kosztów przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych stanowi koszt okresu, w którym została poniesiona.

Przychody i koszty dotyczące tej samej transakcji ujmowane są równoległe - zasada współmierności.

Koszty, w tym gwarancje i inne koszty, które będą ponoszone po dostarczeniu towarów, można wycenić w wiarygodny sposób, jeżeli zostały spełnione inne warunki ujmowania przychodów. Nie można natomiast ujmować przychodów, jeżeli nie jest możliwa wiarygodna wycena kosztów. W takim przypadku kwoty zapłaty już otrzymane ze sprzedaży towarów ujmuje się jako zobowiązanie.

Transakcje w walutach obcych

Waluta obca jest walutą inną niż waluta funkcjonalna w Spółce. Transakcja w walucie obcej jest transakcją, która jest wyrażona lub wymaga uregulowania w walucie obcej, dotyczy to m.in. transakcji mających miejsce wówczas, gdy Spółka:

- nabywa lub sprzedaje produkty, towary lub usługi, których cena została wyrażona w walucie obcej,
- zaciąga lub udziela pożyczek, które są płatne lub należne w walucie obcej lub,
- w inny sposób nabywa lub zbywa aktywa lub też zaciąga lub reguluje zobowiązania wyrażone w walucie obcej.

Na dzień początkowego ujęcia transakcje w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną z zastosowaniem kursu wymiany obowiązującego na dzień zawarcia transakcji tj. wg kursu średniego NBP z dnia poprzedzającego ten dzień.

Transakcje przeprowadzone w walutach obcych w momencie rozliczenia przeliczane są na walutę funkcjonalną przy zastosowaniu kursów wymiany obowiązujących w dniu zawarcia tych transakcji w sposób następujący:

- w przypadku sprzedaży walut obcych i transakcji spłaty należności – kurs średni ogłaszany przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień przeprowadzenia operacji lub kurs faktycznie wynegocjowany z Bankiem
- w przypadku zakupu walut obcych i transakcji spłaty zobowiązań – kurs średni ogłaszany przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień przeprowadzenia operacji lub kurs faktycznie wynegocjowany z Bankiem;
- w przypadku uregulowania należności lub zobowiązań drogą ich kompensaty – według kursu przyjmowanego do wyceny wpływów i rozchodów z dnia kompensaty tj. wg kursu średniego NBP z dnia poprzedzającego dzień przeprowadzenia kompensaty.
- w pozostałych przypadkach - wyżej nie wymienionych (dla których nie da się ustalić kursu faktycznie zastosowanego do rozliczenia) - wg kursu średniego NBP z dnia poprzedzającego dzień realizacji transakcji.

Środki pieniężne w walutach obcych ujmuje się w księgach rachunkowych na kontach syntetycznych w wartości nominalnej, przeliczonej na złote polskie według średniego kursu ustalonego dla danej waluty obcej (odrębnie dla każdej waluty) przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień przeprowadzenia operacji.

Wypływ (rozchód) własnych środków lub wartości pieniężnych w walucie jest przeprowadzony na podstawie metody „FIFO”. Metoda ta wyznacza kolejność do wyceny i ustalenia różnic kursowych zrealizowanych na rachunku walutowym.

Pozycje pieniężne tj. pozycje, które zostaną rozliczone poprzez przekazanie środków pieniężnych (np. waluty, należności i zobowiązania handlowe, rezerwy na przyszłe zobowiązania przypadające do otrzymania lub do zapłaty w ustalonej lub możliwej do ustalenia liczbie jednostek waluty), wykazane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej i przeliczonego na PLN wg kursu średniego NBP z dnia poprzedzającego dzień przeprowadzenia operacji, przeliczane są na dzień bilansowy przy zastosowaniu kursu zamknięcia, którym jest kurs średni NBP z dnia bilansowego.

Niepieniężne pozycje bilansowe (w tym: zaliczki na towary i usługi, zapasy, wartości niematerialne, rzeczowe aktywa trwałe oraz rezerwy, które mają być rozliczone w postaci aktywów niepieniężnych) ewidencjonowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej wykazywane są przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia przeprowadzenia transakcji (tj. kursu średniego NBP z dnia poprzedzającego dzień przeprowadzenia operacji).

Niepieniężne pozycje bilansowe ewidencjonowane w wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej, wykazywane są przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w czasie ustalenia wartości godziwej.

Zyski i straty kursowe (różnice kursowe) powstałe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w zysku lub stracie (tj. w przychodach i kosztach finansowych) w okresie, w którym powstały, o ile nie odracza się ich w pozostałych całkowitych dochodach, gdy kwalifikują się do uznania za zabezpieczenie przepływów pieniężnych.

Zysk netto na akcję

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczany poprzez podzielenie zysku netto Spółki za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym.

Zasady prezentacji sprawozdań z uwzględnieniem segmentów działalności

Segmenty działalności

Segment działalności jest to dający się wyodrębnić obszar działalności gospodarczej Spółki zajmujący się produkcją wyrobów lub świadczeniem usług (segment branżowy) lub działający w określonym środowisku ekonomicznym (segment geograficzny), z działalnością którego jest związane ryzyko charakterystyczne dla danego obszaru działalności Spółki. Działalność Spółki koncentruje się na jednym segmencie branżowym jakim jest produkcja materiałów ogniotrwałych. Uzupełniającym segmentem sprawozdawczym dla Spółki jest segment geograficzny określany na podstawie lokalizacji rynków zbytu.

Wydzielone zostały dwa segmenty:

- działalność krajowa (Polska)
- działalność zagraniczna

Przychody segmentu

Przychody segmentu są przychodami osiąganymi bądź to ze sprzedaży zewnętrznym klientom, bądź z transakcji z innymi segmentami Spółki, które są wykazywane w rachunku zysków i strat Spółki i dają się bezpośrednio przyporządkować do danego segmentu wraz z odpowiednią częścią przychodów, którą w oparciu o racjonalne przesłanki można przypisać do tego segmentu.

Do przychodów segmentu nie zalicza się:

- a) przychodów finansowych
- b) pozostałych przychodów operacyjnych

Koszty segmentu

Koszty segmentu są kosztami składającymi się z kosztów sprzedaży zewnętrznym klientom oraz kosztów transakcji realizowanych z innymi segmentami Spółki, które wynikają z działalności operacyjnej danego segmentu i dają się bezpośrednio przyporządkować do tego segmentu wraz z odpowiednią częścią kosztów, które w oparciu o racjonalne przesłanki można przypisać do danego segmentu. Do kosztów segmentu nie zalicza się:

- a) kosztów finansowych,
- b) pozostałych kosztów operacyjnych,
- c) obciążeń z tytułu podatku dochodowego,
- d) kosztów, które dotyczą Spółki jako całości.

Wynik segmentu

Wynik segmentu jest różnicą między przychodami segmentu a kosztami segmentu.

Aktywa segmentu

Aktywa segmentu są aktywami operacyjnymi wykorzystywanymi przez segment w działalności operacyjnej, które dają się bezpośrednio przyporządkować do danego segmentu lub w oparciu o racjonalne przesłanki przypisać do tego segmentu.

Pasywa segmentu

Pasywa segmentu są pasywami operacyjnymi powstałymi w wyniku działalności operacyjnej segmentu, które dają się bezpośrednio przyporządkować do danego segmentu lub w oparciu o racjonalne przesłanki przypisać do tego segmentu.

Definicje przychodów, kosztów, aktywów i pasywów segmentu dotyczą kwot tych pozycji bilansowych, które dają się bezpośrednio przyporządkować do segmentu oraz kwot takich pozycji, które można przypisać do segmentu w oparciu o racjonalne przesłanki. Spółka odwołuje się do swego wewnętrznego systemu sprawozdawczości finansowej jako punktu wyjścia do określenia, które pozycje mogą być bezpośrednio przyporządkowane lub przypisane do segmentów w oparciu o rozsądne podstawy. Oznacza to, że przyjmuje się założenie, iż kwoty wyodrębnione w segmentach dla potrzeb wewnętrznej sprawozdawczości finansowej dają się bezpośrednio przyporządkować lub w oparciu o racjonalne przesłanki przypisać do segmentów.

Z uwagi na to, że Spółka w oparciu o sprawozdawczość wewnętrzną wyodrębniła jeden segment branżowy którym jest „produkcja materiałów ogniotrwałych”, stąd przychody i koszty segmentu oraz wynik, także aktywa i pasywa segmentu są równoważne z wartościami ze sprawozdania finansowego Spółki. Tym samym nie zachodzi potrzeba dokonywania odrębnej prezentacji segmentu branżowego w ujęciu innym niż wynika to ze sprawozdawczości finansowej.

Odrębnej prezentacji danych dokonuje się dla segmentu geograficznego, gdzie prezentuje się te pozycje sprawozdawcze, które dają się bezpośrednio przyporządkować do segmentu oraz kwot takich pozycji, które można przypisać do segmentu w oparciu o racjonalne przesłanki.

III. ZMIANY STOSOWANYCH ZASAD (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI I SPOSOBU SPORZĄDZANIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO, DOKONANYCH W STOSUNKU DO POPRZEDNIEGO ROKU OBROTOWEGO, ICH PRZYCZYNY, TYTUŁY ORAZ WPŁYW WYWOŁANYCH TYM SKUTKÓW FINANSOWYCH NA SYTUACJĘ MAJĄTKOWĄ I FINANSOWĄ, PŁYNNOŚĆ ORAZ WYNIK FINANSOWY

W 2017 roku Spółka nie wprowadziła zmian w przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości i sposobie sporządzania sprawozdania finansowego, w stosunku do poprzedniego roku obrotowego.

IV. ZAŁOŻENIE KONTYNUACJI DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ I PORÓWNYWALNOŚĆ SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Spółkę w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Spółkę.

V. ISTOTNE WARTOŚCI OPARTE NA PROFESJONALNYM OSĄDZIE I SZACUNKACH

a) Profesjonalny osąd

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od Zarządu profesjonalnych osądów, szacunków i założeń, które mają wpływ na przyjęte zasady oraz prezentowane wartości aktywów, zobowiązań, przychodów oraz kosztów. Założenia tych szacunków opierają się na najlepszej wiedzy Zarządu odnośnie do bieżących i przyszłych działań i zdarzeń w poszczególnych obszarach.

Szacunki oraz związane z nimi założenia opierają się na doświadczeniu historycznym oraz innych czynnikach, które są uznawane za racjonalne w danych okolicznościach, a ich wyniki dają podstawę osądu, co do wartości bilansowej aktywów i zobowiązań, która nie wynika bezpośrednio z innych źródeł.

Dana wartość szacunkowa może zostać zweryfikowana, jeśli zmienią się okoliczności będące podstawą dokonanych szacunków lub w wyniku pozyskania nowych informacji czy zdobycia większego doświadczenia. Weryfikacja wartości szacunkowych z założenia nie odnosi się do poprzednich okresów, jak też nie stanowi korekty błędów.

Przyjmując założenia, dokonując szacunków i osądów Zarząd Spółki może kierować się własnym doświadczeniem i wiedzą a także opiniami, analizami i rekomendacjami niezależnych ekspertów.

b) Niepewność szacunków

Szacunki Zarządu Spółki wpływające na wartości wykazane w sprawozdaniu finansowym, dotyczą min.:

- przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności środków trwałych i wartości niematerialnych,
- utraty wartości aktywów
- wyceny rezerw
- wartości godziwej aktywów / zobowiązań finansowych
- zobowiązań z tytułu gwarancji
- przyszłych wyników podatkowych, uwzględnianych przy ustalaniu aktywów i rezerw na odroczony podatek dochodowy
- toczących się sporów prawnych i podatkowych, zapadłych wyroków sądowych.

Stosowana metodologia ustalania wartości szacunkowych opiera się na najlepszej wiedzy Zarządu i jest zgodna z wymogami MSSF. Metodologia ustalania wartości szacunkowych jest stosowana w sposób ciągły względem ostatniego okresu sprawozdawczego.

Skutki zmian danej wartości szacunkowej uwzględnia się przy ustalaniu wartości zysku lub straty netto:

- 1) w okresie obrotowym, w którym nastąpiła zmiana lub
- 2) w okresie obrotowym, w którym nastąpiła zmiana i w okresach przyszłych, jeśli zmiana ta dotyczy tych okresów.

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym.

Utrata wartości aktywów

Spółka dokonuje na każdy dzień bilansowy (kwartał lub rok) oceny, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości poszczególnych składników aktywów.

Wyniki przeprowadzonych analiz w zakresie wystąpienia zewnętrznych i wewnętrznych przesłanek utraty wartości (zgodnie z MSR 36) oraz profesjonalny osąd kierownictwa oparty na wiedzy, doświadczeniu i dokumentacji dają podstawę do podjęcia decyzji o tym, czy istnieje konieczność przeprowadzenia testów na utratę wartości dla analizowanych składników aktywów.

W przypadku wystąpienia którejkolwiek z przesłanek utraty wartości w odniesieniu do analizowanego składnika aktywów Spółka przeprowadza test na utratę wartości i dokonuje aktualizacji wyceny w sytuacji kiedy wystąpi duże prawdopodobieństwo, że kontrolowany przez jednostkę składnik aktywów – w znaczącej części lub w całości nie przyniesie przyszłych korzyści ekonomicznych netto odpowiadających przynajmniej jego wartości wynikającej z ksiąg rachunkowych na dzień wyceny bilansowej.

Takie procedury dotyczą zarówno aktywów finansowych jak i niefinansowych (operacyjnych).

Na dzień 31.12.2017 roku Spółka dokonała analizy przesłanek utraty wartości w następujących obszarach:

1) Aktywa trwałe

Na 31.12.2017 roku Spółka dokonała przeglądu wartości netto składników majątku trwałego w celu stwierdzenia, czy nie wystąpiły przesłanki wskazujące na możliwość utraty ich wartości. Ocenie podlegała również zasadność kontynuacji ustalonego okresu ekonomicznej użyteczności środków trwałych.

W wyniku analizy przesłanek mogących wpłynąć na utratę wartości oraz oszacowania wewnętrznego przeprowadzonego na 31.12.2017 r. Spółka odstąpiła od przeprowadzenia testu na utratę wartości, ponieważ w ocenie Spółki nie wystąpiła konieczność szacowania wartości odzyskiwalnej środków trwałych i wartości niematerialnych celem ustalenia i wprowadzenia odpisu aktualizującego wartość tych składników.

Kolejna taka analiza zostanie przeprowadzona na koniec następnego roku obrotowego.

2) Aktywa finansowe

Spółka przeprowadza badanie wartości aktywów finansowych opierając się na posiadanej wiedzy i dokumentacji dotyczącej sytuacji finansowej jednostek, w których Spółka posiada aktywa finansowe. W procesie oceny uwzględnia się zarówno wiedzę kierownictwa Spółki jak również zewnętrzne przesłanki i informacje, za pomocą, których można realnie ocenić ryzyko utraty wartości posiadanego składnika aktywów.

Na dzień 31.12.2017 roku Spółka dokonała korekty z tytułu utraty wartości aktywów finansowych, ponieważ w porównaniu do końca ostatniego roku obrotowego wystąpiły dodatkowe czynniki ryzyka /dodatkowe przesłanki/ uzasadniające dokonanie takiej korekty. Korekta wartości aktywów finansowych została przeprowadzona min.

W odniesieniu do:

- wartości akcji Spółki ZM Invest SA (w związku z podpisaniem Porozumienia i Przedwstępnej Umowy sprzedaży akcji)
- wartości udziałów Spółki Haicheng Ropczyce Refractories Materials Co. Ltd.(WFOE) w związku z wszczęciem procedury jej likwidacji, która generuje obciążenia podatkowe dla Spółki będącej Inwestorem na terytorium ChRL,
- wartości udzielonej pożyczki Spółce Mostostal-Energomontaż Gliwice, z uwagi na zaistniałe opóźnienia w spłacie wymagalnych na dzień bilansowy rat pożyczki (wraz z odsetkami)

Kolejna ocena ryzyka utraty wartości aktywów zostanie przeprowadzona w następnym okresie sprawozdawczym. Wyniki tej oceny trudno jest oszacować, ale w przypadku wystąpienia przesłanek uzasadniających dokonanie odpisów aktualizujących będą one miały wpływ na wyniki finansowe przyszłych okresów sprawozdawczych.

3) Zapasy

Spółka dokonuje oceny przydatności zapasów w sposób regularny – w okresach miesięcznych. Odpis aktualizujący wartość zapasów, dokonuje się poprzez doprowadzenie wartości tych zapasów do ceny możliwej do uzyskania na dzień bilansowy, zapewniający ich upłynnienie po obniżonej wartości. Odwrócenie odpisu następuje w okresie, w którym te zapasy sprzedano, zużyto jako przetworzony surowiec w procesie produkcji lub w przypadku braku wymienionych wcześniej możliwości ześlomowano, z uwagi na nieprzydatność technologiczną lub zmianę potrzeb klientów.

W wyniku przeprowadzonej analizy i oceny na 31.12.2017 ustalono, że zapasy wymagają dokonania odpisów z tytułu utraty wartości w takim zakresie, w jakim wybrane asortymenty utraciły swoją wartość na skutek zmiany wymagań klientów i uwarunkowań rynkowych. Na oszacowaną wysokość możliwej utraty wartości utworzone zostały odpisy aktualizujące.

4) Należności handlowe i pozostałe należności

Spółka posiada wewnętrzną politykę w zakresie dokonywania sprzedaży tylko zweryfikowanym odbiorcom w granicach tzw. limitów kupieckich.

Pomimo tego spółka regularnie dokonuje kompletnej weryfikacji powstałych należności pod kątem utraty ich wartości poprzez analizę czy nie wystąpiły czynniki, które mogłyby przyczynić się do pojawienia się lub wzrostu ryzyka niewypłacalności odbiorców. W przypadku wystąpienia takiego ryzyka Spółka tworzy odpisy aktualizujące należności (zgodnie z Polityką rachunkowości) korygowane w indywidualnych przypadkach dodatkową oceną stopnia prawdopodobieństwa ich zapłaty przez poszczególnych kontrahentów.

Na dzień 31.12.2017 roku Spółka utworzyła odpisy aktualizujące na należności, dla których rozpoznano ryzyko nieściągalności.

Kolejna kompletna weryfikacja w tym obszarze zostanie przeprowadzona w następnym okresie sprawozdawczym. Wyniki tej weryfikacji trudno jest oszacować, jednakże może ona wykazać konieczność rozpoznania dodatkowych odpisów z tytułu utraty wartości, które mogą w sposób istotny wpłynąć na wyniki finansowe przyszłych okresów sprawozdawczych.

Rezerwy / Rozliczenia międzyokresowe bierne

Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych, w tym: rezerwa na odprawy emerytalno – rentowe zostały oszacowane za pomocą metody aktuarialnej, przez licencjonowanego aktuarusza. Wycena dokonywana jest raz w roku na końcu roku obrotowego, a w ciągu roku - przy znaczących zmianach w zatrudnieniu. Zmiana wskaźników finansowych będących podstawą szacunku oraz istotne zmiany w zatrudnieniu mogą spowodować zmiany w wysokości utworzonej rezerwy.

Spółka rozpoznaje rozliczenia międzyokresowe bierne min. z tytułu niezafakturowanych kosztów. Pozycje te są wycenione w uzasadnionej, wiarygodnie oszacowanej wartości i są prezentowane w Sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Rezerwy na świadczenia pracownicze i pozostałe rezerwy krótkoterminowe”.

Pozostałe rezerwy na przyszłe koszty Spółka szacuje w oparciu o zawarte kontrakty/umowy. Wielkości rezerw są więc oparte na zapisach umownych, z których da się przewidzieć przyszłe zobowiązania.

Poziom szacowanych kosztów może jednak odbiegać od możliwych do poniesienia kosztów, z uwagi na trudne do przewidzenia zdarzenia związane z realizacją kontraktów/umów.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Spółka rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek wycenia się wykorzystując odpowiednie własne techniki wyceny oraz metody stosowane przez właściwe instytucje finansowe (Banki). Przy wyborze odpowiednich metod i założeń Spółka kieruje się profesjonalnym osądem.

Do głównych instrumentów finansowych, które występują w Spółce na 31.12.2017 r. należą:

- 1) instrumenty pochodne, tj. terminowe transakcje walutowe typu forward oraz transakcje IRS,
- 2) należności tj. należności z tyt. dostaw i usług i pozostałe należności,
- 3) długoterminowe aktywa finansowe dostępne do sprzedaży tj. udziały i akcje w jednostkach pozostałych (innych niż podporządkowane),
- 4) zobowiązania finansowe, tj. zobowiązania z tyt. kredytów bankowych, zobowiązania z tyt. dostaw i usług, zobowiązania z tyt. wyemitowanych obligacji i pozostałe zobowiązania.

Pozycje długoterminowych aktywów i zobowiązań finansowych zaklasyfikowanych do instrumentów finansowych (innych niż instrumenty pochodne) wyceniane są na dzień bilansowy metodą zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej lub metodą dyskonta do wartości godziwej.

Pochodne instrumenty finansowe otwarte na dzień bilansowy wyceniane są w wartości godziwej w oparciu o profesjonalne metody wyceny stosowane przez Banki, w których zawarto takie transakcje.

Szczegółowe informacje dot. kategorii instrumentów finansowych, oraz ich wpływu na przychody i koszty zostały przedstawione w Notach nr 5 i nr 37 stanowiących integralną część niniejszego Raportu.

VI. OPIS POZYCJI WPŁYWAJĄCYCH NA AKTYWA, PASYWA, KAPITAŁ, WYNIK FINANSOWY NETTO ORAZ PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH, KTÓRE SĄ NIETYPOWE ZE WZGLĘDU NA ICH RODZAJ, WIELKOŚĆ LUB WYWIERANY WPŁYW

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły pozycje wpływające na aktywa, pasywa, kapitał, wynik finansowy oraz przepływy środków pieniężnych, które byłyby nietypowe ze względu na ich rodzaj, wielkość lub wywierany wpływ na sprawozdanie finansowe.

Pozostałe istotne dane oraz ujawnienia do pozycji zawartych w sprawozdaniu finansowym Spółki są zaprezentowane w notach objaśniających do niniejszego raportu jako **DODATKOWE NOTY I OBJAŚNIENIA DO JEDNOSTKOWEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO ZAKŁADÓW MAGNEZYTOWYCH „ROPCZYCE” S.A.**

VII. KOREKTY BŁĘDÓW I PRZEKSZTAŁCENIA DANYCH POPRZEDNICH OKRESÓW

Na dzień 31.12.2017 roku Spółka dokonała przekształceń danych porównywalnych za 2016 rok.

Szczegółowy opis zmian i uzgodnienie danych opublikowanych za okres porównywalny w porównaniu do danych zawartych w niniejszym Raporcie rocznym Spółki Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” S.A. zamieszczono w punktach poniżej:

1. W związku z podjęciem przez Spółkę decyzji o ujednoczeniu prezentacji różnic kursowych w sprawozdaniu finansowym począwszy od dnia 01.01.2017 roku – Spółka dokonała zmiany prezentacji zysków i strat z tytułu różnic kursowych w taki sposób, że wszystkie zyski i straty z tyt. różnic kursowych (zarówno dotyczące działalności operacyjnej jak i finansowej) począwszy od dnia 01.01.2017 roku prezentowane są per saldo odpowiednio w przychodach finansowych (zyski) lub kosztach finansowych (straty).

Powyższa zmiana skutkuje zmniejszeniem pozostałych przychodów o kw. 1.218 tys. zł i wzrostem przychodów finansowych o kw. 1.218 tys. zł.

2. Na dzień 31.12.2017r. Spółka dokonała podziału zobowiązań z tytułu leasingu finansowego na część krótkoterminową i długoterminową. Część krótkoterminową stanowi wartość rat z tytułu leasingu podlegających zapłacie w terminie do 12 miesięcy od dnia bilansowego, natomiast część długoterminowa to wartość kwot do zapłaty w terminie przekraczającym rok.

Spółka zastosowała prezentację zobowiązań z tytułu leasingu finansowego w podziale na część krótko i długoterminową w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na 31.12.2017 z uwzględnieniem podejścia, o którym mowa wyżej co skutkuje zmniejszeniem zobowiązań długoterminowych z tytułu leasingu finansowego o kw. 317 tys. zł i jednocześnie wzrostem zobowiązań krótkoterminowych z tytułu leasingu finansowego o tę samą wartość.

Szczegółowe dane zostały ujawnione w rachunku zysków i strat oraz sprawozdaniu z sytuacji finansowej, które zamieszczono poniżej:

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	okres	Korekty prezentacyjne	okres
	01.01.2016 - 31.12.2016		01.01.2016 - 31.12.2016 – po przekształceniu
I. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	243 038		243 038
II. Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	194 168		194 168
III. Zysk brutto ze sprzedaży	48 870	0	48 870
IV. Pozostałe przychody	7 511	-1 218	6 293
V. Koszty sprzedaży	17 276		17 276
VI. Koszty ogólnego zarządu	14 496		14 496
VII. Koszty projektów badawczych (netto)	19		19
VIII. Pozostałe koszty	5 067		5 067
IX. Zysk (strata) na działalności operacyjnej	19 523	-1 218	18 305
X. Przychody finansowe	1 314	1 218	2 532
XI. Koszty finansowe	2 937		2 937
XII. Dochody z tytułu udziałów w jednostkach stowarzyszonych			
XIII. Zysk brutto (przed opodatkowaniem)	17 900	0	17 900
XIV. Podatek dochodowy	4 449		4 449
XV. Zyski mniejszości			
XVI. Zysk netto z działalności kontynuowanej	13 451	0	13 451
XVII. Zysk(strata) netto na działalności zaniechanej			
XVIII. Zysk (strata) netto na działalności kontynuowanej i zaniechanej	13 451	0	13 451

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

PASYWA	stan na 31.12.2016 r.	Korekty prezentacyjne	stan na 31.12.2016 r.- po przekształceniu
I. Kapitał własny	297 635		297 635
1. Kapitał zakładowy	17 532		17 532
2. Akcje własne	-805		-805
3. Kapitał zapasowy	166 748		166 748
4. Kapitał z aktualizacji wyceny	96 094		96 094
5. Pozostałe kapitały rezerwowe			
6. Zyski / Straty aktuarialne	-622		-622
7. Zyski zatrzymane, w tym:	18 688		18 688
7.1. Niepodzielony zysk lub niepokryta strata z lat ubiegłych	5 237		5 237
7.2. Zysk (strata) netto bieżącego okresu	13 451		13 451
II. Zobowiązanie długoterminowe	93 991	-317	93 674
1. Kredyty i pożyczki	32 583		32 583
2. Zobowiązania długoterminowe z tytułu leasingu finansowego	707	-317	390
3. Pochodne instrumenty finansowe	619		619
4. Pozostałe zobowiązania długoterminowe	17 584		17 584
5. Rezerwa na świadczenia emerytalne oraz pozostałe rezerwy długoterminowe	1 295		1 295
6. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	34 735		34 735
7. Rozliczenia międzyokresowe	6 468		6 468
III. Zobowiązania krótkoterminowe	57 279	317	57 596
1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	32 839		32 839
2. Pochodne instrumenty finansowe	708		708
3. Kredyty i pożyczki	13 407		13 407
4. Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu leasingu finansowego		317	317
5. Pozostałe zobowiązania finansowe			
6. Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego			
7. Rezerwa na świadczenia pracownicze oraz pozostałe rezerwy krótkoterminowe	7 701		7 701
8. Rozliczenia międzyokresowe	2 624		2 624
IV. Zobowiązania związane z aktywami dostępnymi do sprzedaży			
PASYWA RAZEM	448 905	0	448 905

Inne korekty i przekształcenia danych porównywalnych nie wystąpiły.

VIII. DODATKOWE NOTY I OBJAŚNIENIA DO JEDNOSTKOWEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO ZAKŁADÓW MAGNEZYTOWYCH „ROPCZYCE” S.A.

Nota 1. PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY

Zgodnie z MSR 18 przychody ze sprzedaży produktów, towarów, materiałów i usług, po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług, rabaty i opusty są rozpoznawane w momencie, gdy znaczące ryzyko i korzyści wynikające z ich własności zostały przeniesione na kupującego.

Przychody ze sprzedaży i przychody ogółem Spółki prezentują się następująco:

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2017 - 31.12.2017
Działalność kontynuowana		
Sprzedaż produktów	230 619	257 047
Sprzedaż towarów i materiałów	9 043	13 488
Sprzedaż usług	3 376	4 488
SUMA przychodów ze sprzedaży	243 038	275 023
Pozostałe przychody operacyjne	6 293	4 653
Przychody finansowe	2 532	791
SUMA przychodów ogółem z działalności kontynuowanej	251 863	280 467
Przychody z działalności zaniechanej		
SUMA przychodów ogółem	251 863	280 467

Przychody z działalności zaniechanej nie wystąpiły.

Nota 2. INFORMACJE DOTYCZĄCE SEGMENTÓW DZIAŁALNOŚCI

Z uwagi na to, że Spółka w oparciu o sprawozdawczość wewnętrzną wyodrębniła jeden segment branżowy którym jest „produkcja materiałów ogniotrwałych”, stąd przychody i koszty segmentu oraz wynik, także aktywa i pasywa segmentu są równoważne z wartościami ze sprawozdania finansowego Spółki. Tym samym nie zachodzi potrzeba dokonywania odrębnej prezentacji segmentu branżowego w ujęciu innym niż wynika to ze sprawozdawczości finansowej.

Odrębnej prezentacji danych dokonuje się dla segmentu geograficznego, gdzie prezentuje się te pozycje sprawozdawcze, które dają się bezpośrednio przyporządkować do segmentu oraz kwot takich pozycji, które można przypisać do segmentu w oparciu o racjonalne przesłanki.

Informacje dotyczące segmentów działalności w ujęciu geograficznym dla Spółki i Grupy Kapitałowej zostały zamieszczone w Nocie nr 2 skonsolidowanego sprawozdania finansowego za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2017 roku.

Nota 3. KOSZTY DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ

Koszty według rodzajów

Wyszczególnienie	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2017 - 31.12.2017
Amortyzacja	13 224	13 271
Zużycie materiałów i energii	144 554	166 518
Usługi obce	31 945	39 096
Podatki i opłaty	3 502	3 632
Wynagrodzenia	25 261	28 259
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	5 689	6 571
Pozostałe koszty rodzajowe	1 379	1 529
Rezerwy gwarancyjne		
Koszty według rodzajów ogółem, w tym:	225 554	258 876
Zmiana stanu produktów	-437	-5 131
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki (wielkość ujemna)	-7 275	-11 699
Koszty sprzedaży (wielkość ujemna)	-17 276	-19 322
Koszty ogólnego zarządu (wielkość ujemna)	-14 496	-16 984
Koszty projektów badawczych	-19	0
Koszt sprzedanych towarów i materiałów	8 117	11 139
Koszt sprzedanych produktów, towarów i usług	194 168	216 879

Koszty zatrudnienia	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2017 - 31.12.2017
Koszty wynagrodzeń	25 261	28 259
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	5 689	6 571
Razem:	30 950	34 830

Nota 4. POZOSTAŁE PRZYCHODY I KOSZTY

Pozostałe przychody	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2017 - 31.12.2017
Zysk ze zbycia majątku trwałego	105	17
Wykorzystanie utworzonej rezerwy na odprawy emerytalno-rentowe	289	317
Wykorzystanie utworzonej rezerwy gwarancyjnej na dostawy wyrobów	956	288
Wykorzystanie utworzonej rezerwy na zobowiązania celno-podatkowe		137
Rozwiązanie ostrożnej wyceny wyrobów gotowych	290	368
Wykorzystanie utworzonego odpisu aktualizującego wyroby gotowe	400	465
Wykorzystanie utworzonego odpisu aktualizującego półfabrykaty	188	152
Wykorzystanie utworzonego odpisu aktualizującego materiały		50
Wykorzystanie utworzonego odpisu aktualizującego towary	4	12
Wykorzystanie utworzonego odpisu aktualizującego należności główne	379	233
Przychody z tytułu odszkodowań, premii ubezpieczeniowej, kar, grzywien	53	26
Dotacje	1 923	2 040
Przychody z tytułu zasądzonego naprawienia szkody	10	4
Przychody z tytułu zwróconych kosztów sądowych	99	2
Przychód z tytułu nadpłaty podatku dochodowego od osób prawnych	242	
Przychód z tytułu nadpłaty podatku od nieruchomości	88	320
Przychód z tytułu wyceny godziwej nieruchomości inwestycyjnych	46	
Przychody z czynszów - nieruchomości inwestycyjne	935	
Pozostałe	286	222
Razem	6 293	4 653

Pozostałe koszty	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2017 - 31.12.2017
Utworzenie rezerwy gwarancyjnej	700	800
Utworzenie rezerwy na odprawy emerytalno-rentowe	89	113
Utworzenie rezerwy na zobowiązania celno-podatkowe	284	
Utworzenie odpisu aktualizującego wyroby gotowe	465	355
Ostrożna wycena wyrobów gotowych	368	398
Utworzenie odpisu aktualizującego półfabrykaty	152	216
Utworzenie odpisu aktualizującego towary	12	31
Utworzenie odpisu aktualizującego materiały techniczne	50	
Utworzenie odpisu aktualizującego należności główne	389	385
Utworzenie odpisu aktualizującego należności inne	381	1 055
Koszty szkód w składnikach majątku	26	26
Koszty reklamacji wyrobów	86	260
Koszty złomowania półfabrykatów, wyrobów gotowych, materiałów	349	586
Darowizny	76	84
Składki nieobowiązkowe na rzecz organizacji społecznych	103	98
Koszty spisanych należności głównych	649	48
Pozostałe koszty operacyjne - nieruchomości inwestycyjne	593	
Pozostałe koszty postępowań sądowych		142
Pozostałe	295	237
Razem	5 067	4 834

Odpisy aktualizujące wartość aktywów – utworzone w okresie

Utworzenie odpisów aktualizujących wartość	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2017 - 31.12.2017
Aktywa finansowe	0	5 653
Należności handlowe oraz pozostałe należności	770	1 440
Zapasy	1 047	1 000
Rzeczowe aktywa trwałe		
Razem	1 817	8 093

Nota 5. PRZYCHODY I KOSZTY FINANSOWE

Przychody finansowe	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2017 - 31.12.2017
Przychody z tytułu odsetek	230	227
Zysk z tyt. różnic kursowych	1 947	615
Przychody finansowe - przedawnione zobow. z tyt. dywidendy	2	
Przychody z tytułu wyceny godziwej zobowiązań długoterminowych		27
Przychody z tytułu wyceny kredytów w zamortyzowanym koszcie	151	
Przychody z tytułu wyceny kredytów w zamortyzowanym koszcie - odwrócenie wyceny	-109	-151
Przychody z tytułu wyceny godziwej zobowiązań długoterminowych -odwrócenie wyceny		-112
Przychody z tytułu wyceny godziwej pożyczki	4	
Przychody z tytułu wyceny godziwej pożyczki - odwrócenie wyceny	-2	-4
Rozwiązanie odpisów aktualizujących należności odsetkowe z lat ubiegłych	121	66
Rozwiązanie odpisów aktualizujących należności z tytułu pożyczki		
Rozwiązanie odpisów aktualizujących odsetki od udzielonej pożyczki	17	15
Przychody z tytułu wynagrodzenia płatnika - podatku, ZUS	6	8
Wyksięgowanie odsetek symulacyjnych od zobowiązań lat ubiegłych	114	60
Przychody z tyt. opcji menedżerskich	41	34
Pozostałe	10	6
Razem	2 532	791

Koszty finansowe	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2017 - 31.12.2017
Koszty z tytułu odsetek	2 438	2 050
Strata w tyt. transakcji IRS -	77	100
Strata z tyt. sprzedaży energii elektrycznej na TGE	6	11
Utworzenie odpisu aktualizującego inwestycje długoterminowe		5 453
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość należności z tytułu udzielonej pożyczki		200
Utworzenie odpisu aktualizującego wartość odsetek od udzielonej pożyczki	15	131
Utworzenie odpisu aktualizującego należności odsetkowe od należności z tyt. dostaw i usług	39	56
Koszty z tytułu wyceny kredytów w zamortyzowanym koszcie z uwzględnieniem odwrócenia wyceny z roku poprzedniego	72	20
Koszty z tytułu wyceny godziwej pożyczki		33
Koszty emisji obligacji (z uwzgl. wyceny godziwej)	71	
Strata ze sprzedaży wierzytelności	219	
Pozostałe		
Razem	2 937	8 054

Nota 5a. Wynik na działalności energetycznej

W oparciu o uzyskaną przez Spółkę w 2016 roku koncesję na obrót energią elektryczną, Spółka dokonała transakcji kupna i sprzedaży energii elektrycznej na giełdzie towarowej za pośrednictwem agenta.

Spółka traktuje te transakcje jako instrument finansowy (instrument pochodny) w zakresie MSR 39, ponieważ kontrakty nie spełniają warunku kupna/sprzedaży „na własny użytek” i tym samym nie podlegają wyłączeniu z zakresu MSR 39.

Spółka w 2017 roku zawarła na TGE transakcje sprzedaży energii elektrycznej o wartości 54 tys. zł i jednocześnie zawarła transakcję kupna energii elektrycznej na wartość 55 tys. zł.

Ponieważ powyższe transakcje zostały zawarte na rynku spotowym, więc ich rozliczenie z agentem nastąpiło na bieżąco, natomiast wartość sprzedanej i zakupionej energii ujęta została w ewidencji w szyku rozwartym w przychodach i kosztach finansowych.

Dodatkowe koszty działalności energetycznej jak opłaty i prowizje oraz usługi związane z bilansowaniem energii poniesione na rzecz agenta, ujęte zostały w wyniku finansowym w momencie poniesienia i zaewidencjonowane w kosztach finansowych Spółki. Ich wartość wyniosła łącznie w 2017 roku 10 tys. zł.

Spółka ponosi również koszty ogólne (wspólne), które nie są bezpośrednio związane ze sprzedażą energii ani działalnością produkcyjną. Z uwagi na znikomy udział przychodów i kosztów związanych ze sprzedażą energii w ogólnej sumie przychodów i kosztów osiągniętych przez Spółkę koszty ogólne w całości alokowane są do działalności produkcyjnej.

Wynik na działalności energetycznej (obrocie energią elektryczną) zrealizowany w 2017 roku stanowi różnicę pomiędzy zrealizowanymi przychodami z tyt. transakcji sprzedaży energii elektrycznej i kosztami z tyt. zakupu energii elektrycznej, z uwzględnieniem opłat i prowizji z nimi związanych. Wynik ten za 2017 rok jest stratą i wyniósł łącznie (-11) tys. zł.

Ujawnienia przychodów, kosztów, zysków lub strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych

01.01.2016 - 31.12.2016	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (wyznaczone przy początkowym ujęciu)	Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Pożyczki udzielone i należności własne	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu przez wynik finansowy	Razem wycena instrumentów finansowych
Przychody z tytułu wyceny wg zamortyzowanego kosztu				4		263	267
Koszty z tytułu wyceny wg zamortyzowanego kosztu						80	80
Przychody/koszty z tytułu wyceny do wartości godziwej przeniesione z kapitału własnego							0
Przychody z tytułu odsetek				230	114		344
Koszty z tytułu odsetek						2 438	2 438
Przychody z tytułu odsetek związane aktywami, które uległy utracie wartości							0
Utworzenie odpisów aktualizujących				443			443
Rozwiązanie odpisów aktualizujących				517			517
Odwroćenie wyceny wg zamortyzowanego kosztu				-2		-284	-286
Zyski ze zbycia akcji							0
Zyski z tytułu różnic kursowych				2 659		159	2 818
Straty z tytułu różnic kursowych					871		871
Strata z wyceny transakcji IRS					2 069		2 069
Strata z wyceny transakcji IRS odwróćenie wyceny					-1 992		-1 992
Zyski/straty ze zbycia instrumentów finansowych							0
Koszty z tytułu realizacji instrumentów pochodnych							0
Pozostałe zmiany - odwróćenie dyskonta							0
Razem zysk/strata	0	0	0	2 965	-834	-2 380	-249

01.01.2017 - 31.12.2017	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (wyznaczone przy początkowym ujęciu)	Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Pożyczki udzielone i należności własne	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu przez wynik finansowy	Razem wycena instrumentów finansowych
Przychody z tytułu wyceny wg zamortyzowanego kosztu						27	27
Koszty z tytułu wyceny wg zamortyzowanego kosztu				33		100	133
Przychody/koszty z tytułu wyceny do wartości godziwej przeniesione z kapitału własnego							0
Przychody z tytułu odsetek				227	60		287
Koszty z tytułu odsetek					102	1 948	2 050
Przychody z tytułu odsetek związane aktywami, które uległy utracie wartości							0
Utworzenie odpisów aktualizujących			5 453	772			6 225
Rozwiązanie odpisów aktualizujących				314			314
Odwrocenie wyceny wg zamortyzowanego kosztu				-4		-183	-187
Zyski ze zbycia akcji							0
Zyski z tytułu różnic kursowych					3 119	1 045	5 420
Straty z tytułu różnic kursowych				3 549			4 805
Strata z wyceny transakcji IRS					1 427		1 427
Strata z wyceny transakcji IRS odwrócenie wyceny					-1 327		-1 327
Koszty z tytułu realizacji instrumentów pochodnych							0
Pozostałe zmiany - odwrócenie dyskonta							0
Razem zysk/strata	0	0	-5 453	-3 817	2 977	-1 159	-7 452

Nota 6. PODATEK DOCHODOWY I ODROZCZONY PODATEK DOCHODOWY

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie obowiązujących przepisów podatkowych. Zastosowanie tych przepisów różnicuje zysk (stratę) podatkową od księgowego zysku (straty) netto, w związku z wyłączeniem przychodów nie podlegających opodatkowaniu i kosztów nie stanowiących kosztów uzyskania przychodów oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym. Obecne przepisy nie zakładają zróżnicowania stawek podatkowych dla przyszłych okresów.

W zakresie podatku dochodowego, Spółka podlega przepisom ogólnym w tym zakresie. Rok podatkowy jak i bilansowy pokrywają się z rokiem kalendarzowym.

Główne składniki obciążenia podatkowego za lata zakończone 31 grudnia 2016 i 31 grudnia 2017 roku przedstawiają się następująco:

Podatek dochodowy wykazany w RZiS	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2017 - 31.12.2017
Bieżący podatek dochodowy	0	1 311
Dotyczący roku obrotowego		1 311
Korekty dotyczące lat ubiegłych		
Odroczony podatek dochodowy	4 449	1 911
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	4 449	1 911
Związany z obniżeniem stawek podatku dochodowego		
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	4 449	3 222

Wykazany w rachunku zysków i strat podatek odroczony stanowi różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego na koniec i początek okresów sprawozdawczych.

Podatek dochodowy wykazany w kapitale własnym	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2017 - 31.12.2017
Bieżący podatek dochodowy	0	0
Efekt podatkowy kosztów podniesienia kapitału akcyjnego		
Odroczony podatek dochodowy	-61	-51
Podatek od nadwyżki z przeszacowania środków trwałych	25	
Podatek od niezrealizowanego zysku/(straty) z tytułu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży		
Podatek dochodowy netto od dostępnych do sprzedaży akt. finans. sprzedanych w ciągu roku obrotowego		
Podatek dochodowy od zysków (strat) aktuarialnych	-86	-51
Korzyść podatkowa / (obciążenie podatkowe) wykazane w pozostałych dochodach całkowitych	-61	-51

Uzgodnienie podatku dochodowego od zysku przed opodatkowaniem (brutto) liczonego według ustawowej stawki podatkowej w wys. 19%, z podatkiem dochodowym liczonym według efektywnej stawki podatkowej Spółki za 12 miesięcy roku 2016 i 12 miesięcy 2017 roku przedstawia się następująco:

Uzgodnienie efektywnej stawki podatku w RZiS ze stawką podatkową dla celów bieżącego podatku dochodowego	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2017 - 31.12.2017
Zysk/Strata (brutto) przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	17 900	14 394
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19%	3 401	2 735
Koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodów (różnice trwałe)	6 032	4 398
Ujemne różnice przejściowe od których nie rozpoznano aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0	0
Przychody nie będące podstawą do opodatkowania	-516	-1 273
Pozostałe różnice	1	-563
Podstawa naliczenia podatku dochodowego bieżącego i odroczonego	23 417	16 956
Podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat	4 449	3 222

Bieżący podatek dochodowy	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2017 - 31.12.2017
Zysk przed opodatkowaniem	17 900	14 394
Przychody lat ubiegłych zwiększające podstawę do opodatkowania	1 040	1 640
Przychody zwiększające podstawę opodatku. (w tym: ujęte w ewidencji pozabilansowej)	944	905
Przychody wyłączone z opodatkowania	69 371	4 513
Koszty lat ubiegłych zmniejszające podstawę opodatkowania	10 010	8 787
Koszty uzyskania przychodów (w tym: ujęte w ewidencji pozabilansowej)	1 415	1 656
Koszty niebędące kosztami uzyskania przychodów	26 520	26 227
Dochód / Poniesiona strata	-34 392	28 210
Przychody wolne od podatku (dotacje)	1 924	2 040
Odliczenia od dochodu - darowizny, strata podatkowa	8	19 271
Podstawa opodatkowania / Strata	-36 324	6 899
Podatek dochodowy przy zastosowaniu stawki 19%	0	1 311
Efektywna stawka podatku (udział podatku dochodowego w zysku przed opodatkowaniem)	0%	9%

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności Spółki podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Rozliczenia podatkowe Spółki mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat, począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku. Ryzyko związane z ewentualnymi różnicami w podejściu organów i Spółki, co do zastosowania niejednoznacznie i niespójnie brzmiących regulacji podatkowych w odniesieniu do kwalifikacji przychodów i kosztów uzyskania przychodów, jest więc nieodłącznym elementem działalności gospodarczej, który może wywierać wpływ na wyniki Spółki w kolejnych latach.

Odroczony podatek dochodowy

W związku z przejściowymi różnicami pomiędzy podstawą opodatkowania a zyskiem (stratą) wykazaną w sprawozdaniu finansowym, tworzony jest podatek odroczony.

Analizę aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego, zawartych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Spółki za lata zakończone 31 grudnia 2016 i 31 grudnia 2017 roku wg tytułów, zawierają tabele poniżej.

Tabela nr 1. Analiza aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Wyszczególnienie	31.12.2016		31.12.2017	
	Podstawa	Aktywa z tytułu odroczonego podatku	Podstawa	Aktywa z tytułu odroczonego podatku
Odpis aktualizujący należności	1 373	261	2 554	485
Odpis aktualizujący akcje, udziały	77	14	5 529	1 051
Odpis aktualizujący zapasy	1 047	199	999	190
Rezerwa na odprawy emerytalno-rentowe (rozl.z WF)	888	169	684	130
Rezerwa na odprawy emerytalno-rentowe (straty aktuarialne - rozl. z kapitałem)	768	146	1 041	198
Rezerwa na naprawy gwarancyjne	872	166	1 385	263
Rezerwa na urlopy	597	114	758	144
Rezerwa na prowizje od sprz. wyrobów	1 033	196	1 127	214
Rezerwa na usługi transportowe	513	97	767	146
Rezerwa na premie i nagrody	2 365	449	3 649	694
Rez.na koszty zużycia energii i gazu			860	163
Rez.na zobowiązania celno-podatkowe			147	28
Pozostałe rezerwy na koszty usług obcych i opłaty	1 959	372	487	94
Niezapłacone prowizje i odsetki	20	4	15	3
Składki ZUS niezapłacone	715	136	860	163
Niewypłacone wynagrodzenia	54	10	68	13
Wycena kredytów w zamortyzowanym koszcie	80	15	133	25
Ujemne różnice kursowe	3 081	585	1 784	339
Aktywa na powstałą stratę podatkową*	36 323	6 901	19 265	3 660
Razem	51 765	9 835	42 112	8 003

*Przyczyna powstania straty podatkowej za 2016 rok została szczegółowo objaśniona w punkcie VI zawartym w „INFORMACJI DODATKOWEJ DO ROCZNEGO JEDNOSTKOWEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO ZAKŁADÓW MAGNEZYTOWYCH „ROPCZYCE” S.A. ZA OKRES OD 01.01.2016 R. DO 31.12.2016 R.”

Strata podatkowa pozostała do rozliczenia na dzień 31.12.2017 roku w wys. 19 265 tys. zł na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego została w pełni wykorzystana.

Tabela nr 2. Analiza rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Wyszczególnienie	31.12.2016		31.12.2017	
	Podstawa	Rezerwa z tytułu odroczonego podatku	Podstawa	Rezerwa z tytułu odroczonego podatku
Przychody z tyt. wniesienia aportu	59 634	11 330	59 634	11 330
Dodatnie różnice kursowe	1 372	261	1 217	231
Dodatnia wycena kredytów w zamortyzowanym koszcie	151	29		
Dodatnia wycena obligacji w zamortyzowanym koszcie	112	21		
Dodatnia wycena pożyczki w zamortyzowanym koszcie	5	1		
Różnica w wartości podatkowej i rachunkowej środków trwałych	121 543	23 093	122 109	23 201
Razem	182 817	34 735	182 960	34 762

Aktywa/Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	9 835	8 003
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego – działalność kontynuowana	34 735	34 762
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego – działalność zaniechana		
Aktywa/Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	-24 900	-26 759

Nota 7. DZIAŁALNOŚĆ ZANIECHANA

W okresie sprawozdawczym zakończonym 31.12.2016 roku i 31.12.2017 roku Spółka nie zaniechała żadnej z prowadzonych rodzajów działalności.

Nota 8. ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ

Zysk podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy Spółki przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu.

Zysk rozwodniony przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy (po potrąceniu odsetek od umarzalnych akcji uprzywilejowanych zamiennych na akcje zwykłe) przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu (skorygowaną o wpływ opcji rozwadniających oraz rozwadniających umarzalnych akcji uprzywilejowanych zamiennych na akcje zwykłe - gdyby takie wystąpiły).

Wyliczenie zysku na jedną akcje - założenia	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2017 - 31.12.2017
Zysk netto z działalności kontynuowanej	13 451	11 172
Strata na działalności zaniechanej		
Zysk netto przypadający na zwykłych akcjonariuszy, zastosowany do obliczenia rozwodnionego zysku na jedną akcję	13 451	11 172
Efekt rozwodnienia:	0	0
- odsetki od umarzalnych akcji uprzywilejowanych zamiennych na akcje zwykłe	0	0
- odsetki od obligacji zamiennych na akcje		
Zysk wykazany dla potrzeb wyliczenia wartości rozwodnionego zysku przypadającego na jedną akcję	13 451	11 172

Liczba wyemitowanych akcji	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2017 - 31.12.2017
Średnia ważona liczba akcji wykazana dla potrzeb wyliczenia wartości podstawowego zysku na jedną akcję w szt.	4 745 619	6 987 488
Efekt rozwodnienia liczby akcji zwykłych	0	0
- opcje na akcje		
- obligacje zamienne na akcje		
Średnia ważona liczba akcji zwykłych wykazana dla potrzeb wyliczenia wartości rozwodnionego zysku na jedną akcję w szt.	4 745 619	6 987 488

Nota 9. DYWIDENDY ZAPROPONOWANE LUB UCHWALONE DO DNIA ZATWIERDZENIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Uchwałą Nr 7 z dnia 12.04.2017 r. ZWZ Spółki dokonało podziału zysku netto za 2016 r. w kwocie 13 451 tys. zł w następujący sposób:

- kwota 6 987 tys. zł została przeznaczona na wypłatę dywidendy,
- kwota 6 364 tys. zł została przeznaczona na kapitał zapasowy,
- kwota 100 tys. zł została przeznaczona na zasilenie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Rok obrotowy zakończony:	Dywidenda z akcji zwykłych			Zaliczka na dywidendę		
	Data wypłaty	Wielkość	Wartość na 1 akcję (w zł)	Data wypłaty	Wielkość	Wartość na 1 akcję
31.12.2016	25.04.2017	6 987	1			
31.12.2017	-	-	-			

Zarząd Spółki, mając na względzie interes akcjonariuszy, a także potrzeby rozwojowe Spółki, zamierza w dłuższej perspektywie rekomendować Walnemu Zgromadzeniu wypłatę dywidendy na poziomie do 60% zysku netto Spółki za dany rok obrotowy.

Ostateczną decyzję o wypłacie dywidendy zawsze podejmuje Walne Zgromadzenie.

Nota 10. UJAWNIECIE ELEMENTÓW POZOSTAŁYCH DOCHODÓW CAŁKOWITYCH

	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2017 - 31.12.2017
Zmiany w nadwyżce z przeszacowania rzeczowych aktywów trwałych	135	0
- Zwiększenie powstałe z przeszacowania aktywów w ciągu roku	135	
- Zmniejszenie powstałe z przeszacowania aktywów w ciągu roku		
Zyski (straty) z tytułu przeszacowania składników aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	0	0
- Zyski powstałe z przeszacowania aktywów w ciągu roku		
- Straty powstałe z przeszacowania aktywów w ciągu roku		
- Korekty z przekwalifikowania w rachunek zysków i strat		
Efektywna część zmian wartości godziwej instrumentów zabezpieczających przepływy środków pieniężnych:	0	0
- Zyski powstałe w ciągu roku		
- Straty powstałe w ciągu roku		
- Korekty z przekwalifikowania w rachunek zysków i strat		
- Korekta kwot przeniesionych do wstępnej wartości bilansowej pozycji zabezpieczanych		
Zyski (straty) aktuarialne z programów określonych świadczeń:	-453	-273
Zyski aktuarialne z programów określonych świadczeń		
Straty aktuarialne z programów określonych świadczeń	-453	-273
Pozostałe pozycje		
Podatek dochodowy związany z elementami pozostałych całkowitych dochodów	-61	-51
Suma dochodów całkowitych	-257	-222

Nota 11. EFEKT PODATKOWY POZOSTAŁYCH DOCHODÓW CAŁKOWITYCH

	01.01.2016 - 31.12.2016			01.01.2017 - 31.12.2017		
	Kwota przed opodatkowaniem	Podatek	Kwota po opodatkowaniu	Kwota przed opodatkowaniem	Podatek	Kwota po opodatkowaniu
Zmiany w nadwyżce z przeszacowania rzeczowych aktywów trwałych	135	25	110			0
Zyski (straty) z tytułu przeszacowania składników aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży			0			0
Efektywna część zmian wartości godziwej instrumentów zabezpieczających przepływy środków pieniężnych:			0			0
Zyski (straty) aktuarialne z programów określonych świadczeń:	-453	-86	-367	-273	-51	-222
Pozostałe pozycje			0			0
Suma dochodów całkowitych	-318	-61	-257	-273	-51	-222

Nota 12. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

Struktura własnościowa rzeczowych aktywów trwałych (wg wartości netto):

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Własne	175 821	170 955
Używane na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy, w tym umowy leasingu	777	1 565
Razem	176 598	172 520

Wartości ustanowionych zabezpieczeń na rzeczowych aktywach trwałych, do których tytuł prawny podlega ograniczeniom lub stanowi zabezpieczenie zobowiązań Spółki, przedstawia poniższa tabela:

Tytuł zobowiązania / ograniczenia w dysponowaniu	31.12.2016	31.12.2017
- stanowiące zabezpieczenie kredytów i pożyczek własnych	157 585	92 204
- użytkowane na podstawie umowy leasingu finansowego	777	1 565
Wartość rzeczowych aktywów trwałych podlegających ograniczeniu w dysponowaniu lub stanowiących zabezpieczenie	158 362	93 769

Kwoty zobowiązań umownych do nabycia w przyszłości rzeczowych aktywów trwałych

Tytuł zobowiązania	31.12.2016	31.12.2017
Stan zobowiązań z tytułu nabycia rzeczowych aktywów trwałych	1 153	1 511
Suma	1 153	1 511

Zmiany środków trwałych (wg grup rodzajowych) – za okres 01.01.2016 - 31.12.2016 r.

Wyszczególnienie	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem
Wartość bilansowa brutto na dzień 01.01.2016	10 479	151 361	121 671	1 768	11 638	1 463	298 380
Zwiększenia, z tytułu:	68	442	2 568	440	239	4 051	7 808
- nabycia środków trwałych	0	374	2 397	25	239		3 035
- zawartych umów leasingu			171	415			586
- przyszacowania w związku z wniesieniem aportu	68	68					136
- poniesione nakłady za rok						4 051	4 051
Zmniejszenia, z tytułu:	1 899	23 686	890	410	24	3 621	30 530
- sprzedaży			197	401			598
- likwidacji			693	9	24		726
- przyszacowania w związku z wniesieniem aportu	0	2 489					2 489
- wniesienia aportu wg wartości godziwej	1 899	21 197					23 096
- rozliczone nakłady na OT za rok						3 621	3 621
Wartość bilansowa brutto na dzień 31.12.2016	8 648	128 117	123 349	1 798	11 853	1 893	275 658
Umorzenie na dzień 01.01.2016		16 202	67 478	1 392	6 158		91 230
Zwiększenia, z tytułu:	0	2 575	7 145	240	1 494	0	11 454
- amortyzacji		2 575	7 145	240	1 494		11 454
- przyszacowania							0
Zmniejszenia, z tytułu:	0	2 489	701	410	24	0	3 624
- likwidacji			689	9	24		722
- sprzedaży			12	401			413
- przyszacowania w związku z wniesieniem aportu		2 489					2 489
Umorzenie na dzień 31.12.2016	0	16 288	73 922	1 222	7 628	0	99 060
Odpisy aktualizujące na dzień 01.01.2016						0	0
Zwiększenia, z tytułu:	0	0	0	0	0	0	0
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	0	0	0	0	0
Odpisy aktualizujące na dzień 31.12.2016	0	0	0	0	0	0	0
Wartość bilansowa netto na dzień 31.12.2016	8 648	111 829	49 427	576	4 225	1 893	176 598

Zmiany środków trwałych (wg grup rodzajowych) - za okres 01.01.2017-31.12.2017 r.

Wyszczególnienie	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem
Wartość bilansowa brutto na dzień 01.01.2017	8 648	128 117	123 349	1 798	11 853	1 893	275 658
Zwiększenia, z tytułu:	0	650	4 866	1 117	351	7 020	14 004
- nabycia środków trwałych	0	650	4 765	12	351		5 778
- zawartych umów leasingu			101	1 105			1 206
- poniesione nakłady za rok						7 020	7 020
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	411	65	72	6 984	7 532
- sprzedaży			6	65			71
- likwidacji			405		72		477
- rozliczone nakłady na OT za rok						6 984	6 984
Wartość bilansowa brutto na dzień 31.12.2017	8 648	128 767	127 804	2 850	12 132	1 929	282 130
Umorzenie na dzień 01.01.2017		16 288	73 922	1 222	7 628		99 060
Zwiększenia, z tytułu:	0	2 065	7 152	328	1 542	0	11 087
- amortyzacji		2 065	7 152	328	1 542		11 087
- przeszacowania							0
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	402	65	70	0	537
- likwidacji			402		70		472
- sprzedaży				65			65
Umorzenie na dzień 31.12.2017	0	18 353	80 672	1 485	9 100	0	109 610
Odpisy aktualizujące na dzień 01.01.2017						0	0
Zwiększenia, z tytułu:	0	0	0	0	0	0	0
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	0	0	0	0	0
Odpisy aktualizujące na dzień 31.12.2017	0	0	0	0	0	0	0
Wartość bilansowa netto na dzień 31.12.2017	8 648	110 414	47 132	1 365	3 032	1 929	172 520

Środki trwałe w budowie

01.01.2016	Poniesione nakłady w roku obrotowym	Rozliczenie nakładów				Odpisy aktualizujące na 31.12.2016	Wartość bilansowa netto 31.12.2016	
		Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe			
	1 463	4 051	374	2 568	440	239	0	1 893

01.01.2017	Poniesione nakłady w roku obrotowym	Rozliczenie nakładów				Odpisy aktualizujące na 31.12.2017	Wartość bilansowa netto 31.12.2017	
		Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe			
	1 893	7 020	650	4 866	1 117	351	0	1 929

W 2017 roku Spółka poniosła znaczne nakłady na zakup i modernizację środków trwałych. Do najważniejszych inwestycji zrealizowanych w ww. okresie należą:

- Modernizacja prasy hydraulicznej nr 7,
- Modernizacja pieca tunelowego nr 2,
- Modernizacja mieszarki na linii nr 5
- Modernizacja szlifierko-frezarki
- Modernizacja form do pras hydraulicznych
- Termomodernizacja budynku laboratorium
- Zakup tokarki TPK 90x5000
- Zakup narzucarki do kadzi pośredniej NZ-2-DUO
- Zakup wycinarki plazmowej CNC Spark 2
- Zakup młyna wibracyjno-dyskowego
- Zakup szlifierki do płaszczyzn ELB SWBE 015 NC K
- Zakup 2 transformatorów 800kVA

Wartość i powierzchnia gruntów użytkowanych wieczystie

Lokalizacja	Powierzchnia działki (m2) na 31.12.2016	Wartość na 31.12.2016	Powierzchnia działki (m2) na 31.12.2017	Wartość na 31.12.2017
Ropczyce ul. Przemysłowa 1	348 074	8 648	348 074	8 648
Chrzanów ul. Kolonia Stella 30	0	0	0	0
OGÓŁEM	348 074	8 648	348 074	8 648

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły koszty finansowania zewnętrznego, które można byłoby w sposób bezpośredni przyporządkować do dostosowywanych składników rzeczowych aktywów trwałych (zgodnie z MSR 23).

Leasingowane środki trwałe

Środki trwałe	31.12.2016			31.12.2017		
	Wartość brutto	Umorzenie	Wartość netto	Wartość brutto	Umorzenie	Wartość netto
Nieruchomości			0			0
Maszyny i urządzenia	377	164	213	337	132	205
Środki transportu	947	383	564	1878	519	1359
Pozostałe środki trwałe			0			0
Razem	1324	547	777	2215	651	1564

Wartość bilansowa maszyn i urządzeń użytkowanych na dzień 31 grudnia 2017 roku na mocy umów leasingu finansowego wynosi 1 564 tysiące PLN (na dzień 31 grudnia 2016 roku 777 tysięcy PLN). Aktywa użytkowane na mocy umów leasingowych stanowią wg Umowy własność leasingodawcy do czasu ich wykupu przez Spółkę.

NOTA 12 A. POZOSTAŁE AKTYWA DŁUGOTERMINOWE - NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem finansowym nieruchomości inwestycyjne w Spółce nie wystąpiły.
W roku poprzednim Spółka dokonała wniesienia aportem całości posiadanych nieruchomości inwestycyjnych zlokalizowanych w Gliwicach i Żmigrodzie do spółki celowej ZM Nieruchomości Sp. z o.o. – co miało związek z realizacją procesu restrukturyzacji mającego na celu optymalizację wykorzystania posiadanego majątku. Stan nieruchomości inwestycyjnych na 31.12.2016 roku oraz zmiany w zakresie posiadanych nieruchomości inwestycyjnych w 2016 roku prezentuje tabela poniżej

:

Zmiany nieruchomości inwestycyjnych za okres 01.01.2016-31.12.2016 r.

Wyszczególnienie	Grunty	Budynki i budowle	Razem
Wartość bilansowa brutto na dzień 01.01.2016	11 483	26 009	37 492
Zwiększenia, z tytułu:	4	42	46
- nabycia nieruchomości inwestycyjnych	0	0	0
- przeszacowania w związku z wniesieniem aportu	4	42	46
Zmniejszenia, z tytułu:	11 487	26 051	37 538
- sprzedaży		0	0
- wniesienia aportu wg wartości godziwej	11 487	26 051	37 538
Wartość bilansowa brutto na dzień 31.12.2016	0	0	0
Umorzenie na dzień 01.01.2016		0	0
Zwiększenia, z tytułu:	0	0	0
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	0
Umorzenie na dzień 31.12.2016	0	0	0
Odpisy aktualizujące na dzień 01.01.2016			0
Zwiększenia, z tytułu:	0	0	0
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	0
Odpisy aktualizujące na dzień 31.12.2016	0	0	0
Wartość bilansowa netto na dzień 31.12.2016	0	0	0

Zmiany nieruchomości inwestycyjnych za okres 01.01.2017-31.12.2017 r. – nie wystąpiły

Nota 13. WARTOŚCI NIEMATERIALNE

Zmiany wartości niematerialnych (wg grup rodzajowych) - za okres 01.01.2016-31.12.2016

Wyszczególnienie	Koszty prac rozwojowych ¹	Znaki towarowe ²	Patenty i licencje ²	Oprogramowanie komputerowe ²	Wartość firmy	Inne ²	Wartości niematerialne w budowie	Ogółem
Wartość bilansowa brutto na dzień 01.01.2016	6 097		323	2 474			0	8 894
Zwiększenia, z tytułu:	0	0	0	116	0	0	116	232
- nabycia	0			116				116
- inne (poniesione w okresie sprawozdawczym)							116	116
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	0	184	0	0	116	300
- zbycia								0
- inne (rozliczone na OT)							116	116
- inne wyśięgowanie umorzonych w 100 %			0	184				184
Wartość bilansowa brutto na dzień 31.12.2016	6 097	0	323	2 406	0	0	0	8 826
Umorzenie na dzień 01.01.2016	1 007		226	595				1 828
Zwiększenia, z tytułu:	1 274	0	65	431	0	0	0	1 770
- amortyzacji	1 274		65	431				1 770
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	0	184	0	0	0	184
- likwidacji								0
- sprzedaży								0
- inne wyśięgowanie umorzonych w 100 %			0	184				184
Umorzenie na dzień 31.12.2016	2 281	0	291	842	0	0	0	3 414
Odpisy aktualizujące na dzień 01.01.2016								0
Zwiększenia, z tytułu:	0	0	0	0	0	0	0	0
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	0	0	0	0	0	0
Odpisy aktualizujące na dzień 31.12.2016	0	0	0	0	0	0	0	0
Wartość bilansowa netto na dzień 31.12.2016	3 816	0	32	1 564	0	0	0	5 412

¹ Wytworzone we własnym zakresie, ² Zakupione

Zmiany wartości niematerialnych (wg grup rodzajowych) - za okres 01.01.2017-31.12.2017

Wyszczególnienie	Koszty prac rozwojowych ¹	Znaki towarowe ²	Patenty i licencje ²	Oprogramowanie komputerowe ²	Wartość firmy	Inne ²	Wartości niematerialne w budowie	Ogółem
Wartość bilansowa brutto na dzień 01.01.2017	6 097		323	2 406			0	8 826
Zwiększenia, z tytułu:	3 544	0	0	240	0	0	3 811	7 595
- nabycia				240			0	240
- inne (poniesione w okresie sprawozdawczym)							267	267
- inne (rozliczenie z RMK na wartości niematerialne)	3 544						3 544	7 088
Zmniejszenia, z tytułu:	411	0	323	165	0	0	3 784	4 683
- inne (rozliczone na OT)							3 784	3 784
- likwidacji								0
- przeszacowania								0
- inne wyksięgowanie umorzonych w 100 %	411		323	165				899
Wartość bilansowa brutto na dzień 31.12.2017	9 230	0	0	2 481	0	0	27	11 738
Umorzenie na dzień 01.01.2017	2 281		291	842				3 414
Zwiększenia, z tytułu:	1 787	0	32	365	0	0	0	2 184
- amortyzacji	1 787		32	365				2 184
Zmniejszenia, z tytułu:	411	0	323	165	0	0	0	899
- likwidacji								0
- sprzedaży								0
- inne wyksięgowanie umorzonych w 100 %	411		323	165				899
Umorzenie na dzień 31.12.2017	3 657	0	0	1 042	0	0	0	4 699
Odpisy aktualizujące na dzień 01.01.2017								0
Zwiększenia, z tytułu:	0	0	0	0	0	0	0	0
Zmniejszenia, z tytułu:	0	0	0	0	0	0	0	0
Odpisy aktualizujące na dzień 31.12.2017	0	0	0	0	0	0	0	0
Wartość bilansowa netto na dzień 31.12.2017	5 573	0	0	1 439	0	0	27	7 039

¹ Wytworzone we własnym zakresie, ² Zakupione

W 2017 roku Spółka przyjęła na wartości niematerialne nakłady w kw. 3 544 tys. zł poniesione w ramach realizacji pracy rozwojowej pn. „Innowacyjne odmiany materiałów ogniotrwałych z cyrkonianem wapnia” realizowanej w latach 2013-2016 na podstawie umowy o dofinansowanie Nr INNOTECH- K2/IN2/16/181920/NCBR/13 (Program INNOTECH). Pozostałe nakłady w kw. 267 tys. zł dotyczą licencji na oprogramowanie komputerowe.

Struktura własności wartości niematerialnych (wg wartości netto):

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Własne	5 412	7 039
Używane na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy, w tym umowy leasingu		
Suma	5 412	7 039

Wartości niematerialne, do których tytuł prawny podlega ograniczeniom oraz stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

Tytuł zobowiązania	31.12.2016	31.12.2017
Stan zobowiązań z tytułu nabycia WNP	0	13
Suma	0	13

Nota 14. INWESTYCJE W JEDNOSTKACH POWIĄZANYCH (zależnych)

Inwestycje w jednostkach powiązanych (zależnych) wycenianych wg ceny nabycia

Udziały w jednostkach podporządkowanych	31.12.2016	31.12.2017
jednostka zależna ZM SERVICE Sp. z o.o. Ropczyce	2 418	2 418
jednostka zależna Haicheng Ropczyce Refractories Materials Co. Ltd (WFOE)*	2 246	1 363
jednostka zależna ZM Nieruchomości Sp. z o.o	60 685	60 685
RAZEM	65 349	64 466

Haicheng Ropczyce Refractories Materials Co. Ltd. (WFOE) na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego nie prowadziła działalności gospodarczej i nie podlegała konsolidacji. Z uwagi na zmiany, jakie miały miejsce na światowych rynkach wyrobów ogniotrwałych w 2017 roku, Zarząd Spółki podjął decyzję o rozpoczęciu procesów likwidacji lub alternatywnie zbycia Spółki WFOE.

Zmiana stanu inwestycji w jednostkach powiązanych (zależnych)

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Stan na początek okresu	4 664	65 349
Zwiększenia w okresie sprawozdawczym, z tytułu:	60 685	0
- zakupu jednostki		
- objęcia udziałów w zamian za aport nieruchomości	60 685	
- reklasyfikacji		
Zmniejszenia w okresie sprawozdawczym, z tytułu:	0	883
- sprzedaży jednostki zależnej		
- utworzenia odpisu aktualizującego wartość udziałów w spółce Haicheng Ropczyce Refractories Materials Co. Ltd (WFOE)*		883
Stan na koniec okresu	65 349	64 466

*Utworzenie odpisu aktualizującego jest związane z wszczęciem przez Spółkę procedury likwidacji Spółki WFOE i jest oparte o ekspertyzę profesjonalnego doradcy Spółki specjalizującego się w zakresie regulacji prawno-podatkowych na terytorium ChRL, która wskazuje na związane z tym procesem obciążenia podatkowe, które pomniejszą wartość aktywów możliwych do odzyskania w ramach procesu likwidacji.

Inwestycje w jednostkach zależnych na dzień 31.12.2016 r.

Nazwa spółki, forma prawna, miejscowość, w której mieści się siedziba zarządu	Wartość udziałów wg ceny nabycia	Korekty aktualizujące wartość	Wartość bilansowa udziałów	Procent posiadanych udziałów	Procent posiadanych głosów	Metoda konsolidacji
ZM Service Sp. z o.o. Ropczyce	2 418	0	2 418	100%	100%	pełna
ZM Nieruchomości Sp. z o.o.	60 685	0	60 685	100%	100%	pełna
Haicheng Ropczyce Refractories Materials Co.Ltd. (WFOE)	2 246	0	2 246	100%	100%	nie konsoliduje się*

Nazwa spółki, forma prawna, miejscowość, w której mieści się siedziba zarządu	Kapitał własny	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych	Zysk / strata netto	Zyski /straty aktuarialne	Niepodzielony zysk/niepokryta strata z lat ubiegłych	Wartość aktywów	Aktywa trwałe	Aktywa obrotowe	Wartość zobowiązań	Wartość przychodów
ZM Service Sp. z o.o. Ropczyce	3 719	2 400	1 875		-498	-58		11 791	8 370	3 421	8 072	10 761
ZM Nieruchomości Sp. z o.o.	60 814	1 005	59 634		176		-1	60 941	60 634	307	127	429
Haicheng Ropczyce Refractories Materials Co.Ltd. (WFOE)	-38	0	0	5	-43	0	0	2 965	0	2 965	0	0

Inwestycje w jednostkach zależnych na dzień 31.12.2017

Nazwa spółki, forma prawna, miejscowość, w której mieści się siedziba zarządu	Wartość udziałów wg ceny nabycia	Korekty aktualizujące wartość	Wartość bilansowa udziałów	Procent posiadanych udziałów	Procent posiadanych głosów	Metoda konsolidacji
ZM Service Sp. z o.o. Ropczyce	2 418	0	2 418	100%	100%	pełna
ZM Nieruchomości Sp. z o.o.	60 685	0	60 685	100%	100%	pełna
Haicheng Ropczyce Refractories Materials Co.Ltd. (WFOE)*	2 246	883	1 363	100%	100%	nie konsoliduje się

Nazwa spółki, forma prawna, miejscowość, w której mieści się siedziba zarządu	Kapitał własny	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych	Zysk / strata netto	Zyski /straty aktuarialne	Niepodzielony zysk/niepokryta strata z lat ubiegłych	Wartość aktywów	Aktywa trwałe	Aktywa obrotowe	Wartość zobowiązań	Wartość przychodów
ZM Service Sp. z o.o. Ropczyce	3 455	2 400	1 376		-211	-110		11 615	7 667	3 948	8 160	12 929
ZM Nieruchomości Sp. z o.o.	61 241	1 005	59 809		427			61 355	60 634	701	94	2 315
Haicheng Ropczyce Refractories Materials Co.Ltd. (WFOE)	-29	0	0		9	0	-38	2 592	0	2 592	2 621	0

Nota 15. POZOSTAŁE AKTYWA FINANSOWE (DŁUGO- I KRÓTKOTERMINOWE)

Długoterminowe aktywa finansowe	31.12.2016	31.12.2017
Akcje/ Udziały w spółkach nie notowanych na giełdzie	107 918	66 023
Akcje spółek notowanych na giełdzie	1	1
Pochodne instrumenty finansowe		
Udzielone pożyczki	4 759	4 203
Razem	112 678	70 227

Krótkoterminowe aktywa finansowe	31.12.2016	31.12.2017
Akcje/ Udziały w spółkach nie notowanych na giełdzie		
Akcje spółek notowanych na giełdzie		
Pochodne instrumenty finansowe	218	541
Udzielone pożyczki	600	618
RAZEM	818	1 159

Pochodne instrumenty finansowe

	31.12.2016	31.12.2017
Kontrakty Forward wg wyceny godziwej banków	218	541
Razem pochodne instrumenty finansowe	218	541
- długoterminowe		
- krótkoterminowe	218	541

Akcje/ Udziały w spółkach nie notowanych na giełdzie - Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

	31.12.2016	31.12.2017
Wartość wg cen nabycia, razem:	42 727	1 714
Akcje Huty Ostrowiec	25	25
Akcje Huty Jedność Siemianowice Śląskie	113	113
Akcje Minex Warszawa	20	20
Akcje ZM Invest*	41 013	
Udziały Ropczyce-Rus	1	1
Udziały w Podkarpackim Banku Spółdzielczym	1 555	1 555
Odpisy aktualizujące wartość, razem:	158	158
Wartość bilansowa netto, razem:	42 569	1 556

Akcje spółek notowanych na giełdzie

Typ transakcji	Liczba akcji	Kurs z dnia nabycia	Cena nabycia	Kurs z dnia wyceny bilansowej	Wartość godziwa na dzień bilansowy
Wg stanu na dzień 31.12.2016			1		1
- akcje spółki IDEON S.A.	750	1,50	1		1
Wg stanu na dzień 31.12.2017			1		1
- akcje spółki IDEON S.A.	750	1,50	1		1

Udzielone pożyczki*

	31.12.2016	31.12.2017
Udzielone pożyczki brutto, w tym:	5 354	5 054
- dla Zarządu i Rady Nadzorczej		
Odpis aktualizujący wartość należności z tyt. udzielonej pożyczki		200
Wycena w wartości godziwej (dodatnia)	5	
Wyceny w wartości godziwej (ujemna)		33
Suma netto udzielonych pożyczek	5 359	4 821
- długoterminowe	4 759	4 203
- krótkoterminowe	600	618

* Na dzień 31.12.2017 roku Spółka utworzyła odpis aktualizujący wartość udzielonej pożyczki na rzecz spółki Mostostal Energomontaż Gliwice S.A. (dalej: MEG) do wysokości kwoty rat pożyczki, które podlegały zapłacie do 31.12.2017 roku, a które do dnia sporządzenia sprawozdania finansowego nie zostały jeszcze uregulowane.

Jednocześnie Spółka w sposób ciągły monitoruje sytuację finansową dłużnika, nie tylko na podstawie jego sprawozdawczości finansowej oraz dodatkowych informacji i wyjaśnień udzielanych przez Zarząd Spółki MEG, ale również aktywnie prowadzi własne działania o charakterze biznesowym w celu zabezpieczenia spłaty wierzytelności. Efektem tych działań jest zainicjowanie wielostronnej współpracy pomiędzy MEG i innymi partnerami Spółki, która powinna umożliwić w krótkim czasie poszerzenie profilu działalności Spółki MEG i zwiększyć poziom wykorzystania jej potencjału produkcyjnego w sytuacji w której koniunktura gospodarcza w branży jest sprzyjająca. Przejęcie odpowiedzialności za zarządzanie operacyjne MEG przez partnerów Spółki, gwarantowałyby nie tylko terminową spłatę wierzytelności, ale stworzyłyby dogodne warunki do szerszej współpracy w obszarze szeroko rozumianych usług dedykowanych konsumentom wyrobów ogniotrwałych w branżach obsługiwanych przez Spółkę.

W oparciu o powyższe Zarząd Spółki stoi na stanowisku, iż zarówno na dzień bilansowy jak i na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego nie wystąpiły przesłanki, które skutkowałyby koniecznością utworzenia odpisu aktualizującego wartość aktywów zaangażowanych w MEG do kwoty odpowiadającej 100 % wartości niespłaconej pożyczki.

Pożyczkobiorca	Kwota pożyczki pozostała do spłaty	Wartość bilansowa	Termin spłaty	Zabezpieczenia
Wg stanu na dzień 31.12.2016				
Umowa z dnia 03.11.2014	5 354	5 359	30.11.2025	weksel własny in blanco
Wg stanu na dzień 31.12.2017				
Umowa z dnia 03.11.2014	5 054	4 821	30.11.2025	weksel własny in blanco

Oprocentowanie udzielonej pożyczki w 2016 zostało ustalone w oparciu o WIBOR 6M plus 1,5% marży. W dniu 31.05.2017 r. został podpisany aneks do umowy pożyczki zmieniający oprocentowanie na WIBOR 3M plus 1% marży.

Instrumenty finansowe wg kategorii - zmiana

01.01.2016 - 31.12.2016	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Pożyczki udzielone i należności własne
Stan na początek okresu	165		1 557	73 422
Zwiększenia	218	0	41 013	2 346
Wycena godziwa odniesiona w RZIS	218			5
Objęcie akcji w zamian za aport			41 013	
Inne				2 341
Zmniejszenia	165	0	0	617
Spłata pożyczek udzielonych				615
Odwrócenie wyceny godziwej odniesionej w RZIS	165			2
Stan na koniec okresu	218	0	42 570	75 151

01.01.2017 - 31.12.2017	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Pożyczki udzielone i należności własne
Stan na początek okresu	218		42 570	75 151
Zwiększenia	541	0	0	1 081
Wycena godziwa odniesiona w RZIS	541			
Zmiana stanu bilansowej wartości netto należności				1 081
Zmniejszenia	218	0	4 571	538
Spłata pożyczek udzielonych				300
Wycena godziwa odniesiona w RZIS				33
Odwrócenie wyceny godziwej odniesionej w RZIS	218			5
Utworzenie odpisu aktualizującego			4 571	200
Zmiana prezentacji aktywów finansowych - przeniesienie wartości aktywów finansowych (akcji ZM Invest S.A) z długoterm. aktywów finans. do aktywów dostępnych do sprzedaży w wyniku podpisania umowy sprzedaży akcji			36 443	
Inne				
Stan na koniec okresu	541	0	1 556	75 694

Nota 16. NALEŻNOŚCI DŁUGOTERMINOWE

Należności długoterminowe	31.12.2016	31.12.2017
Należności długoterminowe, w tym:	1 446	0
- należność z tyt. cesji wierzytelności z HD Minerals	1 446	0
Razem należności długoterminowe brutto	1 446	0
Odpis aktualizujący z tyt. wyceny w wartości godziwej	931	0
Razem należności długoterminowe netto*	515	0

*Należności wykazane na dzień 31.12.2016 r. jako długoterminowe, w 2017 roku zostały przeklasyfikowane do należności krótkoterminowych z uwagi na termin ich wymagalności, który przypada w terminie do 12 miesięcy po 31.12.2017 roku. Spółka zgodnie z zasadą ostrożności utworzyła odpis aktualizujący wartość należności do wysokości kwoty, dla której rozpoznano ryzyko ich nieściągalności.

Nota 17. ZAPASY

Zapasy wyceniane są według ceny nabycia lub kosztów wytworzenia nie wyższych od ich ceny sprzedaży netto możliwej do uzyskania na dzień bilansowy. Wartość netto możliwa do uzyskania jest oszacowaną ceną sprzedaży dokonywanej w toku bieżącej działalności gospodarczej.

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Materiały na potrzeby produkcji	16 594	29 273
Pozostałe materiały		
Półprodukty i produkcja w toku	16 463	20 090
Produkty gotowe	21 041	27 250
Towary	770	1 614
Zapasy brutto	54 868	78 227
Odpis aktualizujący wartość zapasów	679	602
Zapasy netto w tym:	54 189	77 625
- wartość bilansowa zapasów wykazana w wartości godziwej	54 189	77 625
- wartość zabezpieczeń ustanowionych na zapasach	13 000	6 000

Wartości ustanowionych zabezpieczeń na zapasach - do których tytuł prawny podlega ograniczeniom/ lub stanowiące zabezpieczenie zobowiązań - wg wartości zawartych w zapisach wynikających z umów:

Tytuł zobowiązania / ograniczenia w dysponowaniu	31.12.2016	31.12.2017
- stanowiące zabezpieczenie kredytów i pożyczek własnych	13 000	6 000
Wartości ustanowionych zabezpieczeń na zapasach ogółem	13 000	6 000
Wartość bilansowa zapasów stanowiących zabezpieczenie kredytów i pożyczek ogółem	37 635	29 273

Analiza wiekowa zapasów w okresie 01.01.2017 – 31.12.2017 r.

Wyszczególnienie	Okres zalegania w dniach				Razem
	0-90	91-180	181-360	>360	
Materiały (brutto)	25 266	2 466	527	1 014	29 273
Materiały (odpisy)					0
Materiały netto	25 266	2 466	527	1 014	29 273
Półprodukty i produkcja w toku (brutto)	18 946	297	335	512	20 090
Półprodukty i produkcja w toku (odpisy)				216	216
Półprodukty i produkcja w toku (netto)	18 946	297	335	296	19 874
Produkty gotowe (brutto)	22 299	1 758	2 014	1 179	27 250
Produkty gotowe (odpisy)				355	355
Produkty gotowe (netto)	22 299	1 758	2 014	824	26 895
Towary (brutto)	1 448	49	74	43	1 614
Towary (odpisy)				31	31
Towary (netto)	1 448	49	74	12	1 583

Zmiany stanu odpisów aktualizujących zapasy

Wyszczególnienie	Odpisy aktualizujące materiały	Odpisy aktualizujące półprodukty i produkcję w toku	Odpisy aktualizujące produkty gotowe	Odpisy aktualizujące towary	Razem odpisy aktualizujące zapasy
Stan na dzień 01.01.2016 roku	0	188	401	4	593
Zwiększenia w tym:	50	152	465	12	679
- utworzenie odpisów aktualizujących w korespondencji z pozostałymi kosztami operacyjnymi	50	152	465	12	679
- przemieszczenia					0
- inne					0
Zmniejszenia w tym:	0	188	401	4	593
- rozwiązanie odpisów aktualizujących w korespondencji z pozostałymi przychodami operacyjnymi		188	401	4	593
- wykorzystanie odpisów					0
- przemieszczenia					0
Stan na dzień 31.12.2016 roku	50	152	465	12	679
Stan na dzień 01.01.2017 roku	50	152	465	12	679
Zwiększenia w tym:	0	216	355	31	602
- utworzenie odpisów aktualizujących w korespondencji z pozostałymi kosztami operacyjnymi		216	355	31	602
- przemieszczenia					0
- inne					0
Zmniejszenia w tym:	50	152	465	12	679
- rozwiązanie odpisów aktualizujących w korespondencji z pozostałymi przychodami operacyjnymi	50	152	465	12	679
- wykorzystanie odpisów					0
- przemieszczenia					0
Stan na dzień 31.12.2017 roku	0	216	355	31	602

Spółka dokonuje oceny przydatności zapasów w sposób regularny – w okresach miesięcznych. Odpis aktualizujący wartość zapasów, dokonuje się poprzez doprowadzenie wartości tych zapasów do ceny możliwej do uzyskania na dzień bilansowy, zapewniający ich uptynienie po obniżonej wartości. Odwrócenie odpisu następuje w okresie, w którym te zapasy sprzedano, zużyto jako przetworzony surowiec w procesie produkcji lub w przypadku braku wymienionych wcześniej możliwości ześlomowano, z uwagi na nieprzydatność technologiczną lub zmianę potrzeb klientów.

Nota 18. NALEŻNOŚCI HANDLOWE

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Należności handlowe	65 341	65 034
- od jednostek powiązanych	15 311	12 649
- od pozostałych jednostek	50 030	52 385
Odpisy aktualizujące	617	637
Należności handlowe brutto	65 958	65 671

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj termin płatności od 45 do 90 dni. Spółka posiada odpowiednią politykę w zakresie dokonywania sprzedaży tylko zweryfikowanym odbiorcom. Dzięki temu, w ocenie Zarządu nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe, ponad poziom określony odpisem aktualizującym, utworzonym na należności handlowe o podwyższonym stopniu ryzyka ich nieściągalności.

Na 31 grudnia 2017 roku zmiany odpisu aktualizującego należności handlowe były następujące:

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności handlowych:

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Jednostki powiązane		
Stan odpisów aktualizujących wartość należności handlowych na początek okresu	1	0
Zwiększenia, w tym:	0	10
- dokonanie odpisów na należności przeterminowane i sporne	0	10
Zmniejszenia w tym:	1	0
- wykorzystanie odpisów aktualizujących	0	0
- rozwiązanie odpisów aktualizujących w związku ze spłatą należności	1	0
Stan odpisów aktualizujących wartość należności handlowych od jednostek powiązanych na koniec okresu	0	10
Jednostki pozostałe		
Stan odpisów aktualizujących wartość należności handlowych na początek okresu	2 524	617
Zwiększenia, w tym:	427	431
- dokonanie odpisów na należności przeterminowane i sporne	427	431
Zmniejszenia w tym:	2 334	421
- wykorzystanie odpisów aktualizujących	1 835	122
- rozwiązanie odpisów aktualizujących w związku ze spłatą należności	499	299
Stan odpisów aktualizujących wartość należności handlowych od jednostek pozostałych na koniec okresu	617	627
Stan odpisów aktualizujących wartość należności handlowych ogółem na koniec okresu	617	637

Należności handlowe dochodzone przez Spółkę w drodze postępowań upadłościowych i egzekucyjnych na dzień 31.12.2017 r. pozostają bez zmian w stosunku do roku poprzedniego i wynoszą łącznie 43 tys. zł. Należności te w momencie, kiedy powstaje ryzyko nieściągalności zostają w 100% objęte odpisem aktualizującym.

Nota 18 a. NALEŻNOŚCI HANDLOWE - STRUKTURA PRZETERMINOWANIA

Wyszczególnienie	Razem	Nieprzeterminowane	Przeterminowane				
			< 60 dni	60 – 90 dni	90 – 180 dni	180 – 360 dni	>360 dni
31.12.2016	65 341	58 198	5 082	628	1 215	63	155
Wobec jednostek powiązanych netto	15 311	15 306	5	0	0	0	0
odpisy aktualizujące	0	0	0	0	0	0	0
Wobec jednostek pozostałych netto	50 030	42 892	5 077	628	1 215	63	155
odpisy aktualizujące	617	26	0	3	3	199	386
31.12.2017	65 034	59 295	4 129	1 149	317	144	0
Wobec jednostek powiązanych netto	12 649	12 401	236	12	0	0	0
odpisy aktualizujące	10	10	0	0	0	0	0
Wobec jednostek pozostałych netto	52 385	46 894	3 893	1 137	317	144	0
odpisy aktualizujące	627	33	0	9	2	148	435

Nota 19. POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Pozostałe należności, w tym:	4 366	23 974
- z tytułu podatków, z wyjątkiem podatku dochodowego od osób prawnych	203	120
- zaliczki na dostawy	227	18 015
- z tytułu rozliczenia dotacji	0	0
- z tytułu zbycia aktywów finansowych (udziałów w XR Ropczyce)	1 060	120
- z tytułu cesji wierzytelności z HD Minerals	1 237	43
- z tytułu zbycia aktywów finansowych ZMR Nieruchomości na rzecz osoby fizycznej	6	0
- z tytułu wpłaconej zaliczki do ZM INVEST		5 000
- z tytułu zrealizowanych dostaw (niefakturowane)	1 594	0
- inne	39	676
Odpisy aktualizujące	0	1 986
Pozostałe należności brutto	4 366	25 960

	31.12.2016	31.12.2017
Pozostałe należności, w tym:	4 366	23 974
od jednostek powiązanych	71	5 000
od pozostałych jednostek	4 295	18 974
Odpisy aktualizujące	0	1 986
Pozostałe należności brutto	4 366	25 960

Pozostałe należności skierowane na drogę postępowania sądowego – nie wystąpiły

Nota 19 a. POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI - STRUKTURA PRZETERMINOWANIA

Wyszczególnienie	Razem	Nieprzeterminowane	Przeterminowane				
			< 60 dni	60 – 90 dni	90 – 180 dni	180 – 360 dni	>360 dni
31.12.2016	4 366	3 659	0	0	0	707	0
Wobec jednostek powiązanych netto	71	71	0	0	0	0	0
odpisy aktualizujące	0	0	0	0	0	0	0
Wobec jednostek pozostałych netto	4 295	3 588	0	0	0	707	0
odpisy aktualizujące	0	0	0	0	0	0	0
31.12.2017	23 974	23 854	0	0	0	0	120
Wobec jednostek powiązanych netto	5 000	5 000	0	0	0	0	0
odpisy aktualizujące	0	0	0	0	0	0	0
Wobec jednostek pozostałych netto	18 974	18 854	0	0	0	0	120
odpisy aktualizujące	1 986	1 162	769	0	0	0	55

Nota 20. ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
- ubezpieczenia majątkowe	80	89
- ubezpieczenia OC ogólne, pracodawcy, za produkt	94	103
- ubezpieczenia samochodów-OC, AC, NNW	32	48
- ubezpieczenie utraty zysku	21	18
- licencje i oprogramowania komputerowe		
- szkolenia		2
- prenumeraty	15	16
- koszty reklamy	2	2
- remonty	47	254
- roczny abonament	32	31
- plan połączenia Spółek ZMR+ZMS	34	34
- koszty emisji akcji serii E	251	312
- pozostałe rozliczenia międzyokresowe	13	16
- koszty prac rozwojowych	3 544	70
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów:	4 165	995

Nota 21. ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Środki pieniężne kasie i na rachunkach bankowych:	5 309	5 132
PKO Bank Polski	4 181	40
PBS	361	1 707
ING BANK ŚLĄSKI	759	1 033
Biuro Maklerskie BZ WBK	7	7
BGK	1	2 345
Razem	5 309	5 132

Nadwyżki środków pieniężnych w banku są oprocentowane według wynegocjowanych umownie stóp procentowych. Lokaty krótkoterminowe są dokonywane na okres od 1-ego do kilku dni, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Spółki na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych dla nich stóp procentowych. Wartość godziwa środków pieniężnych i ich ekwiwalentów na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosi 5 132 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiła 5 309 tysięcy PLN).

Nota 22. AKTYWA DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY

Aktywa finansowe przeznaczone do sprzedaży

	31.12.2016	31.12.2017
Wartość wg cen nabycia, razem:		41 013
Akcje ZM Invest		41 013
Odpisy aktualizujące wartość, razem:		4 570
Wartość bilansowa netto, razem:	0	36 443

W dniu 3 stycznia 2018 roku Spółka zawarła z ZM Invest S.A. (dalej: ZMI) Umowę Zbycia akcji („Umowa Zbycia Akcji ZMI”) która była wynikiem spełnienia przez strony warunków określonych w Porozumieniu zawartym ze spółką ZMI w dniu 12.12.2017 roku oraz powiązanych z nim umowach przedwstępnych z dnia 12.12.2017 r.

Rozliczenie transakcji wynikającej z ww. umowy nastąpiło w dniu 4 stycznia 2018 r.

Przedmiotowa umowa jest realizacją pierwszego etapu Porozumienia, którego celem jest zakończenie konfliktu korporacyjnego oraz doprowadzenie do stanu, w którym Spółka i jej akcjonariusze nie będą akcjonariuszami ZMI.

W ramach Umowy Zbycia Akcji ZMI, Spółka dokonała sprzedaży na rzecz ZMI 2.139 akcji ZMI, stanowiących 48,11% kapitału zakładowego ZMI za cenę 17 tys. zł za jedną akcję, tj. łącznie za kwotę 36.443 tys. zł.

Nota 23. KAPITAŁ ZAKŁADOWY

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Liczba akcji	7 012 634	7 012 634
Wartość nominalna akcji	2,5	2,5
Kapitał zakładowy	17 532	17 532

Kapitał zakładowy – struktura

Seria/emisja rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania akcji	Liczba akcji	Wartość jednostkowa	Wartość serii / emisji wg wartości nominalnej	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji
Seria A / zwykła na okaziciela		1 368 660	2,5	3 421 650	fund. założycielski i fund. przedsiębiorstwa (akcje objęte i opłacone przez Skarb Państwa)	21-06-1996
Seria B / zwykła na okaziciela		2 737 320	2,5	6 843 300	kapitał rezerwowy	01-01-1996
Seria C / zwykła na okaziciela		500 000	2,5	1 250 000	gotówka (publiczna emisja akcji)	01-01-1997
Seria D / nieuprzywilejowane na okaziciela		460 137	2,5	1 150 343	gotówka (subskrypcja prywatna)	30-09-2016
Seria E / zwykła na okaziciela		1 946 517	2,5	4 866 293	wkład niepieniężny w postaci akcji ZM Invest S.A.	23-12-2016
RAZEM:		7 012 634	2,5	17 531 585		

Kapitał zakładowy – struktura na dzień 31.12.2017 r.

Akcjonariusz	Liczba akcji	% kapitału akcyjnego	Liczba głosów na WZ	Udział w ogólnej liczbie głosów na WZ	Ogólna liczba głosów w Spółce ^{a)}
ZM INVEST S.A.	2 406 586	34,32%	0 ^{b)}	0,00%	34,32%
Józef Siwiec	1 274 409	18,17%	1 274 409	27,85%	18,17%
Interminex Handelsgesellschaft m.b.H	640 385	9,13%	640 385	13,99%	9,13%
Marian Dartał	497 413	7,09%	497 413	10,87%	7,09%
ZM ROPCZYCE S.A. (akcje własne)	25 146	0,36%	0	0,00%	0,36%
Pozostali	2 168 695	30,93%	2 164 411 ^{b)}	47,29%	30,93%
Razem	7 012 634	100,00%	4 576 618	100%	100,00%

- a) - ogólna liczba głosów w Spółce oznacza – stosownie do definicji przewidzianej w Ustawie o Ofercie Publicznej – sumę głosów przypadających na wszystkie akcje Spółki. Bez znaczenia pozostaje przy tym to, czy głosy te mogą być faktycznie wykonywane, czy też istnieją jakiegokolwiek ograniczenia w zakresie ich wykonywania.
- b) - z uwagi na naruszenie obowiązków związanych ze znacznymi pakietami akcji spółek publicznych wynikających z Ustawy o Ofercie Publicznej, akcjonariusz Spółki – ZM Invest S.A. z siedzibą w Ropczycach – utracił możliwość wykonywania prawa głosu ze wszystkich posiadanych akcji Spółki; powyższą okoliczność Zarząd Spółki ustalił w oparciu o opinię prawną sporządzoną przez uznanych ekspertów z zakresu prawa rynku kapitałowego; dodatkowo, o ocenie Spółki również jedna z osób fizycznych będąca akcjonariuszem Spółki – z analogicznych powodów – utraciła możliwość wykonywania prawa głosu ze wszystkich posiadanych akcji Spółki (akcje posiadane przez tego akcjonariusza zostały uwzględnione w rubryce „Pozostali”). W dniu 13 października 2016 roku Emitent wystąpił do Sądu Okręgowego w Warszawie, XVI Wydział Gospodarczy, z powództwem o ustalenie, że dwóch akcjonariuszy Spółki, w tym m. in. ZM Invest nie może wykonywać prawa głosu z akcji Spółki.

Zmiana stanu kapitału zakładowego

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły zmiany kapitału zakładowego

Nota 24. AKCJE WŁASNE

W okresie sprawozdawczymi zmianami w zakresie wartości akcji własnych nie wystąpiły.

W dniu 3 stycznia 2018 roku, po spełnieniu warunków określonych w Porozumieniu oraz w umowach przedwstępnych z dnia 12.12.2017 r. ze spółką ZM Invest S.A. z siedzibą w Ropczycach („ZMI”), Spółka zawarła min. Umowę Nabycia akcji własnych celem umorzenia. W ramach Umowy Nabycia Akcji ZMR dokonany został zakup przez Spółkę od ZMI 2.283.528 akcji Spółki, stanowiących 32,56% kapitału zakładowego Spółki za cenę 22,75 zł za jedną akcję, tj. łącznie za kwotę 51.950 tys. zł.

W dniu 4 stycznia 2018 roku nastąpiło przeniesienie akcji ZMR na rachunek inwestycyjny Spółki.

Nota 25. KAPITAŁ ZAPASOWY, Z AKTUALIZACJI WYCENY, REZERWOWY

Zmiany w zakresie kapitału zapasowego, kapitału z aktualizacji wyceny oraz kapitału rezerwowego które miały miejsce w okresie sprawozdawczym zostały zaprezentowane w Zestawieniu zmian w kapitale własnym, stanowiącym część niniejszego sprawozdania finansowego Spółki.

Nota 26. ZYSKI/ STRATY AKTUARIALNE I ZYSKI ZATRZYMANE

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Straty aktuarialne (z uwzględnieniem podatku odroczonego)	-622	-844
Kwoty zawarte w pozycji niepodzielony wynik (zysk) niepodlegające wypłacie w formie dywidendy	5 237	5 237
Zysk (strata) netto bieżącego okresu	13 451	10 136

Nota 27. KREDYTY I POŻYCZKI

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Kredyty rachunku bieżącym	5 713	11 847
Kredyty bankowe	40 277	40 142
Pożyczki bankowe	0	0
Faktoring	0	4 437
Suma kredytów, pożyczek i faktoringu, w tym:	45 990	56 426
- długoterminowe	32 583	30 348
- krótkoterminowe	13 407	26 078

Struktura zapadalności kredytów i pożyczek

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Kredyty, pożyczki i faktoring krótkoterminowe	13 407	26 078
Kredyty, pożyczki i faktoring długoterminowe	32 583	30 348
- płatne powyżej 1 roku do 3 lat	30 188	30 006
- płatne powyżej 3 lat do 5 lat	2 395	342
- płatne powyżej 5 lat	0	0
Kredyty pożyczki i faktoring razem	45 990	56 426

Kredyty i pożyczki, stan na 31.12.2016

Nazwa banku	Rodzaj kredytu	Kwota kredytu wg umowy [tys. PLN]	Kwota pozostała do spłaty [tys. PLN]	Efektywna stopa procentowa %	Termin spłaty	Zabezpieczenia
PKO Bank Polski S.A.	kredyt obrotowy odnawialny (w ramach LKW)	15 450	15 299	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem	15.09.2019	pełnomocnictwo do rachunku + weksel własny in blanco + hipoteka kaucyjna do kw. 6.000 + hipoteka umowna łączna do kw 31 500+ cesja praw z polisy ubezpieczeniowej + zastaw na zapasach wyrobów na kw 7 000 + zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy ruchomych o wartości nie niższej niż 8 000
PKO Bank Polski S.A.	kredyt obrotowy nieodnawialny (w ramach LKW)	8 550	6 339	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem	15.09.2019	j.w.
PKO Bank Polski S.A.	Kredyt w rachunku bieżącym (w ramach LKW)	4 000	768	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem	15.09.2019	j.w.
PKO Bank Polski S.A.	kredyt inwestycyjny	5 300	1 639	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem	30.06.2018	pełnomocnictwo do rachunku + weksel własny in blanco + hipoteka do kw 7 950 + zastaw rejestrowy na aktywach trwałych kw. 12.118 + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
Bank Gospodarstwa Krajowego	kredyt w rachunku bieżącym	4 230	259	WIBOR 3M + marża wynegocjowana z bankiem	15.10.2017	pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem + weksel własny in blanco + hipoteka umowna do kw. 5 063 + hipoteka umowna do kw. 5 063 +cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
Podkarpacki Bank Spółdzielczy	kredyt w rachunku bieżącym	5 000	22	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem	17.03.2017	pełnomocnictwo do rachunku + weksel własny in blanco + hipoteka umowna do kw. 7 500 + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
Bank Gospodarstwa Krajowego	kredyt obrotowy	14 370	8 593	WIBOR 3M + marża wynegocjowana z bankiem	25.02.2021	pełnomocnictwo do rachunku + weksel własny in blanco + hipoteka umowna na nieruchomościach spółki ZMN do kw. 15 000 + hipoteka umowna na nieruchomościach spółki ZMN do kw. 15 000 +cesja praw z polisy ubezpieczeniowej

Nazwa banku	Rodzaj kredytu	Kwota kredytu wg umowy [tys. PLN]	Kwota pozostała do spłaty [tys. PLN]	Efektywna stopa procentowa %	Termin spłaty	Zabezpieczenia
ING Bank Śląski	kredyt w rachunku bieżącym (umowa wieloproduktowa)	16 000	4 664	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem, EURIBOR/LIBOR 1 M + marża wynegocjowana z bankiem	12.03.2019	dwie hipoteki umowne do kwoty 11 000 + hipoteka umowna do kwoty 18 760 + weksel własny in blanco+ zastaw rejestrowy na aktywach trwałych do kw. 3 444 +zastaw rejestrowy na zapasach na kw. 6 000 +cesja z umowy faktoringu ING CF +cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
ING Bank Śląski	kredyt obrotowy (umowa wieloproduktowa)	1 250 EUR	0	EURIBOR/ 1 M + marża wynegocjowana z bankiem	12.03.2019	j.w.
ING Bank Śląski	faktoring odwrócony (umowa wieloproduktowa)	4 000	0	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem, EURIBOR/LIBOR 1 M + marża wynegocjowana z bankiem	12.03.2019	j.w.
ING Bank Śląski	kredyt w rachunku bieżącym (umowa wieloproduktowa)	10 000	8 407	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem, EURIBOR/LIBOR 1 M + marża wynegocjowana z bankiem	12.03.2019	j.w.
ING Commercial Finance Polska S.A.	faktoring	10 000	0	WIBOR 1M +marża wynegocjowana z bankiem, EURIBOR/LIBOR 1 M + marża wynegocjowana z bankiem	07.03.2017	dwa weksle własne in blanco +pełnomocnictwo do rachunków w ING Banku Śląskim +cesja z polisy KUKE
RAZEM			45 990			

Kredyty i pożyczki, stan na 31.12.2017

Nazwa banku	Rodzaj kredytu	Kwota kredytu wg umowy [tys. PLN]	Kwota pozostała do spłaty [tys. PLN]	Efektywna stopa procentowa %	Termin spłaty	Zabezpieczenia
Podkarpacki Bank Spółdzielczy	kredyt w rachunku bieżącym	2 000	1 651	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem	16.03.2018	pełnomocnictwo do rachunku + weksel własny in blanco + hipoteka umowna do kw. 3 000 + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
Bank Gospodarstwa Krajowego	kredyt w rachunku bieżącym	5 000	1 611	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem	19.10.2020	pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem + weksel własny in blanco + hipoteka umowna łączna do kw. 45 000 + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
Bank Gospodarstwa Krajowego	kredyt w rachunku kredytowym	25 000	24 605	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem	19.10.2020	
Bank Gospodarstwa Krajowego	kredyt obrotowy	14 370	6 581	WIBOR 3M + marża wynegocjowana z bankiem	25.02.2021	pełnomocnictwo do rachunku + weksel własny in blanco + hipoteka umowna na nieruchomościach spółki ZMN do kw. 15 000 + hipoteka umowna na nieruchomościach spółki ZMN do kw. 15 000 + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
ING Bank Śląski	kredyt w rachunku bieżącym (umowa wieloproduktowa)	25 000	8 585	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem, EURIBOR/LIBOR 1 M + marża wynegocjowana z bankiem	12.03.2019	dwie hipoteki umowne do kwoty 11 000 + hipoteka umowna do kwoty 18 760 + zastaw rejestrowy na aktywach
ING Bank Śląski	kredyt w rachunku bieżącym (umowa wieloproduktowa)	5 000		WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem, EURIBOR/LIBOR 1 M + marża wynegocjowana z bankiem	12.03.2019	trwałych do kw. 3 444 + zastaw rejestrowy na zapasach na kw. 6 000 + cesja z umowy faktoringu ING CF + cesja praw z polisy ubezpieczeniowej

ING Bank Śląski	kredyt obrotowy (umowa wieloproduktowa)	1 250 EUR	2 741	EURIBOR/ 1 M + marża wynegocjowana z bankiem	12.03.2019	w ramach istniejących zabezpieczeń
ING Bank Śląski	kredyt w rachunku bieżącym (umowa wieloproduktowa)	10 000	6 215	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem, EURIBOR/LIBOR 1 M + marża wynegocjowana z bankiem	12.03.2019	j.w.
ING Bank Śląski	faktoring odwrócony (umowa wieloproduktowa)	5 000	4 437	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem, EURIBOR/LIBOR 1 M + marża wynegocjowana z bankiem	11.03.2019	j.w.
ING Commercial Finance Polska S.A.	faktoring	5 000	0	WIBOR 1M + marża wynegocjowana z bankiem, EURIBOR/LIBOR 1 M + marża wynegocjowana z bankiem	07.03.2018	dwa weksle własne in blanco + pełnomocnictwo do rachunków w ING Banku Śląskim + cesja z polisy KUKE
RAZEM			56 426			

Struktura walutowa kredytów i pożyczek

Wyszczególnienie	31.12.2016		31.12.2017	
	wartość w walucie obcej	wartość w PLN	wartość w walucie obcej	wartość w PLN
PLN		45 990		48 807
EUR			1 827	7 619
Kredyty i pożyczki razem	x	45 990	x	56 426

Nota 28. POCHODNE INSTRUMENTY FINANSOWE I POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	1 327	664
- długoterminowe	619	21
- krótkoterminowe	708	643
Pozostałe zobowiązania długoterminowe*	17 584	16 657
- wyemitowane obligacje	17 584	16 657
Razem	18 911	17 321

*W dniu 16 maja 2014 roku Spółka zakończyła subskrypcję niezabezpieczonych obligacji o wartości 4 mln euro. Oprocentowanie obligacji wynosi EURIBOR plus 3 pkt. proc., z terminem wykupu papierów na 15 maja 2019 roku. Celem emisji było pozyskanie środków głównie na refinansowanie oraz finansowanie inwestycji oraz dywersyfikacja źródeł finansowania. Papiery dłużne zostały objęte przez Fundusze Inwestycyjne i od 22 lipca 2014 roku są one notowane na rynku Catalist.

Emisja dłużnych papierów wartościowych

Typ transakcji	Kwota nominalna 1 obligacji (EUR/szt.)	Ilość (szt.)	Wartość nominalna (w EUR)	Data wykupu
Obligacje serii A (na okaziciela)	100	40 000 szt.	4 000 000	15.05.2019

Pochodne instrumenty finansowe i inne zobowiązania długoterminowe - struktura zapadalności

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Pochodne instrumenty finansowe w tym:	1 327	664
- płatne powyżej 1 roku do 3 lat	619	21
- płatne powyżej 3 lat do 5 lat		
- płatne powyżej 5 lat		
Pozostałe zobowiązania długoterminowe	17 584	16 657
- płatne powyżej 1 roku do 3 lat	17 584	16 657
- płatne powyżej 3 lat do 5 lat		
- płatne powyżej 5 lat		
Razem	18 911	17 321

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	1 327	664
- wycena transakcji typu IRS	1 327	664
Pozostałe zobowiązania długoterminowe, w tym:	17 696	16 684
- wyemitowane obligacje	17 696	16 684
Odpis aktualizujący z tytułu wyceny w zamortyzowanym koszcie	-112	-27
Razem zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	18 911	17 321

Typ transakcji	Data zawarcia	Czas transakcji	Waluta	Kurs wykonania /przedział/	Kwota bazowa (w tys.)	Wartość godziwa (w tys. zł)
Wg stanu na dzień 31.12.2016						1 327
PKO BP S.A.						
Transakcja IRS	22.10.2013	31.10.2018	PLN		30 000	1 167
Transakcja IRS	16.11.2015	15.05.2019	EUR		500	18
Transakcja IRS	22.01.2016	15.05.2019	EUR		500	6
Transakcja IRS	29.02.2016	15.05.2019	EUR		500	3
BGK						
Transakcja IRS	04.07.2014	15.05.2019	EUR		500	57
Transakcja IRS	14.08.2014	15.05.2019	EUR		500	48
Transakcja IRS	26.10.2015	15.05.2019	EUR		500	23
Transakcja IRS	01.02.2016	15.05.2019	EUR		250	5
Wg stanu na dzień 31.12.2017						664
PKO BP S.A.						
Transakcja IRS	22.10.2013	31.10.2018	PLN		30 000	557
Transakcja IRS	16.11.2015	15.05.2019	EUR		500	13
Transakcja IRS	22.01.2016	15.05.2019	EUR		500	5
Transakcja IRS	29.02.2016	15.05.2019	EUR		500	4
BGK						
Transakcja IRS	04.07.2014	15.05.2019	EUR		500	35
Transakcja IRS	14.08.2014	15.05.2019	EUR		500	30
Transakcja IRS	26.10.2015	15.05.2019	EUR		500	16
Transakcja IRS	01.02.2016	15.05.2019	EUR		250	4

Nota 29. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DOSTAW I USŁUG ORAZ POZOSTAŁE

Zobowiązania handlowe

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Zobowiązania handlowe	26 857	39 455
Wobec jednostek powiązanych	3 475	5 007
Wobec jednostek pozostałych	23 382	34 448

Zobowiązania handlowe – struktura przeterminowania

Wyszczególnienie	Razem	Nieprzeterminowane	Przeterminowane, lecz ściągalne				
			< 60 dni	60 – 90 dni	90 – 180 dni	180 – 360 dni	>360 dni
31.12.2016	26 857	23 623	3 173	0	0	0	61
Wobec jednostek powiązanych	3 475	2 647	828	0	0	0	0
Wobec jednostek pozostałych	23 382	20 976	2 345	0	0	0	61
31.12.2017	39 455	32 344	7 094	16	1	0	0
Wobec jednostek powiązanych	5 007	4 034	973	0	0	0	0
Wobec jednostek pozostałych	34 448	28 310	6 121	16	1	0	0

Nota 30. POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA

Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Zobowiązania z tytułu pozostałych podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych i innych, z wyjątkiem podatku dochodowego od osób prawnych		
	3 148	3 072
Podatek VAT	1 436	933
Podatek zryczałtowany u źródła	3	4
Podatek dochodowy od osób fizycznych	307	385
Składki na ubezpieczenie społeczne (ZUS)	1 369	1 724
Opłaty celne	22	26
Akcyza	11	0
Pozostałe		
Pozostałe zobowiązania	2 834	2 139
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	1 282	1 449
Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych		
Zobowiązania wobec wspólnego przedsięwzięcia		
Zobowiązania z tytułu opłacenia udziałów	1 061	175
Zobowiązanie z tytułu umowy cesji wierzytelności	0	0
Inne zobowiązania, w tym:	491	515
Fundusze specjalne	16	3
Zobowiązania finansowe-factoring	0	0
Razem inne zobowiązania	5 982	5 211

Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe – struktura przeterminowania

Wyszczególnienie	Razem	Nieprzeterminowane	Przeterminowane, lecz ściągalne				
			< 60 dni	60 – 90 dni	90 – 180 dni	180 – 360 dni	>360 dni
31.12.2016	5 982	5 982	0	0	0	0	0
Wobec jednostek powiązanych	1 061	1 061					
Wobec jednostek pozostałych	4 921	4 921					
31.12.2017	5211	5211	0	0	0	0	0
Wobec jednostek powiązanych	175	175					
Wobec jednostek pozostałych	5036	5036					

Nota 31. FUNDUSZE SPECJALNE - ZFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników na pełne etaty. Spółka tworzy taki fundusz i dokonuje okresowych odpisów w wysokości odpisu podstawowego /kwot uzgodnionych ze związkami zawodowymi/, bądź też dodatkowego odpisu z zysku (za zgodą właściwych organów). Celem Funduszu jest subsydiowanie działalności socjalnej Spółki, pożyczek udzielonych jej pracownikom oraz pozostałych kosztów socjalnych.

Spółka skompensowała należności Funduszu ze swoimi zobowiązaniami wobec Funduszu.

Tabele poniżej przedstawiają analitykę należności, zobowiązań, kosztów Funduszu oraz saldo netto.

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Środki trwałe wniesione do Funduszu	0	0
Pożyczki udzielone pracownikom	305	264
Środki pieniężne	273	121
Zobowiązania z tytułu Funduszu	595	389
Pozostałe	1	1
Saldo po skompensowaniu	16	3
Odpisy na Fundusz w okresie obrotowym	545	630

Nota 32. ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Poręczenie		4 000
Zobowiązanie z tytułu regwarancji bankowej prawidłowego wykonania kontraktu		167
Zobowiązanie z tytułu gwarancji bankowych dobrego wykonania umowy	812	783
Przejęcie zobowiązania z tyt. udzielonych gwarancji bankowych na rzecz osób trzecich	88	
Zobowiązanie z tytułu gwarancji bankowych zapłaty długu celnego	50	100
Zobowiązania z tytułu zawartych umów konsygnacyjnych	340	20
Zobowiązania z tytułu towarów złożonych na składzie celnym	19 560	16 511
Razem zobowiązania warunkowe	20 850	21 581

Zobowiązania warunkowe z tytułu udzielonych gwarancji i poręczeń:

Wyszczególnienie	Tytułem	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017
		w EUR	w EUR	w PLN	w PLN
Zobowiązanie z tytułu gwarancji bankowych	Zabezpieczenie gwarancji bankowej prawidłowego wykonania umowy	116	116	900	783
Zobowiązanie z tytułu gwarancji bankowych	zabezpieczenie gwarancji bankowej zapłaty długu celnego			50	100
Zobowiązanie z tytułu regwarancji bankowej	zabezpieczenie regwarancji bankowej prawidłowego wykonania kontraktu		40		167
Zobowiązanie z tytułu poręczenia	zabezpieczenie spłaty kredytu				4 000
Razem		116	156	950	5 050

Nota 33. ZOBOWIĄZANIA DŁUGO I KRÓTKOTERMINOWE Z TYTUŁU LEASINGU FINANSOWEGO

Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu

Wyszczególnienie	31.12.2016		31.12.2017	
	Opłaty minimalne	Wartość bieżąca opłat	Opłaty minimalne	Wartość bieżąca opłat
W okresie 1 roku	360	317	592	534
W okresie od 1 do 5 lat	435	390	1 018	925
Powyżej 5 lat				
Minimalne opłaty leasingowe ogółem	795	707	1 610	1 459
Przyszły koszt odsetkowy	88 x		151 x	
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych, w tym:	707	707	1 459	1 459
krótkoterminowe	317	317	534	534
długoterminowe	390	390	925	925

Zobowiązania wg przedmiotu leasingu finansowego na dzień 31.12.2016 r.

Wyszczególnienie	W odniesieniu do grup aktywów-wartość bilansowa netto zobowiązania				Razem
	Grunty, budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	
Sprzęt komputerowy		173			173
Środki transportu			534		534
Wartość zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	0	173	534	0	707

Zobowiązania wg przedmiotu leasingu finansowego na dzień 31.12.2017 r.

Wyszczególnienie	W odniesieniu do grup aktywów-wartość bilansowa netto zobowiązania				Razem
	Grunty, budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	
Sprzęt komputerowy		167			167
Środki transportu			1 292		1 292
Wartość zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	0	167	1 292	0	1 459

Umowy leasingu finansowego na dzień 31.12.2017 r.

Finansujący	Wartość początkowa	Wartość początkowa (waluta)	Oznaczenie waluty	Wartość zobowiązań na koniec okresu sprawozdawczego	Warunki przedłużenia umowy lub możliwość zakupu	Ograniczenia wynikające z umowy
PRIMECAR MANAGEMENT S.A. W GDAŃSKU	589	-	PLN	223	prawo do nabycia przedmiotu leasingu	-
EUROP.FUNDUSZ LEASINGOWY S.A.Z SIEDZIBĄ W WROCŁAWIU	236		PLN	89	prawo do nabycia przedmiotu leasingu	
MASTERLEASE SP.Z.O.O W GDAŃSKU	184	-	PLN	80	prawo do nabycia przedmiotu leasingu	-
VOLKSVAGEN LEASING GMBH Z SIEDZIBĄ W BRUNSZWIKU ODDZIAŁ W WARSZAWIE	766		PLN	730	prawo do nabycia przedmiotu leasingu	
MLEASING SP Z O.O.Z SIEDZIBĄ W WARSZAWIE	440	-	PLN	337	prawo do nabycia przedmiotu leasingu	-

Nota 34. ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE PRZYCHODÓW

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Dotacje	8 353	6 487
- dofinansowanie projektu - POIG 4.4	2 545	1 979
- dofinansowanie projektu - INITECH	10	
- dofinansowanie projektu - INNOTECH	895	729
- dofinansowanie projektu - POIG 1.4	741	529
- dofinansowanie projektu - POIG 1.4F	15	12
- dofinansowanie projektu - POIG 4.5.2	4 147	3 063
- dofinansowanie projektu - POIR 2.1		175
Przychody przyszłych okresów	739	639
-sprzedaż wyrobów na bazie dostawy DDU, DDP	739	639
Rozliczenia międzyokresowe przychodów, w tym:	9 092	7 126
długoterminowe	6 468	4 561
krótkoterminowe	2 624	2 565

Szczegółowy opis do projektów zamieszczono w nocie 42.

Nota 35. REZERWA NA ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I PODOBNE

	31.12.2016	31.12.2017
Rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe	1 656	1 725
Rezerwy na urlopy wypoczynkowe	597	758
Rezerwy na pozostałe świadczenia pracownicze w tym:	2 368	3 660
- nagrody pracownicze	2 197	3 478
- premia dla Zarządu	168	171
Razem	4 621	6 143
- długoterminowe	1 295	1 437
- krótkoterminowe w tym:	3 326	4 706
- premia dla Zarządu	718	1 323

Zmiana stanu rezerw

	Rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe	Rezerwy na nagrody jubileuszowe	Rezerwy na urlopy wypoczynkowe	Rezerwy na pozostałe świadczenia pracownicze
Stan na 01.01.2016	1 402		477	2 638
Utworzenie rezerwy	542		597	2 368
Koszty wypłaconych świadczeń	288			2 433
Rozwiązanie rezerwy			477	205
Stan na 31.12.2016, w tym:	1 656	0	597	2 368
- długoterminowe	1 295			
- krótkoterminowe	361		597	2 368
Stan na 01.01.2017	1 656		597	2 368
Utworzenie rezerwy	386		758	6 133
Koszty wypłaconych świadczeń	317			4 630
Rozwiązanie rezerwy			597	211
Stan na 31.12.2017, w tym:	1 725	0	758	3 660
- długoterminowe	1 437			
- krótkoterminowe	288		758	3 660

Spółka wypłaca pracownikom przechodzącym na emerytury/renty kwoty odpraw emerytalnych/rentowych w wysokości określonej przez Kodeks pracy. W związku z tym Spółka na podstawie wyceny dokonanej przez profesjonalną firmę aktuarialną tworzy rezerwę na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych. Kwotę tej rezerwy oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego przedstawiono w poniższej tabeli:

Główne założenia przyjęte przez aktuarusza na dzień bilansowy do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Stopa dyskontowa (%)	3,50%	3,00%
Prawdopodobieństwo rezygnacji uzależnione od wieku pracowników (%)	5,5%	5,5%
Przewidywany nominalny wzrost wynagrodzeń (%)	1%	1%

Odprawy emerytalne i rentowe

Zmiany wartości bieżącej zobowiązania	31.12.2016	31.12.2017
Wartość bieżąca zobowiązania na 1 stycznia	1 402	1 656
Koszty odsetek	34	45
Koszty bieżącego zatrudnienia	56	68
Koszty przeszłego zatrudnienia	0	0
Wypłacone świadczenia	-289	-317
Straty/zyski aktuarialne, w tym:	453	273
- ze zmiany założeń finansowych	-43	53
- ze zmiany założeń demograficznych	307	9
- inne (w tym z tytułu zmiany założeń i szacunków wewnętrznych)	189	211
Wartość bieżąca zobowiązania na koniec	1 656	1 725
Kwota ujęta w bilansie	1 656	1 725
Wartość bieżąca zobowiązania	1 656	1 725
Kwoty ujęte w rachunku zysków i strat	-199	-204
Koszty bieżącego zatrudnienia	56	68
Koszty przeszłego zatrudnienia	0	0
Koszty odsetek	34	45
Wypłacone świadczenia	-289	-317
Straty/zyski z tytułu ograniczeń i rozliczeń		
Kwota ujęta w dochodzie całkowitym (inne)	453	273
Zyski/Straty aktuarialne	453	273

Odprawy emerytalne i rentowe	31.12.2016	31.12.2017
Saldo początkowe zobowiązania netto	1 402	1 656
Koszty, jak wyżej	254	69
Saldo końcowe zobowiązania netto	1 656	1 725

Poza rezerwami na odprawy emerytalno-rentowe Spółka tworzy rezerwy na urlopy i pozostałe świadczenia pracownicze.

Rezerwy na pozostałe świadczenia pracownicze obejmują min. rezerwy na nagrody i premie dla Zarządu i pracowników Spółki oraz rezerwy z tyt. realizacji programu motywacyjnego oparte o wartość przekazanych opcji pracowniczych i parametry stanowiące pomiar realizacji zadań indywidualnych. W przypadku realizacji zadań przez pracowników Spółka dokonuje wypłaty świadczeń pracowniczych, natomiast w przypadku braku ich realizacji rezerwa podlega rozwiązaniu (bez wykorzystania).

Nota 36. POZOSTAŁE REZERWY

	31.12.2016	31.12.2017
Rezerwa na naprawy gwarancyjne oraz zwroty	872	1 385
Rezerwa na zobowiązania celno-podatkowe	284	147
Rezerwa na prowizję od sprzedanych wyrobów	1 033	1 127
Rezerwa na usługi transportowe	513	767
Rezerwa na koszty bieżącego okresu	1 673	1 347
Razem, w tym:	4 375	4 773
- długoterminowe		
- krótkoterminowe	4 375	4 773

Zmiana stanu rezerw

Wyszczególnienie	Rezerwy na naprawy gwarancyjne oraz zwroty	Rezerwa na prowizję od sprzedanych wyrobów	Rezerwa na ubezpieczenie kontraktu	Rezerwa na przew. należności celno-podatkowe	Rezerwa na usługi transportowe	Inne rezerwy	Ogółem
Stan na 01.01.2016	1 129	868	53	0	449	1 320	3 819
Utworzone w ciągu roku obrotowego	700	933		284	513	1 672	4 102
Wykorzystane	957	768			449	1 319	3 493
Rozwiązane			53				53
Korekta z tytułu różnic kursowych							0
Korekta stopy dyskontowej							0
Stan na 31.12.2016, w tym:	872	1 033	0	284	513	1 673	4 375
- długoterminowe							
- krótkoterminowe	872	1 033	0	284	513	1 673	4 375
Stan na 01.01.2017	872	1 033	0	284	513	1 673	4 375
Utworzone w ciągu roku obrotowego	800	993			767	1 347	3 907
Wykorzystane	287	899		137	513	1 673	3 509
Rozwiązane							0
Korekta z tytułu różnic kursowych							0
Korekta stopy dyskontowej							0
Stan na 31.12.2017, w tym:	1 385	1 127	0	147	767	1 347	4 773
- długoterminowe							
- krótkoterminowe	1 385	1 127	0	147	767	1 347	4 773

Rezerwa na naprawy gwarancyjne oraz pozostałe rezerwy

Na spółce jako przedsiębiorcy ciąży obowiązek dokonania świadczeń z tytułu rękojmi oraz gwarancji związanych z usunięciem wad, naprawą towaru lub jego wymianą na nowy, wolny od wad. W związku z tym kierując się zasadą ostrożności, Spółka uwzględnia ten fakt w swoich księgach rachunkowych poprzez tworzenie rezerwy na koszty przewidywanych napraw gwarancyjnych oraz zwrotów produktów.

Szacunek rezerwy na naprawy gwarancyjne ustalany jest w oparciu o wskaźnik, który uwzględnia min.:

- wartość kontraktów zawartych ogółem,
- maksymalny wymiar gwarancji zawarty w kontraktach ogółem,
- długości okresu gwarancji,
- dodatkowe zapisy kontraktowe rozszerzające zakres gwarancji,
- faktycznie poniesione koszty zgłoszonych i uznanych reklamacji/napraw gwarancyjnych w okresie ostatnich 2-3 lat.

Tak ustalony wskaźnik przeliczony przez przychody ze sprzedaży wg planu na rok bieżący wskazuje optymalny poziom rezerwy na naprawy gwarancyjne.

Przewiduje się, że część tych kosztów może zostać poniesiona w następnym roku obrotowym, a ich całość w ciągu 2-3 lat od dnia bilansowego - w przypadku nie wywiązania się z warunków gwarancyjnych.

Spółka tworzy również rezerwy na przyszłe koszty bezpośrednio związane z realizowaną sprzedażą produktów. Podstawą do tworzenia tych rezerw, na które składają się min. rezerwy na prowizje z tyt. pośrednictwa w sprzedaży, ubezpieczenie kontraktów sprzedażowych, koszty serwisu i nadzoru u odbiorców oraz pozostałe usługi obce - są podpisane przez Spółkę kontrakty/umowy, które zawierają warunki realizacji usług ściśle powiązanych z realizowaną sprzedażą. Przewiduje się, że większość tych kosztów zostanie poniesiona w bieżącym i następnym roku obrotowym.

Wystąpienie wypełnienia obowiązku naprawy daje podstawę do wykorzystania rezerwy do wysokości kosztu danego zgłoszenia reklamacyjnego. Konsekwencją jest proporcjonalne w kolejnych okresach tworzenie rezerw celem utrzymania poziomu przyjętej wartości.

Inne rezerwy

W omawianym okresie sprawozdawczym nie wystąpiły nowe istotne tytuły rezerw w porównaniu do roku poprzedniego, które wymagałyby odrębnego ujawnienia.

Nota 37. CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM FINANSOWYM

Do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Spółka należą kredyty bankowe, umowy leasingu finansowego i dzierżawy z opcją zakupu, środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe, akcje własne i obce oraz obligacje. Nadrzędnymi celami korzystania z tych instrumentów jest

- pozyskanie środków na bieżącą działalność Spółki
- sfinansowanie modernizacji majątku i inwestycji rozwojowych.

Spółka posiada też inne instrumenty finansowe, takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług, które powstają bezpośrednio w toku prowadzonej przez nią działalności gospodarczej.

Spółka zawiera transakcje z udziałem instrumentów pochodnych, przede wszystkim walutowe kontrakty terminowe typu forward oraz transakcje zabezpieczające przed ryzykiem stóp procentowych (IRS). Celem tych transakcji jest odpowiednio:

- zarządzanie ryzykiem walutowym powstającym w toku działalności gospodarczej oraz wynikającym z używanych przez nią źródeł finansowania,
- zarządzanie ryzykiem zmiany stóp procentowych.

Główne rodzaje ryzyka wynikającego z instrumentów finansowych Spółki obejmują ryzyko stopy procentowej, ryzyko związane z płynnością, ryzyko walutowe oraz ryzyko kredytowe. Są one na bieżąco monitorowane i w zależności od sytuacji podejmowane są adekwatne decyzje w zakresie postępowania z nimi.

Sposoby zarządzania każdym z tych rodzajów ryzyka zostały w skrócie omówione poniżej. Przy omawianiu kluczowych ryzyk zamieszczono analizę wrażliwości na zmianę parametrów.

Ryzyko stopy procentowej

Nieprzewidywalność poziomu stóp procentowych w przyszłości powoduje ryzyko niekorzystnej zmiany wyniku finansowego poprzez swój negatywny wpływ na przychody i koszty finansowe. Charakter ekspozycji Spółki na ryzyko zmiany stóp procentowych implikuje, że wraz ze wzrostem/spadkiem bazowych stóp procentowych wynik finansowy Spółki pogarsza się/poprawia się.

Narażenie na ryzyko wywołane zmianami stóp procentowych dotyczy przede wszystkim zobowiązań finansowych Spółki, w znacznie mniejszym stopniu należności.

Spółka posiłkuje się finansowaniem zewnętrznym w postaci: kredytów złotych, walutowych, factoringu, leasingu oraz w drodze emisji obligacji.

Spółka korzysta zarówno z finansowania o oprocentowaniu stałym, jak i zmiennym. Kredyty bankowe (również te długoterminowe) mają oprocentowanie zmienne, oparte o stopy % depozytów złotych bądź walutowych oraz stałą marżę banku w okresie obowiązywania umowy, oprocentowanie stałe stosowane jest w części zawartych umów leasingowych.

Celem ograniczenia wpływu ryzyka stóp procentowych na wyniki finansowe Spółki:

1. w dniu 22 października 2013 r. została zawarta transakcja zamiany stóp procentowych IRS na okres do 2018-10-31 z forward startem od 2014-11-01. Kwota nominalna transakcji to 30 000 000 PLN a wysokość stałej stopy procentowej to 3,97%. Zabezpiecza ona ok 40% nominalu kredytów generujących ryzyko stóp procentowych, których oprocentowanie oparte jest o zmienną stopę procentową WIBOR,
2. w dniach 4 lipca i 14 sierpnia 2014 r zostały zawarte transakcje IRS w walucie EUR i w nominalach 500 000 EUR na okres do 2019-05-19 – wysokości stałej stopy procentowej to odpowiednio 0,890% (forward start od 2015-07-01) i 0,730% (forward start od 2015-08-14). Zabezpieczają one 25% nominalu obligacji generujących ryzyko stopy procentowej, opartej o zmienną stopę EURIBOR,

3. w dniach 26 października i 16 listopada 2015 r zostały zawarte transakcje IRS w walucie EUR i w nominałach 500 000 EUR na okres do 2019-05-19 – wysokości stałej stopy procentowej to odpowiednio 0,280% (forward start od 2016-10-26) i 0,190% (forward start od 2016-11-15). Zabezpieczają one kolejne 25% nominału obligacji generujących ryzyko stopy procentowej, opartej o zmienną stopę EURIBOR.
4. w dniach 22 stycznia i 2 lutego 2016 r zostały zawarte transakcje IRS w walucie EUR i w nominałach 250 000 EUR na okres do 2019-05-19 – wysokości stałej stopy procentowej to odpowiednio 0,09% (forward start od 2017-01-21) i 0,06% (forward start od 2017-02-01). Zabezpieczają one kolejne 12,5% nominału obligacji generujących ryzyko stopy procentowej, opartej o zmienną stopę EURIBOR.
5. w dniu 29 lutego 2016 r została zawarta transakcja IRS w walucie EUR i w nominale 250 000 EUR na okres do 2019-05-19 – wysokość stałej stopy procentowej to 0,01% (forward start od 2017-02-28). Zabezpiecza ona kolejne 6,25% nominału obligacji generujących ryzyko stopy procentowej, opartej o zmienną stopę EURIBOR.

Na dzień 31.12.2017 r. wartość godziwa zawartych transakcji zamiany stóp procentowych jest oszacowana na kwotę łącznie: -664 tys. zł (strata) wg modelu wyceny zastosowanej przez banki, w których te transakcje zawarto.

Ryzyko stopy procentowej – wrażliwość na zmiany

W Spółce występuje ryzyko stopy procentowej głównie w związku z korzystaniem z kredytów bankowych w PLN, których oprocentowanie jest oprocentowaniem zmiennym – opartym o WIBOR 1M i stałą w okresie kredytowania marżę banków kredytujących.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego Spółki na racjonalnie możliwe zmiany stóp procentowych przy założeniu niezmienności innych czynników.

W celu przeprowadzenia analizy wrażliwości na zmianę stóp procentowych na dzień 31.12.2017r., przyjęto założenie, że zmiana poziomu stóp procentowych może wynosić +/- 1 punkt procentowy (na podstawie danych historycznych).

Wyliczenie na 31.12.2017 r.:

Tytuł	Wartość obliczona dla celów analizy (w tys. PLN/ w p.p.)
Średni stan zobowiązań z tyt. kredytów i obligacji w 2017 roku	63 267
Szacowana zmiana stóp procentowych	+/- 1 p.p.
Wzrost/spadek kosztów finansowych spowodowany wzrostem/spadkiem stóp procentowych = wpływ na wynik brutto okresu	633
Podatek dochodowy	120
RAZEM wpływ na wynik netto okresu	513

Łączne koszty finansowe związane z korzystaniem z kredytów, leasingów i pożyczek oraz odsetek dotyczących dłużnych wartościowych instrumentów finansowych w 2017 roku wyniosły 1 993 tys. zł. Gdyby w trakcie 2017 roku poziom stóp procentowych był wyższy lub niższy od obowiązującego o 1 punkt procentowy wówczas wynik netto Spółki byłby wyższy lub niższy o 513 tys. zł z tytułu wyższych lub niższych odsetek od zaciągniętych kredytów bankowych.

Jednocześnie z uwagi na posiadane transakcje IRS wrażliwość na zmiany stóp procentowych (30 mln PLN i 2,75 mln EUR) została znacznie zredukowana - o niespełna 66% do 177 tys zł (wynik netto okresu) w przypadku szacowanej zmiany stopy procentowej o 1%).

Ryzyko walutowe

Spółka narażona jest na ryzyko walutowe z tytułu zawieranych transakcji kupna materiałów (w mniejszym zakresie usług) oraz sprzedaży wyrobów i usług. Ryzyko takie powstaje w wyniku dokonywania przez jednostkę transakcji w walutach innych niż ich waluta wyceny. Około 88% zawartych przez Spółkę transakcji sprzedaży wyrażonych jest w walutach innych niż waluta sprawozdawcza (lub powiązana jest z kursem waluty innej niż sprawozdawcza –sprzedaż denominowana wg kursu waluty innej niż PLN). Analogicznie ok 50% kosztów wyrażonych jest w walutach innych niż sprawozdawcza.

W przypadku przepływów walutowych inkasowanych i wydatkowanych w walutach obcych mamy do czynienia zarówno z ryzykiem transakcyjnym jak i przeliczeniowym (stosowanie terminów odroczonej płatności w stosunku do daty dostawy/faktury). W przypadku przepływów denominowanych w walutach obcych i inkasowanych/wydatkowanych w PLN występujące ryzyko zależy od przyjmowanej daty przeliczenia na złoty i o ile jest to data wystawienia faktury i wysyłki, pozostaje wyłącznie ryzyko ekonomiczne.

Ryzyko walutowe –wrażliwość na zmiany

Na potrzeby analizy wrażliwości na zmiany kursów walut na dzień 31.12.2017r korzystając z tabeli kursów nr 251/A/NBP/2017 z dnia 29.12.2017 (Kurs EUR/PLN 4,1709 i USD/PLN 3,4813)

Wyliczenie na 31.12.2017 r.:

Pozycja wg walut	Stan na 31.12.2017 w walucie (w tys.)	Wycena bilansowa na 31.12.2017 (w tys. PLN)	Szacowana zmiana kursu walut (w %)	Skutki zmiany kursów walut w poszcz. pozycjach (w tys. PLN)
Należności handlowe				
EUR	8 292	34 585	+/-1%	345
USD	3 046	10 605	+/-1%	106
Pozostałe należności				
EUR	3 655	15 618	+/-1%	156
USD	1 390	4 914	+/-1%	49
Zobowiązania -OBLIGACJE				
EUR	4 000	16 657	+/-1%	167
Zobowiązania z tyt. kredytu i pożyczki - faktoring				
EUR	1 827	7 653	+/-1%	77
Zobowiązania handlowe				
EUR	3 384	14 115	+/-1%	141
USD	3 168	11 029	+/-1%	110
Pozostałe		74	+/-1%	1
Pozostałe zobowiązania				
EUR	46	193	+/-1%	2
USD	50	176	+/-1%	2
Pozostałe		7	+/-1%	
Środki pieniężne				
EUR	921	3 843	+/-1%	38
USD	368	1 280	+/-1%	13
RAZEM wpływ na wynik brutto okresu				207
Podatek dochodowy				39
RAZEM wpływ na wynik netto okresu				168

Gdyby na dzień 31.12.2017 r. kurs głównych walut dla Spółki tj. EUR, USD i pozostałych walut (pomimo ich znikomego udziału) był wyższy lub niższy o 1%, wówczas wynik netto byłby wyższy lub niższy o 168 tys. zł - w wyniku ujemnych lub dodatnich różnic kursowych wynikających z przeliczenia należności, środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych, zobowiązań handlowych i zobowiązań z tytułu faktoringu.

W celu ograniczenia ryzyka wahań kursów walutowych, w rozliczeniach walutowych związanych ze sprzedażą eksportową i zakupami z importu, w Spółce w dużej mierze wykorzystuje się naturalny hedging, zmierzający do równoważenia przepływów walutowych. W czasie krótkoterminowej i dającej się ustalić nierównowagi w przepływach walutowych wykorzystuje się walutowe instrumenty pochodne do zabezpieczania w sposób nierzeczywisty przyszłych przepływów pieniężnych. Spółka jest stroną walutowych kontraktów typu forward. Nabyte instrumenty są denominowane w walutach EUR.

Spółka każdorazowo negocjuje warunki zawieranych pochodnych instrumentów pochodnych zabezpieczających z bankiem w taki sposób, by odpowiadały one warunkom zabezpieczanej pozycji (w zakresie wolumenu ekspozycji oraz przewidywanych terminów zapadalności) i zapewniały dzięki temu maksymalną skuteczność zabezpieczenia.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Spółka zabezpieczyła część transakcji sprzedaży i kupna w walucie lub denominowanych wg kursu walut obcych z tytułu, których na dzień bilansowy istniały uprawdopodobnione przyszłe należności i zobowiązania dla 2017 roku.

Poniżej specyfikacja otwartych pozycji walutowych przez Spółkę na 31.12.2017r. w PLN – wg Banków:

Transakcje spotowe						
Bank	Walu ta	Rodzaj transakcji	Wolumen (w pełnej kwocie waluty obcej)	Kurs terminowy	Data zawarcia	Data zapadalności
ING	USD	ZAKUP-SPOT	550 000	3,4860	2017-12-29	2018-01-03
BGK	USD	ZAKUP-SPOT	450 000	3,4860	2019-12-29	2018-01-03
BGK	EUR	ZAKUP-SPOT	300 000	4,1740	2017-12-29	2018-01-03
Waluta: EUR/PLN						
ING	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	200 000	4,3277	2017-07-24	2018-04-30
ING	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	200 000	4,3288	2017-08-10	2018-04-30
Miesiąc: 2018.04			400 000	4,3283		
ING	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	200 000	4,3351	2017-07-24	2018-05-30
ING	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	200 000	4,3365	2017-08-10	2018-05-30
Miesiąc: 2018.05			400 000	4,3358		
ING	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	200 000	4,3421	2017-07-24	2018-06-29
ING	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	200 000	4,3440	2017-08-10	2018-06-29
ING	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	200 000	4,3571	2017-08-11	2018-06-29
Miesiąc: 2018.06			600 000	4,3477		
ING	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	200 000	4,3677	2017-08-11	2018-07-31
PKO BP	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	200 000	4,3550	2017-09-18	2018-07-31
Miesiąc: 2018.07			400 000	4,3614		
ING	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	200 000	4,3692	2017-08-11	2018-08-16
PKO BP	EUR	SPRZEDAŻ-FORWARD	200 000	4,3625	2017-09-18	2018-08-31

		Miesiąc: 2018.08	400 000	4,3659		
BGK	EUR	SPRZEDAŻ- FORWARD	200 000	4,3817	2017-09-27	2018-09-28
BGK	EUR	SPRZEDAŻ- FORWARD	200 000	4,3977	2017-09-27	2018-09-28
		Miesiąc: 2018.09	400 000	4,3897		
BGK	EUR	SPRZEDAŻ- FORWARD	200 000	4,3901	2017-09-27	2018-10-31
BGK	EUR	SPRZEDAŻ- FORWARD	200 000	4,4061	2017-09-27	2018-10-31
		Miesiąc: 2018.10	400 000	4,3981		
BGK	EUR	SPRZEDAŻ- FORWARD	200 000	4,3957	2017-09-27	2018-11-30
BGK	EUR	SPRZEDAŻ- FORWARD	200 000	4,4240	2017-09-28	2018-11-30
		Miesiąc: 2018.11	400 000	4,4099		
BGK	EUR	SPRZEDAŻ- FORWARD	200 000	4,4025	2017-09-27	2018-12-31
BGK	EUR	SPRZEDAŻ- FORWARD	200 000	4,4308	2017-09-28	2018-12-31
		Miesiąc: 2018.12	400 000	4,4167		
		EUR 2018	3 800 000	4,3713		

Na dzień 31.12.2017r. wartość godziwa zawartych walutowych transakcji terminowych w łącznym wolumenie 3 800 tys. EUR jest oszacowana na kwotę łącznie: 541 tys. zł (zysk) wg modelu wyceny zastosowanej przez banki, w których te transakcje zawarto.

Poniżej zamieszczono analizę wrażliwości na zmiany poziomu kursów walut w odniesieniu do ekspozycji walutowej Spółka w zakresie otwartej pozycji walutowej przy założeniu:

- wzrostu kursu na poziomie 1% w stosunku do kursu średniego NBP na 29.12.2017 r., który wyniósł:
- kurs EUR/PLN 4,1709 Tabela 251/A/NBP/2017 z dnia 29.12.2017 tj. przy założeniu następujących poziomów:
⇒ kurs EUR/PLN = 4,2126

Wyliczenie na 31.12.2017 r. /wzrost kursów/:

Ekspozycja walutowa w zakresie otwartych transakcji terminowych	Wolumen na 31.12.2017 w walucie (w tys.)	Wycena bilansowa na 31.12.2017 (w tys. PLN)	Szacowana zmiana kursu walut (w %)	Skutki zmiany kursów walut w poszcz. pozycjach (w tys. PLN)
Forwardy				
□ EUR	3 800	541	+1%	+158
RAZEM wpływ na wynik brutto okresu				+158
Podatek dochodowy				30
RAZEM wpływ na wynik netto okresu				128

- spadku kursu na poziomie 1% w stosunku do kursu średniego NBP na 29.12.2017 r., który wyniósł: kurs EUR/PLN 4,1709 Tabela 251/A/NBP/2017 z dnia 29.12.2017 tj. przy założeniu następujących poziomów:

⇒ kurs EUR/PLN = 4,1291

Wyliczenie na 31.12.2017r. /spadek kursów/:

Ekspozycja walutowa w zakresie otwartych transakcji terminowych	Wolumen na 31.12.2017 w walucie (w tys.)	Wycena bilansowa na 31.12.2017 (w tys. PLN)	Szacowana zmiana kursu walut (w %)	Skutki zmiany kursów walut w poszcz. Pozycjach (w tys. PLN)
Forwardy				
□ EUR	3 800	541	- 1%	-158
RAZEM wpływ na wynik brutto okresu				-158
Podatek dochodowy				30
RAZEM wpływ na wynik netto okresu				-128

W wyniku zmiany kursu o 1% wynik netto okresu pogarsza/poprawia się o 128 tys. PLN.

Ryzyko cen towarów

Przedsiębiorstwo może zabezpieczyć się przed niekorzystnymi zmianami cen towarów lub surowców, które mogą negatywnie wpłynąć na wynik z działalności operacyjnej firmy zawierając terminowe transakcje towarowe.

Transakcje te pozwalają zabezpieczyć wynik finansowy przed niekorzystną zmianą cen surowców lub towarów na światowych rynkach, wpływają na poprawę procesu planowania strategicznego przepływów gotówkowych, zabezpieczają wynik przyszłej transakcji handlowej oraz jej marżę, a także pozwalają ewentualnie uchronić stany magazynowe przed niekorzystnym wpływem przeszacowania wartości.

Jednakże z uwagi na mało płynny rynek oraz fakt, że zarówno surowce jak i produkty nie są kwotowane na giełdach towarowych produkt ten dla Spółki jest obecnie niedostępny.

Rok 2017 oznaczał się dużą zmiennością na rynku dostaw surowców zarówno, jeżeli chodzi o ceny jak też samą dostępność – to zagadnienie zostało szerzej opisane w rozdziale 3 „SPRAWOZDANIA Z DZIAŁALNOŚCI SPÓŁKI Zakłady Magnezytowe "ROPCZYCE" S.A. ZA OKRES 01.01.2017-31.12.2017”.

Ryzyko kredytowe

Jest to ryzyko straty z powodu niespłacania zobowiązań klientów bądź zdarzenia polegające na pogorszeniu sytuacji finansowej odbiorców, co prowadzi do zaprzestania obsługi wierzytelności.

Podstawowym elementem zarządzania ryzykiem kredytowym jest ocena zdolności kredytowej kredytobiorcy. Spółka zawiera transakcje wyłącznie z renomowanymi firmami o dobrej zdolności kredytowej. Wszyscy klienci, którzy pragną korzystać z kredytów kupieckich, poddawani są procedurom wstępnej weryfikacji. Ponadto, dzięki aktywnemu monitorowaniu stanów należności, narażenie Spółki na ryzyko nieściągalnych należności nie jest znaczne. Dodatkowo Spółka ubezpiecza część należności.

W odniesieniu do innych aktywów finansowych Spółki, takich jak środki pieniężne i ich ekwiwalenty, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży oraz niektóre instrumenty pochodne, ryzyko kredytowe Spółki powstaje w wyniku niemożności dokonania zapłaty przez drugą stronę umowy, a maksymalna ekspozycja na to ryzyko ujawniona została w notach 18 i 19.

W Spółce nie występują istotne koncentracje ryzyka.

Ryzyko związane z płynnością

Ryzyko płynności jest to zagrożenie przedsiębiorstwa utratą zdolności do realizacji bieżących zobowiązań płatniczych. Spółka monitoruje ryzyko braku funduszy przy pomocy narzędzia okresowego planowania płynności.

Plan płynności finansowej uwzględnia terminy wymagalności/zapadalności zarówno inwestycji jak i aktywów finansowych (np. konta należności, pozostałych aktywów finansowych) oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej, umożliwia podjęcie działań zmierzających do dopasowania terminów przyszłych wpływów i wydatków. Jego podstawą jest dokładna i rzetelna rachunkowość uwzględniająca wszystkie wpływy i wydatki, ich wielkość oraz terminy płatności.

Celem Spółki jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania, poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak kredyty w rachunku bieżącym, kredyty bankowe, faktoring, umowy leasingu finansowego oraz umowy dzierżawy z opcją zakupu.

31.12.2017		Zobowiązania wymagalne w okresie				
Struktura wiekowa zobowiązań finansowych	Suma zobowiązań	do 30 dni	od 31 do 90 dni	od 91 do 180 dni	od 181 do 360 dni	powyżej 361 (patrz nota poniżej)
Kredyty bankowe i faktoring	58 329	2 556	6 126	1 944	3 857	43 846
Pozostałe zobowiązania- wyemitowane obligacje	17 428			247	251	16 930
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	1 610	51	103	150	287	1 019
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania (bez zobowiązań budżetowych)	41 402	28 838	12 552	12		
Pozostałe zobowiązania - instrumenty finansowe	664	62	124	186	261	31
Razem	119 433	31 507	18 905	2 539	4 656	61 826
Zobowiązania wymagalne powyżej 361 dni						
	1-2 lat	2-3 lat	3-4 lat	4-5 lat	>5 lat	Ogółem
Kredyty bankowe i pożyczki	19 607	23 896	343			43 846
Pozostałe zobowiązania- wyemitowane obligacje	16 930					16 930
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	521	364	134			1 019
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania (bez zobowiązań budżetowych)						
Pozostałe zobowiązania - instrumenty finansowe	31					31
Razem	37 089	24 260	477			61 826

Spółka nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń.

Nota 38. INFORMACJA O INSTRUMENTACH FINANSOWYCH

Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek wycenia się wykorzystując odpowiednie własne techniki wyceny oraz metody stosowane przez właściwe instytucje finansowe (Banki). Przy wyborze odpowiednich metod i założeń Spółka kieruje się profesjonalnym osądem.

Do głównych instrumentów finansowych, które występują w Spółce na 31.12.2017 r. należą:

- 1) instrumenty pochodne, tj. terminowe transakcje walutowe typu forward, IRS ,
- 2) należności tj. należności z tyt. dostaw i usług i pozostałe należności,
- 3) długoterminowe aktywa finansowe dostępne do sprzedaży tj. udziały i akcje w jednostkach pozostałych (innych niż podporządkowane),
- 4) zobowiązania finansowe, tj. zobowiązania z tyt. kredytów bankowych, zobowiązania z tyt. dostaw i usług i pozostałe zobowiązania finansowe (w tym: wyemitowane obligacje)

Pozycje długoterminowych aktywów i zobowiązań finansowych zaklasyfikowanych do instrumentów finansowych (innych niż instrumenty pochodne) wyceniane są na dzień bilansowy metodą zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej lub metodą dyskonta do wartości godziwej.

Pochodne instrumenty finansowe otwarte na dzień bilansowy wyceniane są w wartości godziwej w oparciu o profesjonalne metody wyceny stosowane przez Banki, w których zawarto takie transakcje.

Poniższa tabela przedstawia porównanie wartości bilansowych i wartości godziwych wszystkich instrumentów finansowych Spółki, w podziale na poszczególne klasy i kategorie aktywów i zobowiązań.

Wartości godziwe poszczególnych kategorii instrumentów finansowych

AKTYWA FINANSOWE	Wartość bilansowa		Wartość godziwa		Kategoria instrumentów finansowych
	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	
Udziały i akcje, w tym:	42 570	37 999	42 570	37 999	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży
- udziały i akcje długoterminowe (inne, niż udziały i akcje w jednostkach podporządkowanych)	42 570	37 999	42 570	37 999	
- udziały i akcje krótkoterminowe ((inne, niż udziały i akcje w jednostkach podporządkowanych)					
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności (bez należności budżetowych), w tym:	69 792	70 873	69 792	70 873	Pożyczki udzielone i należności własne
- należności długoterminowe	515		515		
- należności krótkoterminowe	69 277	70 873	69 277	70 873	
Pożyczki udzielone, w tym:	5 359	4 821	5 359	4 821	Pożyczki udzielone i należności własne
- pożyczki długoterminowe	4 759	4 203	4 759	4 203	
- pożyczki krótkoterminowe	600	618	600	618	
Pozostałe aktywa finansowe, w tym:	218	541	218	541	Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
- pochodne instrumenty finansowe krótkoterminowe	218	541	218	541	
- pochodne instrumenty finansowe długoterminowe					
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	5 309	5 132	5 309	5 132	Pożyczki udzielone i należności własne

ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	Wartość bilansowa		Wartość godziwa		Kategoria instrumentów finansowych
	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	
Kredyty bankowe i pożyczki, w tym:	45 990	51 989	45 990	51 989	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie
- kredyty bankowe i pożyczki długoterminowe	32 583	30 348	32 583	30 348	
- kredyty bankowe i pożyczki krótkoterminowe	13 407	21 641	13 407	21 641	
Pozostałe zobowiązania, w tym:	17 584	16 657	17 584	16 657	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie
- wyemitowane obligacje	17 584	16 657	17 584	16 657	
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego, w tym:	707	1 459	707	1 459	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie
- zobowiązania z tytułu leasingu finansowego długoterminowe	390	925	390	925	
- zobowiązania z tytułu leasingu finansowego krótkoterminowe	317	534	317	534	
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania (bez zobowiązań budżetowych), w tym:	29 600	41 401	29 600	41 401	Zobowiązania finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie
- zobowiązania długoterminowe					
- zobowiązania krótkoterminowe	29 600	41 401	29 600	41 401	
Pozostałe zobowiązania, w tym:	1 327	5 101	1 327	5 101	Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
- pochodne instrumenty finansowe długoterminowe	619	21	619	21	
- pochodne instrumenty finansowe krótkoterminowe	708	643	708	643	
- inne zobowiązania długoterminowe					
- inne zobowiązania krótkoterminowe	0	4 437	0	4 437	

Hierarchia wartości godziwej

Na dzień 31.12.2017 r. Spółka utrzymywała instrumenty finansowe wykazywane w wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Spółka stosuje poniższą hierarchię dla określania i wykazywania wartości godziwej instrumentów finansowych według metody wyceny:

Poziom 1 - ceny notowane (nieskorygowane) na aktywnym rynku dla identycznych aktywów oraz zobowiązań

Poziom 2 - pozostałe metody, dla których pośrednio bądź bezpośrednio są uwzględniane wszystkie czynniki mające istotny wpływ na wykazywaną wartość godziwą

Poziom 3 - metody oparte na czynnikach mających istotny wpływ na wykazywaną wartość godziwą, które nie są oparte na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych

Poziom hierarchii wartości godziwej, do którego następuje klasyfikacja wyceny wartości godziwej, ustala się na podstawie danych wejściowych najniższego poziomu, które są istotne dla całości pomiaru wartości godziwej. W tym celu istotność danych wejściowych do wyceny ocenia się poprzez odniesienie do całości wyceny wartości godziwej. Jeżeli przy wycenie wartości godziwej wykorzystuje się obserwowalne dane wejściowe, które wymagają istotnych korekt na podstawie danych nieobserwowalnych, wycena taka ma charakter wyceny zaliczanej do Poziomu 3. Ocena tego, czy określone dane wejściowe przyjęte do wyceny mają istotne znaczenie dla całości wyceny wartości godziwej wymaga osądu uwzględniającego czynniki specyficzne dla danego składnika aktywów lub zobowiązań.

W okresie zakończonym 31.12.2017 r. nie miały miejsce przesunięcia między poziomami 1 i 2 hierarchii wartości godziwej, ani też żaden z instrumentów nie został przesunięty z/ do poziomu 3 hierarchii wartości godziwej.

	poziom hierarchii wartości godziwej	31.12.2016	31.12.2017
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży			
Akcje/ Udziały w spółkach nie notowanych na giełdzie	poziom 3	42 569	37 998
Akcje spółek notowanych na giełdzie	poziom 1	1	1
Inne aktywa finansowe	poziom 3	-	-
Razem		42 570	37 999

	poziom hierarchii wartości godziwej	31.12.2016	31.12.2017
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy			
Pozostałe aktywa finansowe - Kontrakty Forward wg wyceny godziwej banków	poziom 2	218	541
Razem		218	541

	poziom hierarchii wartości godziwej	31.12.2016	31.12.2017
Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy			
Pochodne instrumenty finansowe	poziom 2	1 327	664
Pozostałe zobowiązania finansowe - factoring	poziom 2	0	4 437
Razem		1 327	5 101

Nota 39. ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM

Głównym celem zarządzania kapitałem Spółki jest utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną Spółki i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy. Spółka zarządza strukturą kapitałową i w wyniku zmian warunków ekonomicznych wprowadza do niej zmiany. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku nie wprowadzono żadnych zmian do celów, zasad i procesów obowiązujących w tym obszarze.

Spółka monitoruje stan kapitałów stosując wskaźnik dźwigni, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do sumy kapitałów powiększonych o zadłużenie netto. Przyjmuje się, że wskaźnik ten powinien mieścić się w przedziale 20% - 40%. Do zadłużenia netto Spółka wlicza oprocentowane kredyty i pożyczki, zobowiązania z tytułu dostaw i usług i inne zobowiązania, pomniejszone o środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych. Kapitał obejmuje zamienne akcje uprzywilejowane, kapitał własny należny akcjonariuszom jednostki dominującej pomniejszony o kapitały rezerwowe z tytułu niezrealizowanych zysków netto.

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017
Oprocentowane kredyty i pożyczki	45 990	51 989
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	32 839	44 666
Zobowiązania finansowe /instrumenty pochodne/	1 327	664
Zobowiązania z tytułu leasingu	707	1 459
Zobowiązania z tyt. emisji obligacji	17 584	16 657
Pozostałe zobowiązania finansowe	0	4 437
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty	5 309	5 132
Zadłużenie netto	93 138	114 740
Zamienne akcje uprzywilejowane		
Kapitał własny	297 635	301 498
Kapitały rezerwowe z tytułu niezrealizowanych zysków netto		
Kapitał razem	297 635	301 498
Kapitał i zadłużenie netto	390 773	416 238
Wskaźnik dźwigni	24%	28%

Nota 40. INFORMACJE O PODMIOTACH POWIĄZANYCH

Tabela przedstawiająca łączne kwoty transakcji zawartych z podmiotami powiązanymi za bieżący i poprzedni rok obrotowy.

Podmiot powiązany	Sprzedaż na rzecz podmiotów powiązanych		Zakupy od podmiotów powiązanych		Należności od podmiotów powiązanych		w tym przeterminowane		Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych		w tym przeterminowane	
	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017
Jednostka dominująca												
Zakłady Magnezytowe Ropczyce S.A.												
Jednostki zależne:												
ZM Service Sp. z o.o.	383	378	9 429	11 651	-	-	-	-	2 063	2 516	828	760
ZM Nieruchomości Sp. z o.o.		4	143	987	7	18	5	18				
Ropczyce Haicheng Refractories Co.Ltd. (WFOE)									254 USD	50 USD		
Jednostki powiązane - pozostałe: (akcjonariusze posiadający znaczący pakiet akcji -znaczący akcjonariusze)												
ZM Invest S.A.	52 441	63 038	8 046	9 195	800 EUR 11 762 PLN	37 EUR 12 476 PLN	-	230 PLN	102 EUR 958 PLN	345 EUR 1 054 PLN	-	51 EUR
INTERMINEX Handelsgesellschaft m.b.H.	119 EUR	787 EUR	6 500 EUR 458 USD	7 725 EUR 275 USD	14 EUR	239 EUR 3 528 EUR przedpłata	-	-	540 EUR	846 EUR 38 USD	-	17 USD
Zarząd podmiotów powiązanych:												
<u>ZM Service Sp. z o.o.</u>												
Krzysztof Miąso - Prezes Zarządu												
<u>ZM Nieruchomości Sp. z o.o.</u>												
Robert Rąpała - Prezes Zarządu												
<u>Ropczyce Haicheng Refractories Materials Co.Ltd. (WFOE)</u>												
Tang Yuan - Dyrektor Zarządzający												
<u>ZM Invest S.A.</u>												
Leon Marciniec - Prezes Zarządu												
Dariusz Załocha - Wiceprezes Zarządu												
Kazimierz Sondej - Wiceprezes Zarządu												
<u>INTERMINEX Handelsgesellschaft m.b.H.</u>												
Grzegorz Ubysz - Dyrektor Zarządzający												

Pozostałe podmioty powiązane ze Spółką to członkowie organu zarządzającego (Zarząd Spółki) i Rady Nadzorczej Spółki, którzy stanowią kluczowy personel kierowniczy Spółki. Transakcjami zawartymi przez Spółkę z kluczowym personelem kierowniczym w 2016 i 2017 roku były:

- 1) wypłaty wynagrodzeń, dla których szczegółowe informacje zawarte zostały w punkcie 15.1. „SPRAWOZDANIA Z DZIAŁALNOŚCI SPÓŁKI Zakłady Magnezytowe "ROPCZYCE" S.A. ZA OKRES 01.01.2017- 31.12.2017”, oraz
- 2) transakcje zakupu usług doradztwa prawnego z Kancelarii Wypychowska i Wspólnicy sk., gdzie:
  - wartość zakupionych usług za 2016 rok od ww. spółki powiązanej osobowo wyniósł 649 tys. zł, a odpowiednio za 2017 rok 374 tys. zł
  - stan zobowiązań spółki wobec ww. podmiotu powiązanego osobowo na dzień 31.12.2016 r. wyniósł 58 tys. zł, a odpowiednio na 31.12.2017 rok wyniósł 38 tys. zł

Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi

Transakcje z podmiotami powiązanymi zawierane przez Spółkę i jednostki od niej zależne są zawierane na warunkach rynkowych, a ich charakter i warunki wynikają z bieżącej działalności operacyjnej prowadzonej przez Spółkę lub jednostkę od niej zależną.

Pożyczka udzielona członkowi Zarządu

W okresie sprawozdawczym Spółka nie udzielała pożyczek Członkom Zarządu Spółki. Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego w ramach istotnych transakcji emitenta z podmiotami powiązanymi nie istnieją nieregulowane gwarancje, pożyczki lub kredyty.

Inne transakcje z udziałem Członków Zarządu i Rady Nadzorczej

W okresie sprawozdawczym inne transakcje z udziałem Członków Zarządu czy Rady Nadzorczej nie wystąpiły, poza transakcjami ww. wymienionymi.

Nota 41. WYNAGRODZENIE WYŻSZEJ KADRY

Szczegółowe informacje dotyczące wynagrodzenia Członków Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki zawarte zostały w punkcie 15.1. „SPRAWOZDANIA Z DZIAŁALNOŚCI SPÓŁKI Zakłady Magnezytowe "ROPCZYCE" S.A. ZA OKRES 01.01.2017-31.12.2017”

Nota 42. STRUKTURA ZATRUDNIENIA

Szczegółowe informacje dotyczące struktury zatrudnienia w Spółce zawarte zostały w punkcie 13.2. „SPRAWOZDANIA Z DZIAŁALNOŚCI SPÓŁKI Zakłady Magnezytowe "ROPCZYCE" S.A. ZA OKRES 01.01.2017-31.12.2017”.

Nota 43. POCZYNIONE ZOBOWIĄZANIA DO DOKONANIA ZAKUPU RZECZOWYCH AKTYWÓW TRWAŁYCH I NAKŁADÓW NA PRACE ROZWOJOWE

W latach 2009–2015 Spółka pozyskała finansowanie ze środków Unii Europejskiej dla czterech projektów w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (nadzorowanych przez PARP, Ministerstwo Gospodarki oraz NCBR) oraz dla czterech projektów INNOTECH i IniTech (Narodowe Centrum Badań i Rozwoju).

Zakłady Magnezytowe "ROPCZYCE" S.A. zakończyły realizację ww. projektów, które znajdują się obecnie w okresie ich trwałości.

Obecnie Spółka rozpoczęła realizację projektu w ramach Programów Operacyjnych Inteligentny Rozwój Działanie 2.1 podpisanego z Ministerstwem Rozwoju „Rozbudowa Centrum Badawczo – Rozwojowego w Zakładach Magnezytowych „ROPCZYCE” S.A.”

Zawarcie umów o dofinansowanie z dotacji unijnych w Programie Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka (zakończonych) oraz w nowym projekcie POIR 2.1 wymagało wystawienia przez Zarząd Zakładów Magnezytowych "ROPCZYCE" S.A. weksli in blanco, jako wymóg formalny zabezpieczający prawidłowe wykorzystanie otrzymanych środków w zakresie realizacji projektów oraz w okresie ich trwałości.

W okresach trwałości wszystkich zakończonych projektów nie występują zagrożenia realizacji wskaźników projektów.

Nota 44. UMOWY LEASINGU OPERACYJNEGO

W okresie sprawozdawczym Spółka nie zawierała umów leasingu operacyjnego.

Nota 45. AKTYWOWANE KOSZTY FINANSOWANIA ZEWNĘTRZNEGO

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły koszty finansowania zewnętrznego, które można byłoby w sposób bezpośredni lub pośredni przyporządkować do takich składników aktywów, które spełniałyby definicję dostosowywanych składników aktywów /w ciągu znacznego czasu/.

Nota 46. INFORMACJE O ISTOTNYCH POSTĘPOWANIACH PODATKOWYCH, ADMINISTRACYJNYCH I SĄDOWYCH

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności spółki podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te sprawiają, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Rozliczenia podatkowe spółki mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat, począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku. Ryzyko związane z ewentualnymi różnicami w podejściu organów i spółki co do zastosowania niejednoznacznie i niespójnie brzmiących regulacji podatkowych w odniesieniu do kwalifikacji przychodów i kosztów uzyskania przychodów, jest więc nieodłącznym elementem działalności gospodarczej, który może wywierać wpływ na wyniki spółki w kolejnych latach.

I. POSTĘPOWANIA PODATKOWE I CELNE

1. Postępowanie kontrolne w zakresie kontroli rzetelności deklarowanych podstaw opodatkowania oraz prawidłowości obliczania i wpłacania podatku dochodowego od osób prawnych za 2008 rok.

W dniu 28 stycznia 2016 roku Zakłady Magnezytowe "Ropczyce" S.A. (dalej ZMR SA, lub Spółka) otrzymały informację o oddaleniu przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Rzeszowie (dalej: WSA) skargi złożonej przez Spółkę na decyzję Dyrektora Izby Skarbowej w Rzeszowie z dnia 16 września 2015 roku, dotyczącej wysokości straty podatkowej za 2008 rok, rozliczonej w latach 2011-2014. W związku z powyższym Spółka w dniu 3 lutego 2016 roku skorygowała swoje zeznania podatkowe za lata 2011-2014, a tym samym skorygowała swoje zobowiązanie podatkowe za lata 2011-2014, co skutkowało jego zwiększeniem o 5.365 tys. zł oraz zapłatą odsetek zwłoki w wysokości 1.282 tys. zł. Kwotę zobowiązania podatkowego wynikłego ze skorygowanych deklaracji wraz z odsetkami Spółka uregulowała w dniu 04.02.2016 roku.

W dniu 09.02.2016 roku Spółka złożyła wnioski o stwierdzenie nadpłat w podatku dochodowym za lata 2011-2014 i złożyła korekty zeznań podatkowych do wartości pierwotnych.

Zdaniem Spółki takie ujęcie rozliczenia za lata 2011-2014 rok jest prawidłowe i zgodne z jej najlepszą, dokonaną w dobrej wierze, interpretacją przepisów prawa podatkowego.

Zarząd ZMR S.A. nie zgadza się z dotychczasowymi rozstrzygnięciami organów podatkowych oraz sądu administracyjnego, w związku z tym w dniu 18 marca 2016 roku złożył skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

W dniu 11 maja 2017 roku Naczelny Sąd Administracyjny (dalej: NSA) uchylił wyrok WSA w Rzeszowie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

W dniu 17 października 2017 roku WSA w Rzeszowie ponownie rozpatrzył sprawę dotyczącą rozliczeń podatkowych Spółki za 2008 rok i wydał korzystny dla ZMR S.A. wyrok tj. uchylił decyzję Dyrektora Izby Skarbowej w Rzeszowie z dnia 16 września 2014 r., określającą Spółce wysokość straty w podatku dochodowym od osób prawnych za rok podatkowy 2008 w kwocie 2 289 tys. zł.

W dniu 09.12.2017 roku Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Rzeszowie wniósł skargę kasacyjną do NSA od wyroku WSA w Rzeszowie, w związku z czym postępowanie sądowo-administracyjne będzie się toczyć ponownie przed NSA. Aktualnie Spółka po złożeniu odpowiedzi na skargę oczekuje na wyznaczenie terminu rozprawy przed NSA.

Zarząd Spółki posiłkując się stanowiskiem Kancelarii prawnej reprezentującej Spółkę, podjął decyzję o nie tworzeniu odpisu na należność podatkową w wysokości 6 647 tys. zł.

Wg oceny pełnomocnika procesowego Spółki, Skarga Dyrektora Izby Administracji Skarbowej nie zasługuje na uwzględnienie z uwagi na brak podstaw o zasadniczym znaczeniu dla sprawy (w szczególności w odniesieniu do dosyć jasno podniesionej kwestii przedawnienia zobowiązania podatkowego za rok 2008, braku możliwości orzeczenia o wysokości straty), co ostatecznie powinno doprowadzić w efekcie końcowym do umorzenia postępowania podatkowego w ww. sprawie.

2. Postępowania podatkowe dotyczące stwierdzenia nadpłaty podatku dochodowego od osób prawnych za lata 2011-2014 oraz postępowania sądowo- administracyjne w tym zakresie.

Zakłady Magnezytowe "Ropczyce" S.A. (dalej ZMR SA, lub Spółka) w zeznaniu CIT-8 za rok podatkowy 2008, złożonym do Podkarpackiego Urzędu Skarbowego w Rzeszowie w dniu 25 marca 2009 r. wykazała stratę w wysokości 30 528 tys. zł. Decyzją z dnia 27 czerwca 2014 r. Dyrektor Urzędu Kontroli Skarbowej w Rzeszowie, określił wysokość straty Spółki za 2008 r. w kwocie 1 583 tys. zł. W dniu 16 września 2015 r. Dyrektor Izby Skarbowej w Rzeszowie uchylił w całości rozstrzygnięcie organu I instancji i określił wysokość straty Spółki w podatku dochodowym od osób prawnych za rok podatkowy 2008 w kwocie 2 289 tys. zł.

Spółka zaskarżyła powyższą decyzję Dyrektora Izby Skarbowej w Rzeszowie do sądu administracyjnego. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Rzeszowie (dalej: WSA w Rzeszowie) w dniu 28 stycznia 2016 r., wydał wyrok, w którym oddalił skargę Spółki na decyzję Dyrektora Izby Skarbowej w Rzeszowie. Spółka złożyła skargę kasacyjną od wyroku WSA w Rzeszowie do Naczelnego Sądu Administracyjnego (dalej: NSA).

Biorąc pod uwagę dotychczasowe rozstrzygnięcia organów podatkowych oraz WSA w Rzeszowie dotyczące straty za 2008 r., Spółka w dniu 3 lutego 2016 r. złożyła korekty zeznań podatkowych CIT-8 za lata 2011 - 2014, uwzględniając wysokość straty z 2008 r. wynikającą z decyzji Dyrektora Izby Skarbowej w Rzeszowie w wysokości 2 289 tys. zł oraz stosownie do dyspozycji ustawy o CIT przeliczyła w kolejnych okresach rozliczenie straty z lat 2009 i 2010.

Spółka uiściła podatek wynikający z przedmiotowych korekt wraz odsetkami. Następnie Spółka, zwróciła się o stwierdzenie nadpłaty w podatku dochodowym od osób prawnych za lata podatkowe 2011- 2014. Wraz z wnioskami, Spółka przesłała do Naczelnika Drugiego Mazowieckiego Urzędu Skarbowego w Warszawie (dalej: "Naczelnik US") skorygowane zeznania CIT-8 za lata podatkowe 2011- 2014. Naczelnik US nie uznał wniosków Spółki za zasadne i wydał decyzje, w których odmówił stwierdzenia nadpłat. Od decyzji Naczelnika US Spółka wniosła odwołania do Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie (dalej: "Dyrektor IS"). Dyrektor IS uchylił decyzje organu pierwszej instancji w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia .

Naczelnik US wydał ponownie decyzje odmawiające stwierdzenie nadpłaty w podatku dochodowym od osób prawnych za lata 2011- 2014 r . Od decyzji Naczelnika US, Spółka ponownie wniosła odwołania. Spółka wskazała, że wszelkie zmiany w deklaracjach CIT-8 za lata 2011 - 2014 w stosunku do deklaracji pierwotnych za te okresy, spowodowane były przyjęciem rozliczenia straty za 2008 r., zgodnie ze stanowiskiem zawartym w decyzji Dyrektora Izby Skarbowej w Rzeszowie z dnia 16 września 2015 r., którą Spółka uważa za błędną i którą kwestionuje w postępowaniu sądowo-administracyjnym oraz innym niż pierwotnie, korzystniejszym z punktu widzenia Spółki rozliczeniem straty za lata 2009-2010.

Dyrektor IS nie zgodził się ze stanowiskiem Spółki przedstawionym w odwołaniach i utrzymał w mocy decyzje organu podatkowego pierwszej instancji. Spółka złożyła skargi na decyzje Dyrektora IS do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie (dalej: WSA w Warszawie).

W trakcie postępowania sądowo-administracyjnego Spółka zwróciła się do WSA w Warszawie z wnioskami o zawieszenie postępowań, ewentualnie o niewyznaczenie rozpraw do czasu rozstrzygnięcia sprawy z roku 2008, przez NSA. WSA w Warszawie nie uwzględnił wniosku o zawieszenie postępowania na czas rozpatrywania sprawy przez NSA, jednakże poinformował Spółkę, że rozprawy w sprawach skarg Spółki nie zostaną wyznaczone do czasu ukazania się wyroku NSA. Po wydaniu wyroku przez NSA, Spółka zwróciła się do WSA w Warszawie o niewyznaczenie terminu rozprawy do czasu ponownego rozpatrzenia sprawy przez WSA w Rzeszowie.

Po wydaniu wyroku WSA w Rzeszowie w sprawie rozliczeń podatku CIT za rok 2008 (pkt 1. powyżej) Spółka zwróciła się ponownie do WSA w Warszawie z wnioskiem o zawieszenie postępowań w sprawie stwierdzenia nadpłaty za lata 2011-2014. Sąd uwzględnił wniosek Spółki i zawiesił wszystkie cztery postępowania do czasu zakończenia postępowania w sprawie rozliczenia podatku CIT (określenia straty) za rok 2008.

Mając na uwadze powiązanie sporu Spółki z organami podatkowymi dotyczącego wniosków Spółki o stwierdzenie nadpłaty w podatku CIT za lata 2011-2014 ze sprawą dotyczącą sporu o wysokości straty Spółki za 2008 r., szanse na pozytywne zakończenie sporu Spółki z organami podatkowymi dotyczącego prawidłowości rozliczeń w podatku CIT za 2008 r. należy uznać za znacznie prawdopodobne co potwierdza opinia profesjonalnego doradcy podatkowego który jest pełnomocnikiem Spółki w zakresie ww. postępowań nadpłatowych i jego ocena szans na pozytywne zakończenie sporu Spółki z organami podatkowymi dotyczącego stwierdzenia nadpłaty w podatku dochodowym od osób prawnych za lata 2011-2014 przed sądami administracyjnymi znacznie przekracza 50%.

3. Postępowania nadpłatowe w zakresie podatku od nieruchomości.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego w Spółce toczą się postępowania dotyczące podatku od nieruchomości w przedmiocie:

- a) stwierdzenia nadpłaty w podatku od nieruchomości za lata 2012 - 2016 oraz
- b) zwrotu oprocentowania od zwróconej nadpłaty w podatku od nieruchomości za lata 2006 - 2008 i rok 2011.

Ad a)

Postępowanie za lata 2012 - 2016 zostało wszczęte na wniosek Spółki w związku z uznaniem w 2017 r. na rzecz Spółki nadpłaty w podatku od nieruchomości za lata 2006-2008 oraz 2010-2011. Pomimo toczącego się postępowania nadpłatowego za lata 2006 - 2008 i rok 2010 - 2011 Spółka przyjmowała podejście bezpieczne i składała deklaracje na podatek od nieruchomości za lata 2012 - 2016 zgodnie z metodologią przyjętą we wcześniejszych latach. W 2017 r. uznano argumentację Spółki za lata 2006-2008 i 2011, w konsekwencji Spółka dokonała korekty podatku od nieruchomości za lata 2012 - 2016 zgodnie ze stanowiskiem organu podatkowego zaprezentowanym w już wydanych decyzjach dotyczących lat poprzednich. W dniu 27 lutego 2018 roku Spółka otrzymała decyzję Burmistrza Ropczyc stwierdzającą nadpłatę w podatku od nieruchomości za lata 2012-2016 w kwocie 484 tys. zł, która jest zgodna z oczekiwaniami i od której Spółka nie zamierza się odwoływać.

Ad b)

Spółka otrzymała zwrot nadpłaty w podatku od nieruchomości za lata 2006 - 2008 i rok 2011 (patrz pkt a) bez należnego jej oprocentowania, które przewidziane jest w przepisach podatkowych. W związku z powyższym Spółka wniosła pismo do właściwego organu z wnioskiem o naliczenie oprocentowania. Aktualnie Spółka oczekuje na decyzję organu w tym zakresie. Szanse otrzymania oprocentowania Spółka ocenia jako wysokie, z uwagi na klarowne brzmienie przepisów podatkowych, poparte licznymi pozytywnymi dla podatników orzeczeniami organów podatkowych i sądów administracyjnych.

Zarówno postępowania nadpłatowe jak i postępowanie o zwrot należnego oprocentowania nie wiążą się z zapłatą żadnego dodatkowego zobowiązania podatkowego po stronie Spółki.

4. Postępowanie kontrolne w zakresie kontroli rzetelności deklarowanych podstaw opodatkowania oraz prawidłowości obliczania i wpłacania podatku dochodowego od osób prawnych za 2016 rok.

Na podstawie upoważnienia z dnia 02.08.2017 roku Naczelnik Mazowieckiego Urzędu Celno-Skarbowego w Warszawie prowadzi w Spółce kontrolę celno-skarbową w zakresie kontroli rzetelności deklarowanych podstaw opodatkowania oraz prawidłowości obliczania i wpłacania podatku dochodowego od osób prawnych za 2016 rok (z przewidywanym wstępnie terminem jej zakończenia w ciągu 3 miesięcy od daty wszczęcia).

Zawiadomieniem z dnia 16.02.2018 roku Naczelnik MUCS wyznaczył nowy termin zakończenia kontroli do dnia 23.05.2018 roku.

II. POSTĘPOWANIA SADOWE (PROCESOWE I REJESTROWE)

Opis postępowań sądowych w których Spółka jest stroną oraz tych postępowań, które zostały wszczęte przez Spółkę został zamieszczony w Punkcie 15.6. Inne wybrane informacje dotyczące Spółki wchodzącym w skład „SPRAWOZDANIA Z DZIAŁALNOŚCI SPÓŁKI Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” S.A. ZA 2017 ROK.

Nota 47. ZDARZENIA PO DACIE BILANSU

Po sporządzeniu sprawozdania finansowego na 31.12.2017 roku wystąpiły istotne zdarzenia, które nie mają wpływu na sporządzone sprawozdanie finansowe Spółki Zakłady Magnezytowe „ROPCZYCE” S.A. za 2017 rok, ale są wynikiem realizacji warunków Porozumienia z dnia 12.12.2017 roku zawartego ze spółką ZM Invest S.A oraz powiązanych z nim umów: Przedwstępnej Warunkowej Umowy Nabycia akcji ZMI S.A. celem umorzenia, oraz Przedwstępnej Warunkowej Umowy Nabycia akcji Spółki celem umorzenia z dnia 12.12.2017 roku.

Szczegóły transakcji zrealizowanych po dacie bilansowej zamieszczono poniżej.

W dniu 3 stycznia 2018 roku, w związku z zawarciem Porozumienia ze spółką ZM Invest S.A. (dalej: ZMI) w dniu 12.12.2017 roku oraz spełnieniem warunków w nim określonych, Spółka zawarła z ZMI Umowę Zbycia akcji ZMI celem umorzenia („Umowa Zbycia Akcji ZMI”) oraz Umowę Nabycia akcji Spółki celem umorzenia („Umowa Nabycia Akcji ZMR”), natomiast rozliczenie transakcji wynikających z ww. umów nastąpiło w dniu 4 stycznia 2018 r.

Przedmiotowe umowy są realizacją pierwszego etapu Porozumienia, którego celem jest zakończenie konfliktu korporacyjnego oraz doprowadzenie do stanu, w którym ZMI i akcjonariusze tej spółki nie będą akcjonariuszami Spółki, a Spółka i jej akcjonariusze nie będą akcjonariuszami ZMI.

W ramach Umowy Zbycia Akcji ZMI Spółka dokonała sprzedaży na rzecz ZMI 2.139 akcji ZMI, stanowiących 48,11% kapitału zakładowego ZMI za cenę 17.037,44 zł za jedną akcję, tj. łącznie za kwotę 36.443 tys. zł.

W ramach Umowy Nabycia Akcji ZMR dokonany został zakup przez Spółkę od ZMI 2.283.528 akcji Spółki, stanowiących 32,56% kapitału zakładowego Spółki za cenę 22,75 zł za jedną akcję, tj. łącznie za kwotę 51.950 tys. zł.

W dniu 4 stycznia 2018 roku nastąpiło rozliczenie zawartych transakcji: Zbycia Akcji ZMI wraz z przekazaniem odcinka zbiorowego akcji ZMI oraz Nabycia Akcji ZMR z ich przeniesieniem na rachunek inwestycyjny ZMR.

W ramach rozliczenia transakcji wynikających z ww. umów strony dokonały w trybie art. 498 i nast. Kodeksu Cywilnego wzajemnego potrącenia – kompensaty należności do wysokości kwoty 36.443 tys. zł i w tej wysokości uznały wierzytelności wzajemnie za umorzone. Pozostała do zapłaty różnica w kwocie 15.507 tys. zł po pomniejszeniu o zapłaconą przez Spółkę na rzecz ZMI w dniu 12 grudnia 2017 r. zaliczkę w kwocie 5.000 tys. zł, tj. do kwoty 10.507 tys. zł została zapłacona przez Spółkę w dniu 4 stycznia 2018 r.

Nota 48. SPRAWOZDANIE FINANSOWE SKORYGOWANE WSKAŹNIKIEM INFLACJI

Spółka nie korygowała sprawozdania finansowego wskaźnikiem inflacji.

Nota 49. INFORMACJE O TRANSAKCYJACH Z PODMIOTEM DOKONUJĄCYM BADANIA SPRAWOZDANIA

Wynagrodzenie wypłacone lub należne za rok obrotowy	01.01.2016 - 31.12.2016	01.01.2017 - 31.12.2017
- za badanie rocznego sprawozdania finansowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego	45 tys. zł +VAT	64 tys. zł +VAT
- za inne usługi poświadczające, w tym przegląd sprawozdania finansowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego	34 tys. zł +VAT	34 tys. zł +VAT
- za pozostałe usługi doradztwa biznesowego	151 tys. zł +VAT	24 tys. zł + VAT
- za usługi doradztwa w zakresie prospektu emisyjnego	95 tys. zł +VAT	-
RAZEM	325 tys. zł +VAT	122 tys. zł +VAT

RAPORT ROCZNY SPÓŁKI ZAKŁADY MAGNEZYTOWE „ROPCZYCE” S.A. ZA OKRES 01.01.2017 – 31.12.2017 r.
 obejmuje strony od 1 do 113.

Podpis osoby, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych

28.02.2018 r.	Maria Oboz-Lew	Główny Księgowy	
data	imię i nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis

Podpisy wszystkich Członków Zarządu

28.02.2018 r.	Józef Siwiec	Prezes Zarządu	
Data	imię i nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis
28.02.2018 r.	Marian Darłak	Wiceprezes Zarządu	
Data	imię i nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis
28.02.2018 r.	Robert Duskiewicz	Wiceprezes Zarządu	
data	imię i nazwisko	stanowisko/funkcja	podpis